

ALEKSANDER NOWORÓL KONSULTING

Głogoczów 995, 32-444 Głogoczów tel. 693 357 359
<http://www.noworol.eu>, e-mail: konsulting@noworol.eu

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Chrzanów

Chrzanów, lipiec 2016

Spis treści

2	Wprowadzenie i geneza Opracowania	4
3	Ogólne informacje o gminie	5
3.1	Położenie na tle regionu	5
3.2	Podział administracyjny gminy	6
4	Sfera społeczna.....	7
4.1	Zmiany liczby mieszkańców	7
4.2	Struktura demograficzna	9
4.3	Poziom edukacji i kapitał społeczny	10
4.4	Poziom bezrobocia	15
4.5	Ubóstwo i wykluczenie społeczne.....	18
4.6	Społeczne aspekty mieszkalnictwa.....	22
4.7	Poziom bezpieczeństwa publicznego i patologie społeczne.....	25
5	Sfera gospodarcza.....	30
5.1	Przedsiębiorczość i rynek pracy	30
5.2	Struktura gospodarki	32
5.3	Budownictwo mieszkaniowe.....	34
6	Sfera środowiskowa	35
6.1	Jakość powietrza.....	35
6.2	Klimat akustyczny	38
6.3	Walory przyrodnicze i tereny zielone.....	38
7	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	42
7.1	Struktura przestrzenna Gminy i użytkowanie terenu	42
7.2	Charakterystyka osiedli i sołectw Gminy Chrzanów	42
7.3	Stan sieci drogowej i transport publiczny.....	46
7.4	Ocena przestrzeni gminy przez mieszkańców	47
7.5	Ochrona zabytków.....	48
7.5.1	Strefy ochrony konserwatorskiej	48
7.5.2	Obiekty wpisane do rejestru i ewidencji zabytków	50
8	Sfera techniczna	57
8.1	Stan i jakość zasobu mieszkaniowego.....	57
8.2	Zasób komunalny Gminy	58
8.3	Potrzeby remontowe.....	59
9	Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	60
9.1	Definicja obszaru zdegradowanego i metodyka delimitacji.....	60
9.2	Negatywne zjawiska społeczne	61
9.3	Negatywne zjawiska gospodarcze.....	63

9.4	Negatywne zjawiska środowiskowe.....	64
9.5	Negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.....	64
9.6	Negatywne zjawiska w sferze technicznej	67
9.7	Granica obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	68
9.8	Obszar rewitalizacji.....	70
9.9	Spis tabel	71
9.10	Spis rycin.....	71

2 Wprowadzenie i geneza Opracowania

1. Urząd Miejski w Chrzanowie przystąpił do procesu, w efekcie którego opracowany zostanie Gminny Program Rewitalizacji Gminy Chrzanów.
2. Na podstawie umowy z firmą Aleksander Noworól Consulting, wyłonioną jako wykonawca projektu GPR, proces opracowywania Programu obejmuje m.in.:
 - a) Opracowanie diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla terenu Gminy Chrzanów;
 - b) Wyznaczenie granic obszarów zdegradowanych – delimitacja obszaru rewitalizacji.
3. Niniejszy dokument stanowi Diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Chrzanów, wraz z propozycją delimitacji i stanowi załącznik do Uchwały Rady Miejskiej w Chrzanowie, o której mowa w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2015 poz. 1777), w art. 8. 1.: „W przypadku gdy gmina zamierza realizować zadania własne, o których mowa w art. 3 ust. 1, rada gminy wyznacza, w drodze uchwały, z własnej inicjatywy albo na wniosek wójta, burmistrza albo prezydenta miasta, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.” oraz w art. 10. 1. „Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.” i art. 10.2 „Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.
4. Diagnoza przedkładana jest Zamawiającemu wraz z załącznikiem do uchwały, o której mowa w art. 8 ustawy o rewitalizacji, w postaci mapy w skali co najmniej 1:5000, sporządzonej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne, na której wyznacza się obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.
5. Diagnoza niniejsza wraz wyznaczonym obszarem zdegradowanym i obszarem rewitalizacji, opracowane zostały przez firmę ALEKSANDER NOWORÓL KONSULTING na zlecenie Gminy Chrzanów przez zespół autorski w składzie:
 - a. prof. dr hab. inż. arch. Aleksander Noworól – główny konsultant,
 - b. dr Kamilla Noworól – kierownik tematu,
 - c. mgr Paweł Hałat,
 - d. mgr inż. arch. Leszek Jasiński,
 - e. mgr Katarzyna Marchewczyk.

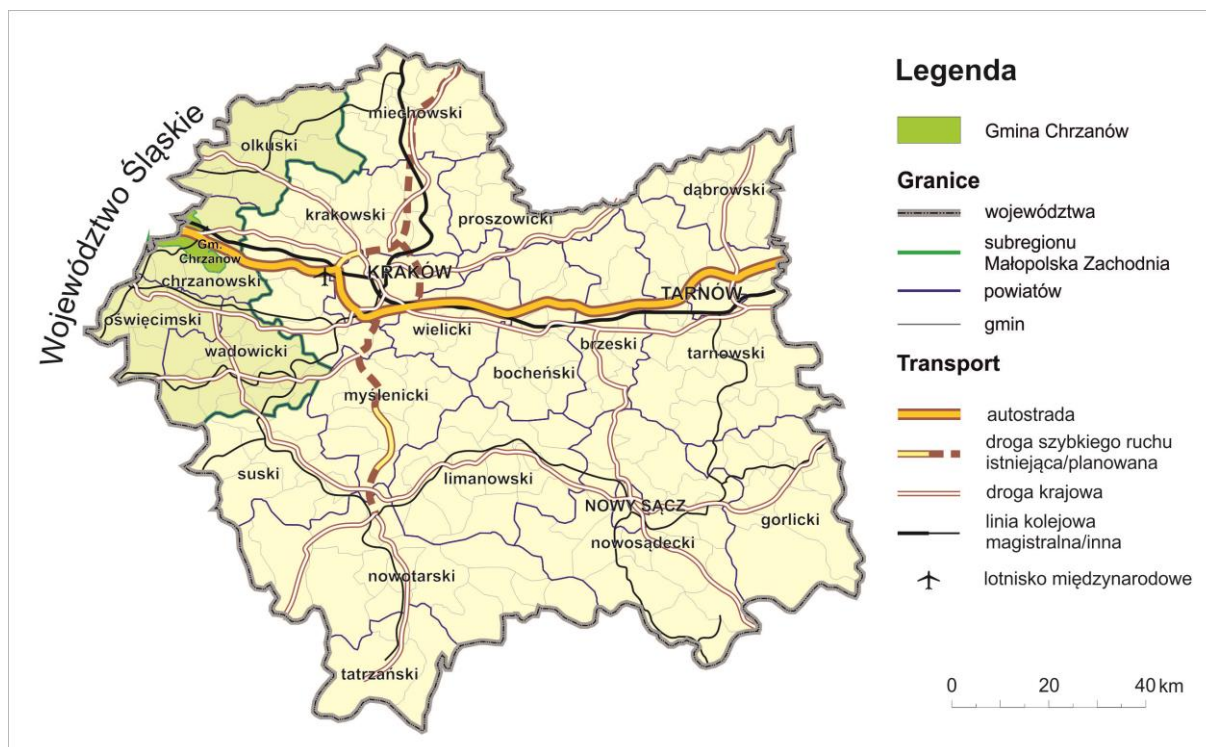
3 Ogólne informacje o gminie

3.1 Położenie na tle regionu

Gmina Chrzanów położona jest w zachodniej części woj. małopolskiego (subregion Małopolska Zachodnia), przy granicy z woj. śląskim. Gmina sąsiaduje graniczy z gminami: Trzebinia, Libiąż, Babice i Alwernia (woj. małopolskie) oraz z miastem Jaworzno w woj. śląskim.

Chrzanów cechuje się korzystnym położeniem na głównych szlakach transportowych; przez północną część miasta przebiega autostrada A-4 Kraków-Katowice. Autostrada poprzez dwa węzły (Chrzanów I i Chrzanów II) łączy się z drogą krajową nr 79 biegnącą z Krakowa do Katowic oraz drogą wojewódzką nr 933 w kierunku Oświęcimia. Autostrada A4 zapewnia także dobrą dostępność do lotniska w Balicach. Przez Gminę Chrzanów przebiegają dwie ważne linie kolejowe. Przez Balin biegnie główna linia kolejowa nr 133, fragment korytarza kolejowego E30 (Kraków-Jaworzno-Katowice), z przystankiem osobowym Balin. Natomiast przez Chrzanów przebiega linia kolejowa nr 93 Trzebinia – Zebrzydowice, na której zlokalizowana jest stacja kolejowa Chrzanów oraz przystanek Chrzanów-Śródmieście. W ostatnich latach ze względu na zły stan infrastruktury linia kolejowa, którą prowadzono pociągi międzynarodowe w kierunku Wiednia i Pragi straciła na znaczeniu i obecnie obsługuje jedynie połączenia regionalne na trasie Kraków-Oświęcim

Do najistotniejszych uwarunkowań rozwoju Gminy należy jej położenie pomiędzy dwoma obszarami metropolitalnymi: Krakowskim i Śląskim, w obszarze nakładania się wpływów obu metropolii, co wyraża się m.in. dojazdami mieszkańców Chrzanowa do pracy czy nauki zarówno do Krakowa, jak i Katowic. Charakterystyczną cechą subregionu Małopolska Zachodnia jest brak wykształconego głównego ośrodka subregionalnego – równorzędne funkcje pełnią tu Chrzanów, Oświęcim i Olkusz. Dzięki położeniu i dobremu skomunikowaniu z ośrodkami metropolitalnymi Chrzanów cechuje się dobrą dostępnością do usług wyższego rzędu i atrakcyjnego rynku pracy w dużych miastach. Jednocześnie sąsiednie ośrodki metropolitalne stanowią konkurencję, co skutkować może m.in. odpływem mieszkańców, zwłaszcza młodych i lepiej wykształconych, do sąsiednich metropolii.

Ryc. 1. Położenie Gminy Chrzanów

Źródło: Opracowanie własne

3.2 Podział administracyjny gminy

Gmina Chrzanów jest gminą miejsko-wiejską i zajmuje powierzchnię 79,4 km². Wg danych Urzędu Miejskiego w Chrzanowie zamieszkiwało ją w 2016 r. 45,2 tys. mieszkańców. Mieszkańcy gminy Chrzanów stanowią ponad 1% populacji regionu i ok. 36% ludności powiatu chrzanowskiego.

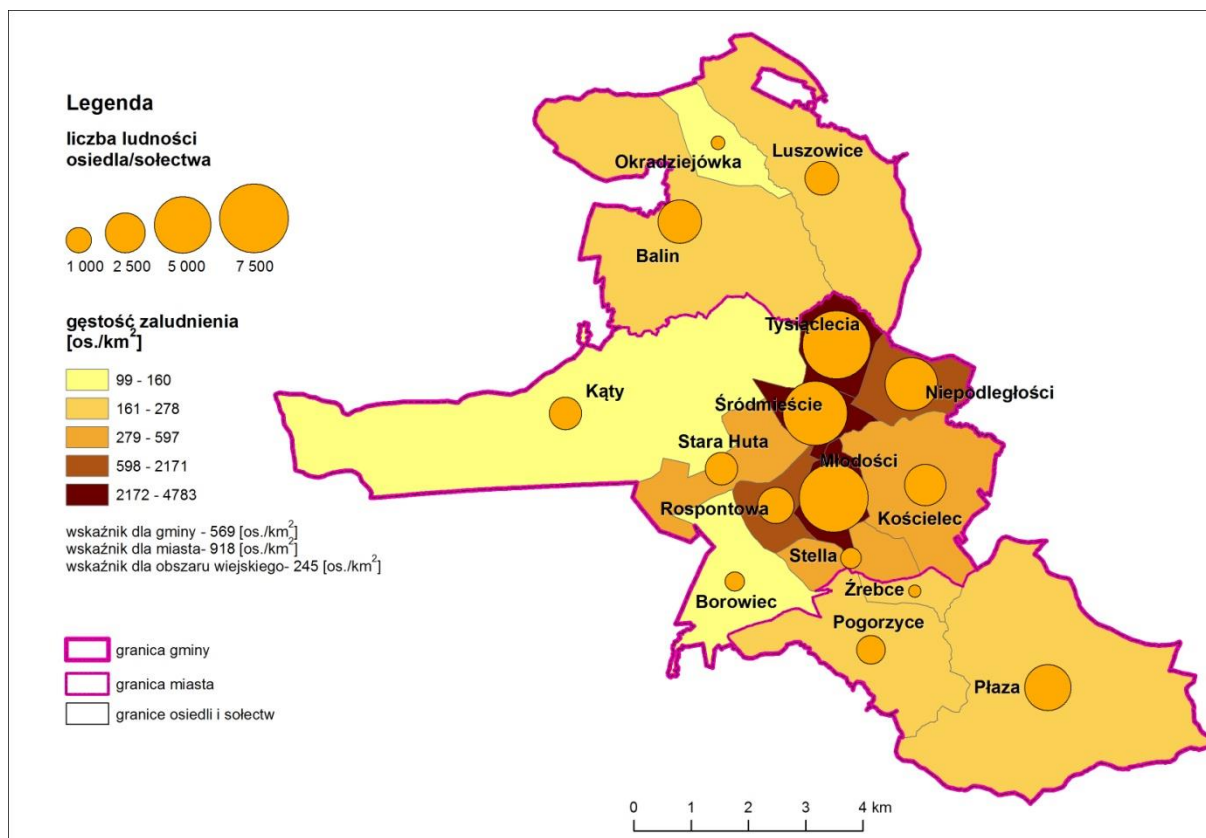
Miasto Chrzanów zajmuje powierzchnię 38,3 km² (48% powierzchni Gminy), i zamieszkiwane jest przez 35,1 tys. mieszkańców (77% ludności Gminy). Na obszarze wiejskim, o powierzchni 41,1 km² mieszka 10 tys. mieszkańców. Jednostkami pomocniczymi na terenie miasta są osiedla, a na obszarze wiejskim Gminy – sołectwa. Miasto jest podzielone na 10 osiedli, o bardzo zróżnicowanej liczbie mieszkańców – od kilkuset osób do ponad 7 tys. (Tab. 1). Na obszar wiejski składa się natomiast 6 sołectw – po trzy na północ i południe od miasta (Ryc. 2), przy czym sołectwa Okradziejówka i Żrebce stanowią przysiółki większych wsi – odpowiednio - Balina i Pogorzyc.

Gmina cechuje się dużym zróżnicowaniem gęstości zaludnienia (Ryc. 2). Najgęściej zaludnione obszary znajdują się w centralnej części Chrzanowa – w os. Śródmieście, Młodości i Północ-Tysiąclecie, gdzie liczba osób na km² osiąga ok. 4 tys. Gęstość zaludnienia w sołectwach oraz peryferyjnych, zalesionych osiedlach Miasta (Kąty, Borowiec) jest nawet kilkadziesiąt razy mniejsza.

Tab. 1. Liczba ludności, powierzchnia i gęstość zaludnienia osiedli Chrzanowa (2015 r.)

Jednostka terytorialna	Powierzchnia [km ²]	Liczba mieszkańców	Gęstość zaludnienia na 1 km ²
Osiedle Borowiec	3,6	584	160
Osiedle Kąty	16,8	1 674	99
Osiedle Kościelec	5,1	2 698	530
Osiedle Młodości	1,6	7 446	4 783
Osiedle Niepodległości	2,0	4 449	2 171
Osiedle Północ-Tysiąclecie	1,9	7 327	3 898
Osiedle Rospontowa	1,4	2 025	1 441
Osiedle Stara Huta	2,8	1 680	597
Osiedle Stella	1,6	690	427
Osiedle Śródmieście	1,4	6 542	4 781
Miasto Chrzanów	38,3	35 115	918
Balin	11,4	2 983	262
Luszowice	7,9	1 818	230
Okradziejówka	1,8	284	159
Plaza	13,8	3 416	247
Pogorzyc	5,3	1 322	248
Żrebce	0,8	231	278
Obszar wiejski	41,1	10 054	245
Gmina Chrzanów	79,4	45 169	569
Powiat chrzanowski	371,6	127 301	340
Województwo małopolskie	15 182,8	3 372 618	222

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Chrzanowie (dane dla osiedli i sołectw) oraz danych GUS (pozostałe).

Ryc. 2. Liczba ludności i gęstość zaludnienia w Gminie Chrzanów w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM w Chrzanowie

4 Sfera społeczna

4.1 Zmiany liczby mieszkańców

Gmina Chrzanów wyludnia się, co jest trendem niekorzystnym na tle całego regionu. W ciągu dekady liczba ludności spadła o 2,3 tys. osób (4%). Spadek liczby ludności dotyczy całego powiatu chrzanowskiego, a także dwu pozostałych ośrodków powiatowych subregionu Małopolski Zachodniej. Dane w podziale na część wiejską i miejską wskazują iż problem depopulacji dotyczy miasta Chrzanów. Obszary wiejskie od 2005 r. cechują się systematycznym wzrostem liczny ludności (łącznie prawie 3% wzrostu). W tym samym okresie populacja miasta skurczyła się aż o blisko 6% - i był to największy spadek spośród miast powiatowych subregionu (tabela poniżej).

Tab. 2. Liczba ludności (ludność faktycznie zamieszkała) Chrzanowa na tle powiatu, regionu i sąsiednich miast

Jednostka terytorialna	Liczba ludności			
	2005	2010	2015	zmiana 2005-2015 (%)
Chrzanów - gmina	49 877	49 090	47 853	-4,1
Chrzanów - miasto	39 944	38 956	37 628	-5,8
Chrzanów - obszar wiejski	9 933	10 134	10 225	2,9
Powiat chrzanowski	128 313	128 130	126 463	-1,4
Województwo małopolskie	3 266 187	3 336 699	3 372 618	3,3
Olkusz - gmina	50 314	50 515	49 515	-1,6
Olkusz - miasto	37 616	37 335	36 213	-3,7
Oświęcim - gmina miejska	41 134	40 471	39 215	-4,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

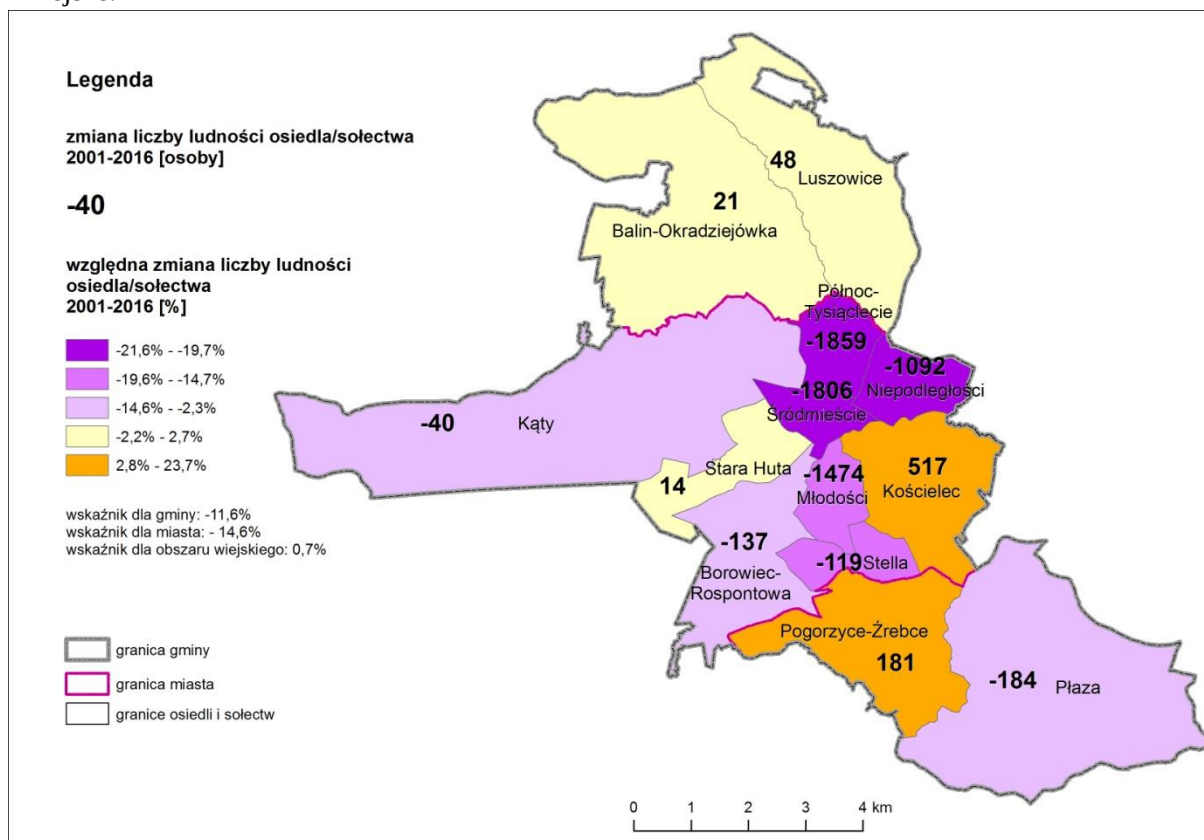
Przyczyną spadku liczby ludności Gminy jest zarówno ujemny przyrost naturalny, jak i ujemne saldo migracji (Tab. 3). Niepokojącym zjawiskiem są pogarszające się w ostatnim okresie wskaźniki ruchu naturalnego oraz migracji dla miasta Chrzanów. Ujemny przyrost naturalny na obszarze wiejskim jest natomiast kompensowany przez wysoki napływ migracyjny do sołectw.

Tab. 3. Wskaźniki przyrostu naturalnego i migracji

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny na 1000 osób			Saldo migracji na 1000 osób		
	2005	2010	2015	2005	2010	2014
Chrzanów - gmina	-1,5	-0,8	-2,5	-3,6	-2,3	-3,5
Chrzanów - miasto	-1,2	-0,1	-2,1	-4,2	-4,5	-5,7
Chrzanów - obszar wiejski	-2,8	-3,6	-4,0	-1,0	6,3	4,4
Powiat chrzanowski	-1,2	-0,6	-1,8	-0,4	-0,3	-1,6
Województwo małopolskie	1,1	2,2	1,0	1,0	1,3	0,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tendencje depopulacyjne występują w różnym nasileniu w osiedlach Chrzanowa i sołectwach gminy (Ryc. 3). Najsilniejsze spadki ludności zaznaczyły się w gęsto zaludnionych obszarach Chrzanowa – tak w historycznym centrum miasta jak i w otaczających je modernistycznych osiedlach. Największy, zarówno w ujęciu bezwzględnym, jak i względnym (zmiana procentowa) spadek ludności zanotowano od 2001 r. w os. Śródmieście, os. Północ-Tysiąclecie i os. Niepodległości. Znaczące spadki nastąpiły także w os. Młodości, i Stella, gdzie skala wyludniania przekraczała 15%. Z kolei największy wzrost ludności zanotowało os. Kościelec oraz wieś Pogorzyce (razem ze Żrebcami). Jedynym sołectwem notującym spadek ludności była Płaza. W pozostałych jednostkach liczba zmiany ludnościowej były mniejsze.

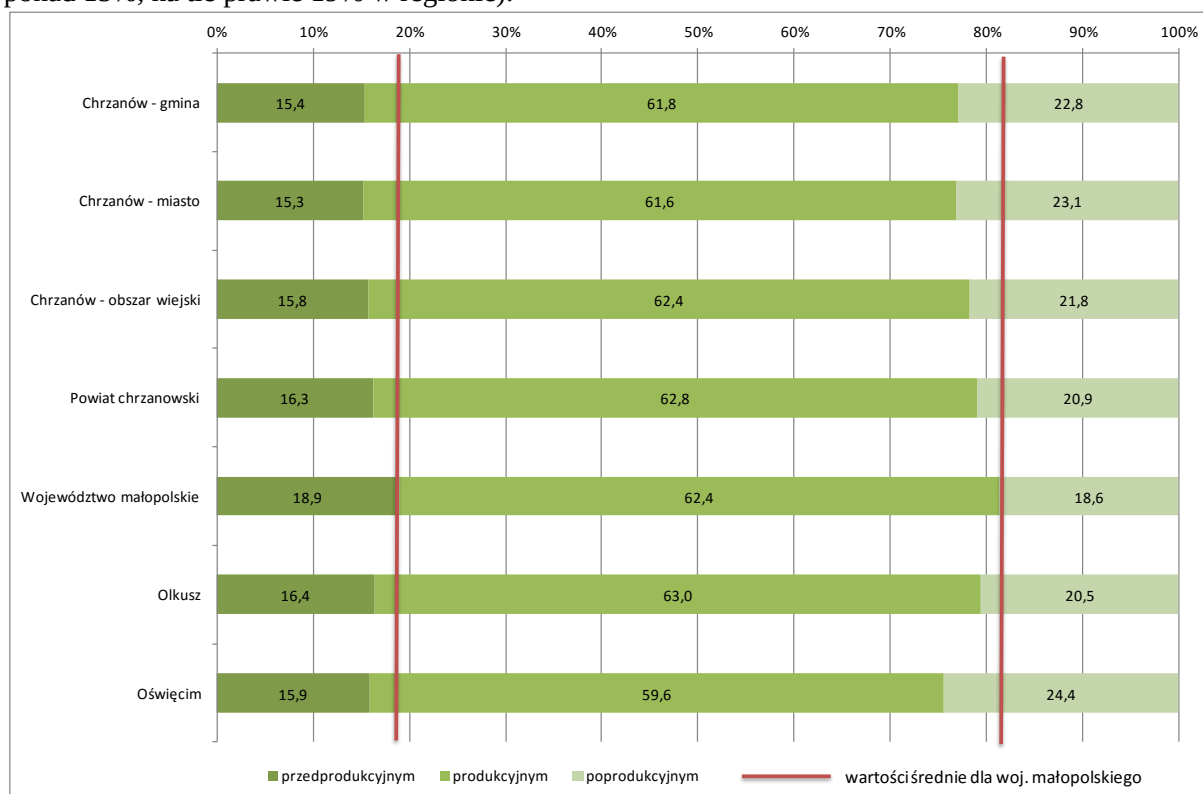

Ryc. 3. Zmiana liczby ludności w Gminie Chrzanów w latach 2001-2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Chrzanowie (dane dla 2015 r.) oraz Raportu o gminie Chrzanów (dane dla 2001 r.).

4.2 Struktura demograficzna

Ze względu na brak szczegółowych danych dla osiedli i sołectw analizę struktury demograficznej można przeprowadzić jedynie na poziomie gminy, miasta, obszaru wiejskiego oraz całości. Zarówno cała Gmina, jak i Miasto cechują się stosunkowo starą strukturą demograficzną, przy czym sytuacja na obszarze wiejskim jest nieznacznie lepsza. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest znacznie większy niż przeciętna dla regionu, większy także niż w powiecie. Spośród ośrodków konkurencyjnych jedynie w Oświęcimiu sytuacja w tym zakresie jest mniej korzystna (Ryc. 4). Uwagę zwraca także najniższy spośród analizowanych terytoriów odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (jedynie nieco ponad 15%, na tle prawie 19% w regionie).

Ryc. 4. Struktura wiekowa ludności - odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podobnie, jak w pozostałych analizowanych obszarach, w Chrzanowie proces starzenia się społeczeństwa postępuje, o czym świadczą pogarszające się wskaźniki obciążenia demograficznego (Tab. 4). O ile w 2005 r. na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadały 52 osoby w wieku nieprodukcyjnym, to dekadę później już 62 osoby. Wynika to ze zwiększenia się liczby osób starszych – na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało w gminie 37 osób w wieku poprodukcyjnym – o 12 więcej niż 10 lat wcześniej. Warto zauważyć, iż wskaźniki te nie tylko są gorsze niż w regionie i powiecie chrzanowskim, ale też proces starzenia (mierzony zmianą wskaźników) postępuje znacznie szybciej.

Tab. 4. Wskaźniki obciążenia demograficznego

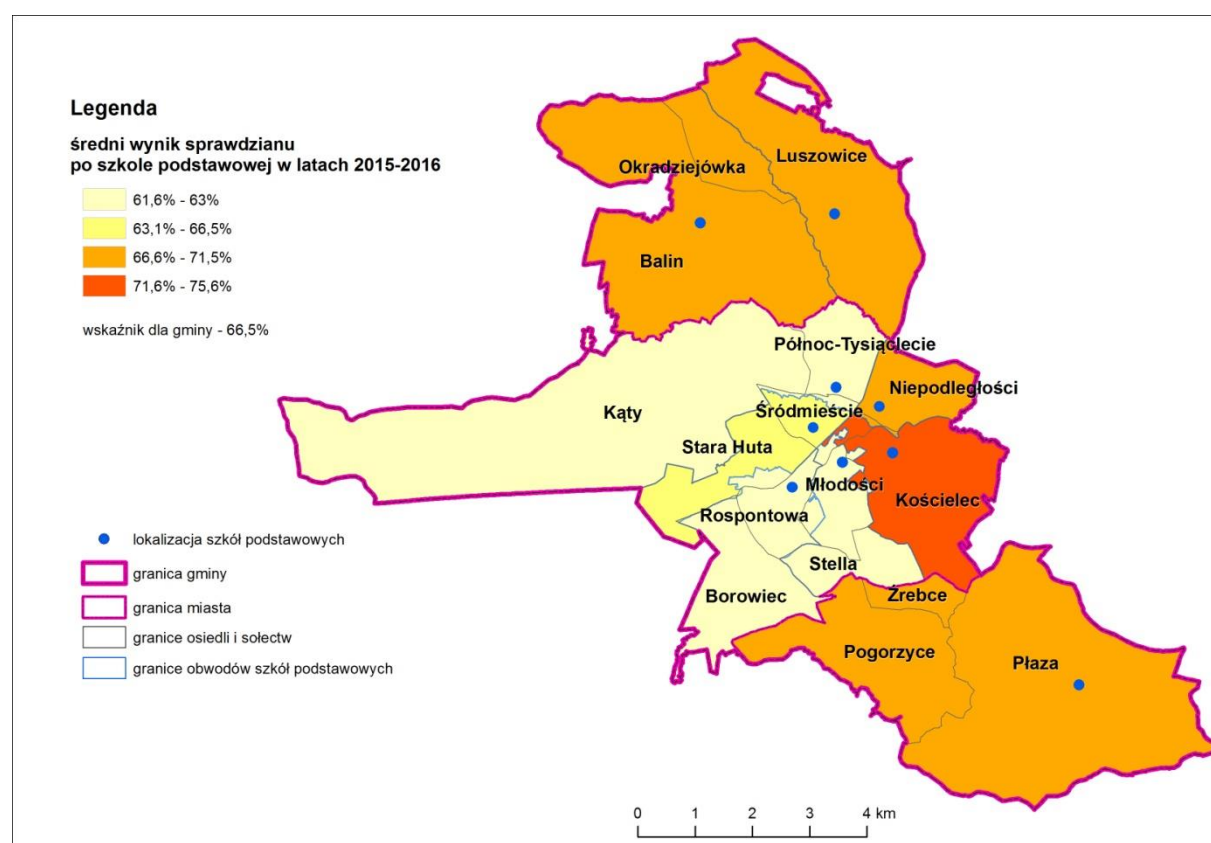
Jednostka terytorialna	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym			Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		
	2005	2010	2015	2005	2010	2015
Chrzanów - gmina	52,2	54,1	61,9	25,1	29,4	37,0
Chrzanów - miasto	50,6	53,4	62,4	23,9	29	37,6
Chrzanów - obszar wiejski	59,0	56,9	60,1	30,1	31,2	34,8
Powiat chrzanowski	55,0	53,8	59,3	25,5	27,7	33,3

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym			Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		
	2005	2010	2015	2005	2010	2015
Województwo małopolskie	59,6	57,2	60,1	24,7	25,9	29,8
Olkusz	48,2	49,2	58,6	20,1	23,5	32,5
Oświęcim	59,1	61	67,7	29,9	34,5	40,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

4.3 Poziom edukacji i kapitał społeczny

Jednym z wyznaczników sytuacji kryzysowej w mieście jest niski poziom edukacji (przekładający się często na niski poziom kwalifikacji zawodowych mieszkańców) oraz niski poziom kapitału społecznego. Należy zaznaczyć, iż są to zjawiska, których diagnoza, zwłaszcza dla mniejszych niż gmina jednostek, jest dość trudna. Powiązanie wyników egzaminów gimnazjalnych, czy tym bardziej matury z daną lokalizacją terytorialną, wymagałoby pozyskania informacji o zamieszkiwaniu uczniów z każdej ze szkół. Natomiast jednym z mierników różnicowania poziomu edukacji są wyniki sprawdzianu po szóstej klasie szkoły podstawowej. W diagnozie wykorzystano wyniki ze szkół publicznych – przypisując je do ich obwodów szkolnych (Ryc. 5). Wykorzystano średni ogólny wynik procentowy z dwu lat: 2014/15 i 2015/16. Dla całej gminy tak uśredniony wynik wyniósł 66%.

Ryc. 5. Średni wynik sprawdzianu po szkole podstawowej w latach 2015-2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Chrzanowie

Jedną z miar kapitału społecznego jest aktywność społeczna, której wskaźnikiem jest liczba zarejestrowanych w rejestrze REGON stowarzyszeń i fundacji. Pod tym względem zarówno gmina, jak i miasto Chrzanów wypada przeciętnie (Tab. 5). Wskaźnik liczby organizacji pozarządowych na 1000

mieszkańców jest co prawda znacznie wyższy niż w Olkuszu, wyższy niż w powiecie chrzanowskim¹, ale niższy niż przeciętna w regionie i znacznie niższy niż wskaźnik dla Oświęcimia. Niemniej warto zauważyć, iż liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych na terenie Gminy wzrosła od 2005 r. aż o 75%. Dynamika przyrostu organizacji społecznych w Chrzanowie była zatem wyższa niż w regionie (67%). Dotyczy to zarówno miasta Chrzanów, jak i obszarów wiejskich.

Tab. 5. Stowarzyszenia i fundacje (łącznie) zarejestrowane w rejestrze REGON

Jednostka terytorialna	2005		2010		2015	
	liczba	na tys. mieszk.	liczba	na tys. mieszk.	liczba	na tys. mieszk.
Chrzanów - gmina	75	1,5	99	2,0	131	2,7
Chrzanów - miasto	62	1,6	83	2,1	108	2,9
Chrzanów - obszar wiejski	13	1,3	16	1,6	23	2,2
Powiat chrzanowski	197	1,5	255	2,0	327	2,6
Województwo małopolskie	6 987	2,1	8 937	2,7	11 694	3,5
Olkus	59	1,2	74	1,5	108	2,2
Oświęcim	102	2,5	136	3,4	166	4,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wg bazy danych prowadzonej przez Stowarzyszenie Klon/Jawor (www.ngo.pl)², w gminie Chrzanów w 2016 r. działało 139 fundacji, stowarzyszeń (zwykłych i rejestrowych, a także oddziałów terenowych stowarzyszeń) oraz stowarzyszeń kultury fizycznej. Większość z nich (116) miała siedzibę w Chrzanowie. Listę stowarzyszeń i fundacji działających w Gminie zestawiono w poniższej tabeli.

Tab. 6. Organizacje społeczne w Gminie Chrzanów

Lp.	Nazwa	Adres
FUNDACJE		
Chrzanów		
1	Fundacja „Rodzice-Dzieciom” im. Ewy Madeja	Orkana 21/31
2	Fundacja im. Brata Alberta	Sokoła 8
3	Fundacja Krok Naprzód	Henryka 53
4	Fundacja na Rzecz Szpitala Powiatowego w Chrzanowie	Topolowa 16
5	Małopolska Fundacja Przedsiębiorczości	Grunwaldzka 5
Sołectwa		
6	Fundacja BASSETY SOS	Kossaka 8, Plaża
7	Fundacja Viafemina	Żniwna 2, Plaża
8	Fundacja "To My"	Barska 6b, Plaża
STOWARZYSZENIA		
Chrzanów		
9	Chrzanowskie Stowarzyszenie Abstynentów "Klub Powściągliwych"	Krakowska 12B
10	Chrzanowskie Stowarzyszenie Folklorystyczne	Broniewskiego 4
11	Obywatelska Wspólnota Samorządowa Powiatu Chrzanowskiego	Garncarska 21A
12	Regionalne Stowarzyszenie Diabetyków w Chrzanowie	Sokoła 24
13	Stowarzyszenie "AMAZONKI ZIEMI CHRZANOWSKIEJ"	Topolowa 16
14	Stowarzyszenie „Przyjaźni Miastu"	Rynek 17
15	Stowarzyszenie Geodetów Ziemi Chrzanowskiej	Jagiellońska 3
16	Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Dzieci i Młodzieży „ARKADIA"	Paderewskiego 5
17	Stowarzyszenie Ogródków Działkowych "KOPANINA"	Partyzantów
18	Stowarzyszenie Twórców Kultury „In Gremio"	Oświęcimska 88e
19	Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych "RAZEM"	Wyszyńskiego 19
20	Towarzystwo Miłośników Tenisa „Return"	Trzebińska 31/14
21	Klub Inteligencji Katolickiej w Chrzanowie	Mickiewicza 5

¹ Co zrozumiałe, bo powiatowy Chrzanów jest siedzibą największej liczby organizacji o zasięgu działania obejmującym cały powiat.

² Zestawienie uzupełnione w oparciu o dane UM w Chrzanowie (<http://www.chrzanow.pl/dla-mieszkanow/organizacje-pozarzadowe.html>)

Lp.	Nazwa	Adres
22	Lokalna Grupa Działania "Partnerstwo na Jurze"	Focha 3
23	Obywatelskie Stowarzyszenie Uwłaszczeniowe w Gminie Chrzanów	29 Listopada 56H
24	Ochotnicza Straż Pożarna w Chrzanowie	Śląska 20
25	Opel Frontera Fanklub	Stara Huta 59b
26	Punctum Teatr Stowarzyszenie Twórców Niezależnych	Grzybowa 5/90
27	Ruch Społeczno – Samorządowy	Grunwaldzka 5/1
28	Stowarzyszenie "CPRON"	Główna nr 81
29	Stowarzyszenie "InicjatywaChrzanów.pl"	Mieszka I 7/66
30	Stowarzyszenie "Supełek" na rzecz wsparcia dziecka i rodziny	M. Skłodowskiej- Curie 10
31	Stowarzyszenie „PINIO"	Śląska 29
32	Stowarzyszenie „Przyjaciele Staszica"	Piłsudskiego 14
33	Stowarzyszenie „Słodziaki"	Wodzińska 6/18
34	Stowarzyszenie Artystów Pasjonatów Sztuki na Rzecz Rozwoju Dzieci i Młodzieży "ArtNova"	Leśna 18
35	Stowarzyszenie Bądźmy Razem	Pogorska 10 D/2
36	Stowarzyszenie Chrzanowskich Cyklistów	ul Kadłubek24
37	Stowarzyszenie CISIR Centrum Integracji Społecznej i Rehabilitacji	Kadłubek 25B/2
38	Stowarzyszenie Detektywów i Agentów Ochrony	Kolonia Rospontowa 16/32
39	Stowarzyszenie Domu Mężczyzn Wymagających Opieki	Skłodowskiej - Curie 12/104
40	Stowarzyszenie Edukacyjne START EKO	Podwale 17
41	Stowarzyszenie Emerytów Rencistów i Inwalidów "Senior"	Sokoła 24
42	Stowarzyszenie im. Bł. Edmunda Bojanowskiego „NICOLAUS" z siedzibą w Chrzanowie	Mickiewicza 5
43	Stowarzyszenie Instruktorów Szkół Kierowców Powiatu Chrzanowskiego	Dobczycka 1
44	Stowarzyszenie Klub Piłkarski Chrzanów	Szpitalna 48
45	Stowarzyszenie Przeciwdziałania Powstawaniu Chorób i Kalectwa "Siła Życia	Żurawiec 2
46	Stowarzyszenie Przyjaciół Księdza Michała Potaczała "Apostoł Dobroci"	Borowcowa 76B
47	Stowarzyszenie Przyjaciół SP 1 w Chrzanowie „Adaś"	Borelowskiego 1
48	Stowarzyszenie Romów w Chrzanowie	Okrzei 12
49	Stowarzyszenie Społeczno - Kulturalne Sołtysów Ziemi Chrzanowskiej	Henryka 20
50	Stowarzyszenie Travelling Inspiration	Zielona 22b/30
51	Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Chrzanowie	Focha 3
52	Towarzystwo Gospodarcze Ziemi Chrzanowskiej	Henryka 26 (IIIp.)
53	Towarzystwo Krzewienia Tradycji Kawalerii Polskiej im. Rotmistrza Witolda Pileckiego	Brzechwy 3
54	Towarzystwo Ochrony Przyrody "Inni"	Sokoła26/4
55	Towarzystwo Oświatowe Ziemi Chrzanowskiej	Wojnarowskiej 1
56	Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Chrzanowskiej	Kadłubek 19
57	Towarzystwo Wędkarskie "Kościelec"	Szpitalna 78
Sołectwa		
58	Ochotnicza Straż Pożarna w Balinie	Wyzwolenia, Balin
59	Forum Gospodarcze Małopolski Zachodniej	Chrzanowska 90, Balin
60	Komitet Obywatelski "Solidarność" w Balinie	Chrzanowska 9, Balin
61	Eko-Lu	Strażacka 8, Luszowice
62	Ochotnicza Straż Pożarna w Luszowicach	Strażacka 50, Luszowice
63	Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników i Sympatyków Środowiskowych Domów Samopomocy	Czarnieckiego 6, Płaza
64	Towarzystwo Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej w Płazie	Wiosny Ludów 4, Płaza
65	Stowarzyszenie "Teatralno-Filmowe Studio"	Lipowiecka 10, Płaza
66	Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów "Relax"	Pocztowa 2, Płaza
67	Ochotnicza Straż Pożarna w Płazie	Pocztowa 2a, Płaza
68	Towarzystwo Wędkarskie Pogorzyce	Podgrodzie 3, Pogorzyce
69	Ochotnicza Straż Pożarna w Pogorzycach	Szymanowskiego 21, Pogorzyce
STOWARZYSZENIA ZWYKŁE - CHRZANÓW		
70	STARTEKO	Podwale 17

Lp.	Nazwa	Adres
71	Stowarzyszenie Proobronno-Oświatowe "Kadet"	Piłsudskiego 4
72	Stowarzyszenie Przedsiębiorców Placu Targowego w Chrzanowie	Kusocińskiego
73	Towarzystwo Sportowe "Meritum"	Orkana 21A
JEDNOSTKI TERENOWE STOWARZYSZEŃ -- CHRZANÓW		
74	Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne - Oddział Terenowy w Chrzanowie	Skłodowskiej 10
75	Klub " Pegaz " Pow. Spółdzielnia Mieszkaniowa w Chrzanowie	Henryka 33/6
76	Klub Demokratycznej Unii Kobiet w Chrzanowie	Grunwaldzka 5
77	Liga Obrony Kraju Zarząd Powiatowy w Chrzanowie	Jagiellońska 3
78	Liga Ochrony Przyrody - Oddział w Chrzanowie	Oświęcimska 31
79	Polska Federacja Ornitologiczna - Oddział w Chrzanowie	Wyszyńskiego 17
80	Polski Związek Chórów i Orkiestr Chór Męski "Żaby" w Chrzanowie	Broniewskiego 4
81	Polski Związek Emerytów Rencistów i Inwalidów - Oddział w Chrzanowie	Sokoła 24
82	Polski Związek Filatelistów - Koło nr 39 Chrzanów	Broniewskiego 4
83	Polski Związek Hodowców Gołębi Poczтовых - Oddział w Chrzanowie.	Borelowskiego 1
84	Polski Związek Niewidomych - Koło w Chrzanowie	29 Listopada 12
85	Polski Związek Wędkarski - Koło Chrzanów	Henryka 39a
86	Polskie Towarzystwo Lekarskie Koło w Chrzanowie	Topolowa 16
87	Polskie Towarzystwo Numizmatyczne Koło Nr 39 Chrzanów	Zielona 2
88	Polskie Towarzystwo Pielęgniarskie - Koło w Chrzanowie	Szpitalna 51
89	Polskie Towarzystwo Tatzańskie Oddział w Chrzanowie	Grunwaldzka 5
90	Polskie Towarzystwo Turystyczno - Krajoznawcze Oddział w Chrzanowie	Henryka 39
91	Stowarzyszenie "POKOLENIA"	Henryka 2/4
92	Stowarzyszenie Emerytów i Rencistów Resortu Spraw Wewnętrznych woj. Małopolskiego Koło Nr 9 w Chrzanowie	Henryka 6
93	Stowarzyszenie Księgowych w Polsce Oddział Terenowy w Chrzanowie	Jordana 7
94	Stowarzyszenie Żołnierzy Armii Krajowej - Koło Obwodu Chrzanów	Henryka 2
95	Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich Oddział w Chrzanowie	Zielona 15
96	Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca	Grunwaldzka 5
97	Związek Inwalidów Wojennych RP - Oddział w Chrzanowie	Henryka 2/4
98	Związek Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i byłych Więźniów Politycznych - Koło Miejskie w Chrzanowie	Henryka 12
STOWARZYSZENIA KULTURY FIZYCZNEJ		
Chrzanów		
99	Amatorski Klub Sportowy "Tęcza" Chrzanów	Pęcowskiego 2
100	Chrzanowska Liga Futsalu	Niecała 10
101	Chrzanowski Klub Karate i Dalekowschodnich Sportów Walki w Chrzanowie	Sokoła 24
102	Chrzanowskie Towarzystwo Sympatyków Koszykówki w Chrzanowie	Brzezina 14
103	Chrzanowskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Chrzanowie	Kusocińskiego 4
104	Klub Rekreacyjno-Sportowy Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej "Wodnik" przy RPWiK w Chrzanowie	Jagiellońska 8
105	Klub Sportowy "Kościelec" Chrzanów	Jagodowa 5
106	Klub Sportowy "Orły" w Chrzanowie	Patelskiego 1/5
107	Koszykarski Klub Sportowy "Przyszłość" MOS-Chrzanów	Broniewskiego 4
108	Miejski Klub Sportowy Fablok w Chrzanowie	Szpitalna 78a
109	Miejskie Towarzystwo Sportowe w Chrzanowie	Kusocińskiego 2
110	Miejskie Towarzystwo Tenisowe Chrzanów	Pogorska 12A lok. 64
111	Miejskie Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Chrzanowie	Orkana 21a/7
112	Miejsko-Gminy Szkolny Związek Sportowy w Chrzanowie	Pogorska 8c
113	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy "Chrzanovia"	Zielona 15
114	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy "Olimpijczyk" w Chrzanowie	Pogorska 8c
115	Parafialny Klub Sportowy "Mikołaj" przy Parafii Św. Mikołaja w Chrzanowie	Mickiewicza 5
116	Parafialny Klub Sportowy "Południe" w Chrzanowie	Pogorska 43f
117	Stowarzyszenie Aktywnych Biegaczy "Falstart" Chrzanów	Kasztanowa 69

Lp.	Nazwa	Adres
118	Stowarzyszenie Chrzanowska Kolej Drezynowa	Oświęcimska 80
119	Stowarzyszenie KCH	Główna 35
120	Stowarzyszenie Kultury Współczesnej i Sportów Akcji MAINTAIN	Mieszka I 7/55
121	Szkolny Związek Sportowy Ziemi Chrzanowskiej	Borelowskiego 1
122	Towarzystwo Sportowe "Fablok" w Chrzanowie	Fabryczna 12a
123	Towarzystwo Sportowe "Grupa 35" w Chrzanowie	Szpitalna 30
124	Uczniowski Klub Sportowy "Akademia Piłkarska" Chrzanów	Kolonia Rospontowa 16/9
125	Uczniowski Klub Sportowy "Chrzanowska Akademia Jiu-jitsu"	3 Maja 14
126	Uczniowski Klub Sportowy "Staszic" przy I Liceum Ogólnokształcącym w Chrzanowie	Piłsudskiego 14
127	Uczniowski Klub Sportowy "Trójka" przy Szkole Podstawowej Nr 3 im. Królowej Jadwigi w Chrzanowie	Al. Henryka 45
128	Uczniowski Klub Sportowy przy II Liceum Ogólnokształcącym w Chrzanowie	Wyszyńskiego 19
129	Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej Nr 8 w Chrzanowie	Pogorska 8c
130	Uczniowski Klub Sportowy Sekcja Żeglarska przy Yacht Klubie LOK Chrzanów	Jagiellońska 3
Sołectwa		
131	Uczniowski Klub Sportowy Ciufcia Chrzanów	Kolbego 1, Balin
132	Ludowy Klub Sportowy "Orzeł" w Balinie	Spółdzielców, Balin
133	Klub Sportowy "Olimp"	Zygmunta Sierakowskiego 9, Balin
134	Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej im. Mikołaja Kopernika w Balinie	Jaworznicka 139, Balin
135	Ludowy Klub Sportowy "Polonia" Luszowice	Dąbrowa 1, Luszowice
136	Uczniowski Klub Sportowy "Luszkówka" przy Szkole Podstawowej im. Króla Władysława Jagiełły	Przybyszewskiego 6, Luszowice
137	Ludowy Klub Sportowy "Tempo" Płaza	Korczaka, Płaza
138	Uczniowski Klub Sportowy "Orient Płaza" w Płazie	Wiosny Ludów 24, Płaza
139	Ludowy Klub Sportowy "Pogorzanka"	Górnickiego 1a, Pogorzyce

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych powiatu chrzanowskiego

Gmina Chrzanów współpracuje z organizacjami pozarządowymi, zlecając im zadania publiczne w następujących obszarach:

- kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego;
- ochrona i promocja zdrowia – działania w zakresie profilaktyki cukrzycy oraz promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym – zajęcia dla osób niepełnosprawnych umysłowo;
- organizacja letniego wypoczynku dzieci i młodzieży z terenu gminy Chrzanów;
- organizacja zimowego wypoczynku dzieci i młodzieży;
- przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym - utrzymanie gminnych terenów rekreacyjno-sportowych;
- rozwój sportu na terenie gminy Chrzanów, wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej oraz sportu.

Gmina udziela organizacjom pozarządowym wsparcia w formie finansowej i niefinansowej. Niefinansowe formy wsparcia polegają na:

- konsultowaniu z podmiotami programu, odpowiednio do zakresu ich działania, projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji,
- udzielanie informacji o istnieniu innych źródeł finansowania, zwłaszcza pochodzących z sektora prywatnego, funduszy celowych i prywatnych fundacji,
- udzielaniu rekomendacji organizacjom współpracującym z gminą, które ubiegają się o dofinansowanie z innych źródeł,

- udostępnianiu obiektów gminnych do realizacji zadań publicznych na preferencyjnych zasadach, w szczególności pomieszczeń na siedzibę dla organizacji pozarządowych,
- skierowaniu w miarę możliwości pracowników zatrudnionych w ramach prac społecznie użytecznych do pracy w organizacjach pozarządowych i innych podmiotach realizujących zadania z zakresu pożytku publicznego,
- organizowaniu szkoleń w związku ze zmianą przepisów prawa w celu podnoszenia standardu usług publicznych świadczonych przez podmioty programu,
- pomocy w nawiązywaniu kontaktów zagranicznych z organizacjami o podobnym charakterze,
- realizacji wspólnych projektów i inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej, szczególnie z zakresu kultury, sztuki, sportu, rekreacji,
- udziale przedstawicieli organizacji pozarządowych i innych podmiotów w pracach komisji konkursowych powoływanych przez Burmistrza Miasta Chrzanowa.

Z kolei finansowego wsparcia udzielano poprzez:

- zlecenie zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert,
- zlecanie zadań publicznych w ramach małych grantów,
- wspólną realizację zadań na zasadach partnerstwa.

Kwota przeznaczona na otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe wynosiła w ostatnich latach ponad 650 tys. zł rocznie (651 tys. zł w 2012 r., 685 tys. zł w 2013 r., 686 tys. w 2014 r. i 696 tys. w 2015 r.)³

4.4 Poziom bezrobocie

Liczba bezrobotnych w Gminie Chrzanów w 2015 r. wg GUS wynosiła 1,9 tys. osób. Po wzroście w latach 2011-13 poziom bezrobocia w Gminie systematycznie spada – w stosunku do 2011 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych spadła o 16%. Był to spadek nieco niższy niż odnotowany w woj. małopolskim oraz Olkuszu i Oświęcimiu, jednak wyższy niż w powiecie chrzanowskim.

Tab. 7. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	Zmiana 2011-2015 (%)
Chrzanów - gmina	2 343	2 751	2 926	2 286	1 965	-16,1
Pow. chrzanowski	5 664	6 681	6 994	5 700	4 851	-14,4
Woj. małopolskie	145 094	161 161	164 434	139 027	119 601	-17,6
Olkuś - Gmina	3 329	3 621	3 407	3 139	2 727	-18,1
Oświęcim - Gmina miejska	1 937	1 988	2 025	1 702	1 360	-29,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poprawia się także sytuacja Chrzanowa pod względem wskaźnika bezrobocia rejestrowanego (Tab. 8). W 2013 r. wskaźnik ten osiągnął maksymalną w ostatnich latach wartość 9,6% i był wówczas o 2 pkt% większy niż w regionie. Poziom bezrobocie był również wyższy niż w powiecie chrzanowskim. W ciągu dwóch lat udział bezrobotnych spadł do 6,6%, i choć wskaźniki nadal są mniej korzystne niż dla woj. małopolskiego i powiatu chrzanowskiego, to różnica jest znacznie mniejsza.

³ Na podstawie Sprawozdań z realizacji Rocznej Programu Współpracy Gminy Chrzanów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego z lat 2012-2015.

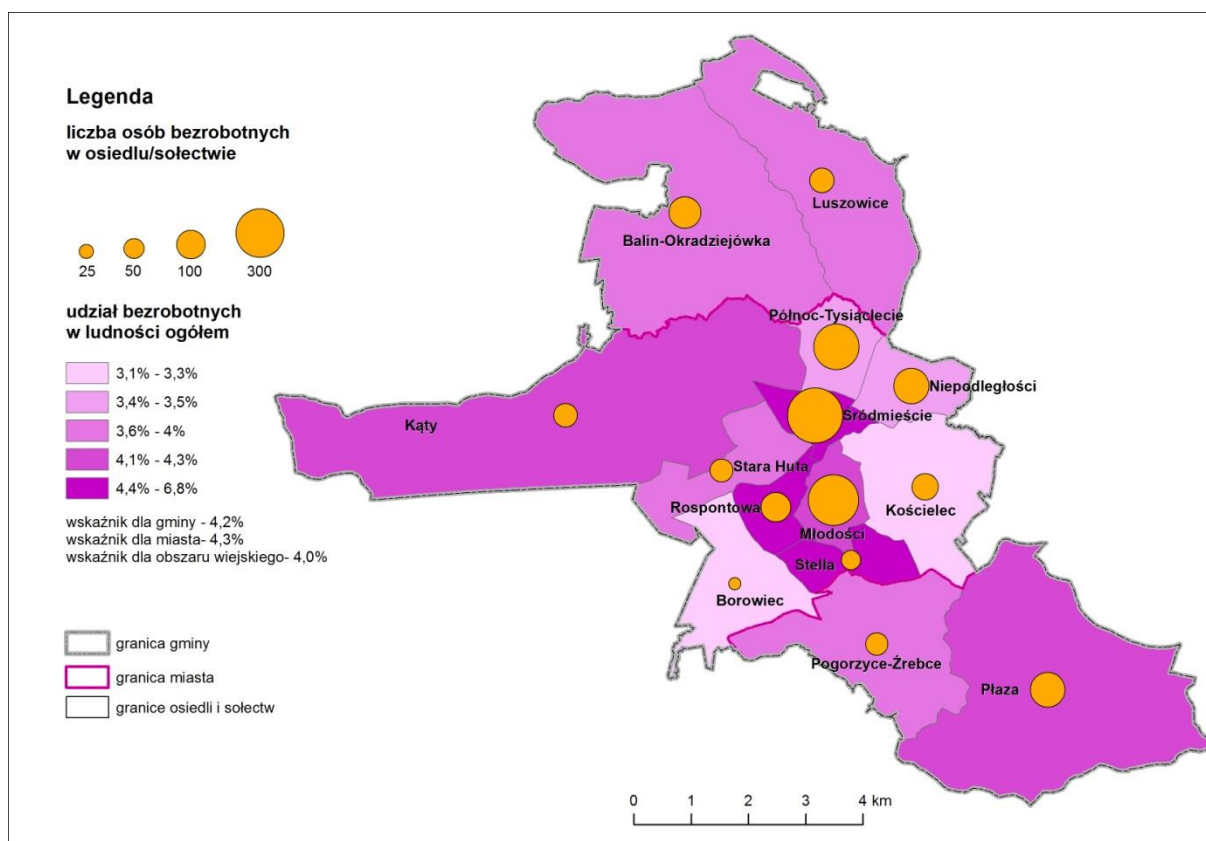
Tab. 8. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Jednostka terytorialna	Udział bezrobotnych (%)				
	2011	2012	2013	2014	2015
Chrzanów - gmina	7,4	8,9	9,6	7,6	6,6
Pow. chrzanowski	6,8	8,1	8,6	7,1	6,1
Woj. małopolskie	6,8	7,6	7,8	6,6	5,7
Olkusz - gmina	10,0	11,0	10,5	9,9	8,7
Oświęcim - gmina miejska	7,8	8,1	8,4	7,2	5,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Poziom bezrobocia jest silnie zróżnicowany w osiedlach Chrzanowa. Największa liczba bezrobotnych w 2015 r. zamieszkiwała os. Śródmieście (370 osób). Na os. Młodości mieszkało 315 bezrobotnych, a ponad 250 – na os. Północ-Tysiąclecie. W obszarze wiejskim Gminy największa liczba bezrobotnych zamieszkiwała w Płazie (Ryc. 6).

Istotne jest odniesienie liczby bezrobotnych do ludności osiedli i sołectw⁴. Generalnie obszar miasta cechował się nieco wyższym poziomem bezrobocia niż sołectwa. Najwyższym wskaźnikiem, sięgającym prawie 7% mieszkańców cechowało się os. Stella. Bardzo wysoki by także udział bezrobotnych w os. Śródmieście i Rospontowa. Wyższym niż średnia dla gminy udziałem bezrobotnych w ogóle mieszkańców cechowały się jeszcze os. Kąty i Płaza (Ryc. 6).

Ryc. 6. Poziom bezrobocia w osiedlach i sołectwach (2015 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP i UM w Chrzanowie

Problemem w skali Chrzanowa jest bezrobocie długotrwałe. Według danych PUP w 2015 r. w Gminie mieszkało 1113 osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, w tym 879 w Chrzanowie. W stosunku do lat poprzednich nastąpił znaczny spadek liczby długotrwałe bezrobotnych w mieście, niemniej liczba ta jest wciąż dość wysoka. Wskaźnik bezrobocia długotrwałego, czyli odsetek osób

⁴ Ze względu na brak danych o liczbie ludności w wieku produkcyjnym odniesiono liczbę bezrobotnych do ludności ogółem.

bezrobotnych powyżej 12 miesięcy w liczbie osób w wieku produkcyjnym znacznie przewyższa średnią dla powiatu chrzanowskiego, jest także wyższy niż w sąsiednich powiatach (Tab. 9).

Tab. 9. Liczba bezrobotnych długotrwale (powyżej 12 miesięcy)

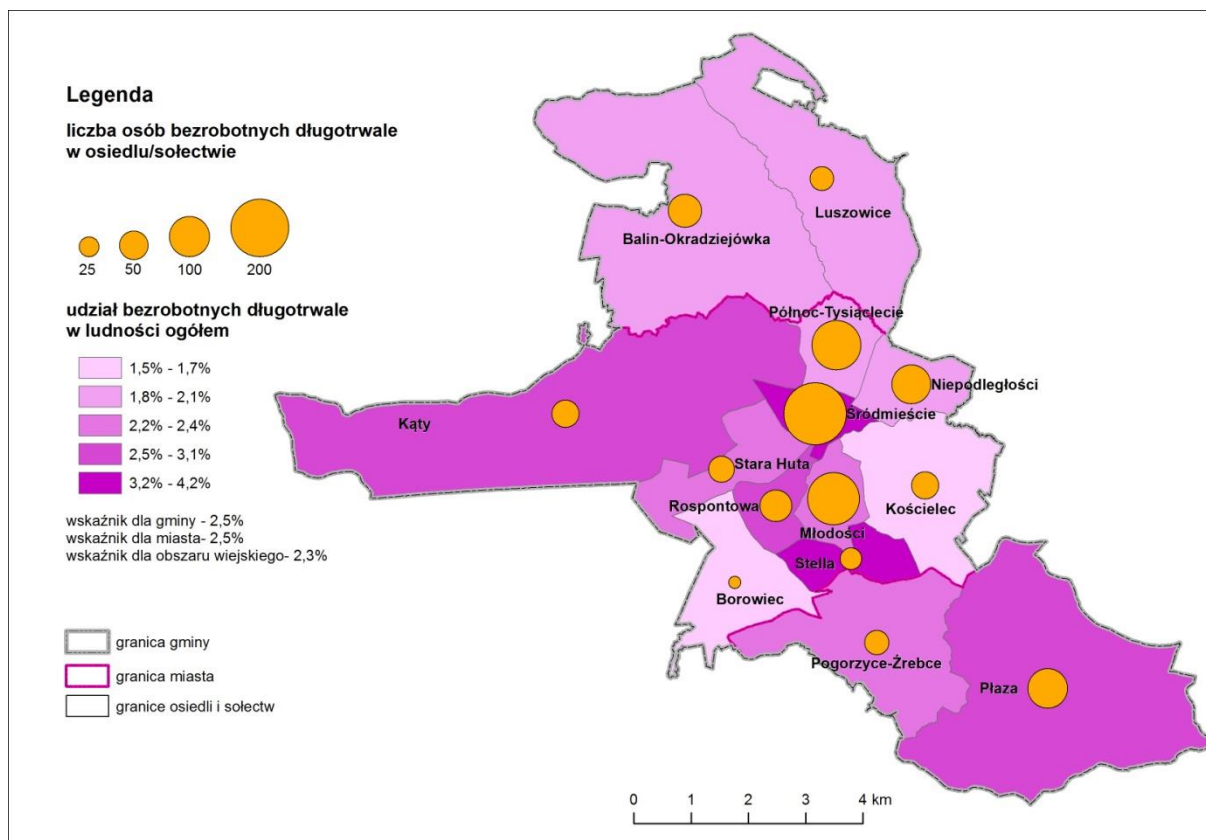
Jednostka terytorialna	Wskaźnik	Bezrobotni długotrwale				
		2011	2012	2013	2014	2015
Gmina Chrzanów	liczba osób	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	1113
	udział w ludności w wieku prod.[%]	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	3,8
Miasto Chrzanów	liczba osób	b.d.	b.d.	1 127	1 044	879
	udział w ludności w wieku prod.[%]	b.d.	b.d.	4,7	4,4	3,8
Powiat chrzanowski	liczba osób	1 609	1 864	2 160	2 148	1 794
	udział w ludności w wieku prod.[%]	1,9	2,3	2,7	2,7	2,3
Województwo małopolskie	liczba osób	49 797	56 137	62 935	57 643	48 127
	udział w ludności w wieku prod.[%]	3,8	4,7	4,4	4,2	3,7
Powiat olkuski	liczba osób	2 826	3 437	3 216	3 013	2 628
	udział w ludności w wieku prod.[%]	2,0	2,3	2,5	2,3	1,7
Powiat oświęcimski	liczba osób	2 002	2 228	2 421	2 213	1 647
	udział w ludności w wieku prod.[%]	2,3	2,6	3,0	2,7	2,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i danych PUP w Chrzanowie

Poziom bezrobocia długotrwałego jest zróżnicowany w poszczególnych obszarach gminy (Ryc. 7). W Chrzanowie największa liczba bezrobotnych długotrwale mieszkała w Śródmieściu (238 osób) i na os. Młodości (167 osób) oraz Północ-Tysiąclecie (148 osób). Natomiast spośród sołectw największą liczbą bezrobotnych powyżej roku cechowała się Płaza.

W przeliczeniu na stu mieszkańców⁵ najwięcej takich bezrobotnych było w osiedlach: Stella – gdzie stanowili 4,2% mieszkańców, Śródmieście (3,6%) i Rospontowa (3,1%). Wysokim, na tle gminy, poziomem bezrobocia długotrwałego cechowała się także Płaza (2,8%) i Kąty (2,7% mieszkańców). Pozostałe jednostki cechowały się niższym niż przeciętny w gminie Chrzanów poziomem bezrobocia długotrwałego (Ryc. 7).

⁵ Ze względu na brak danych o liczbie ludności w wieku produkcyjnym odniesiono liczbę bezrobotnych do ludności ogółem.

Ryc. 7. Poziom bezrobocia długotrwałego w osiedlach i sołectwach (2015 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP i UM w Chrzanowie

4.5 Ubóstwo i wykluczenie społeczne

Zasięg pomocy społecznej w gminie Chrzanów – czyli odsetek mieszkańców korzystających z pomocy – był w ostatnich latach podobny do średniej dla regionu, wyższy natomiast niż w powiecie chrzanowskim (Tab. 10). Wskaźnik dla Oświęcimia był porównywalny do Chrzanowa, natomiast w gminie Olkusz – znacznie niższy. Ważnym wskaźnikiem jest zasięg pomocy społecznej wśród osób o najniższych dochodach – tj. spełniających ustawowe kryterium dochodowe. W gminie Chrzanów takich osób w ostatnich latach było ok. 4-5% tj. więcej niż przeciętnie w powiecie chrzanowskim.

Tab. 10. Zasięg pomocy społecznej

Jednostka terytorialna	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy (%)					
	ogółem			poniżej kryterium dochodowego*		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Gmina Chrzanów	6,7	7,0	6,4	4,9	5,0	4,2
Powiat chrzanowski	5,6	6,2	5,6	3,8	4,2	3,5
Województwo małopolskie	6,7	6,7	6,4	4,7	4,7	4,2
Gmina Olkusz	3,3	3,3	3,3	2,9	2,9	2,6
Gmina miejska Oświęcim	8,1	8,3	7,0	5,2	5,5	4,4

* osoby spełniające kryterium dochodowe przyznawania pomocy zapisane w ustawie

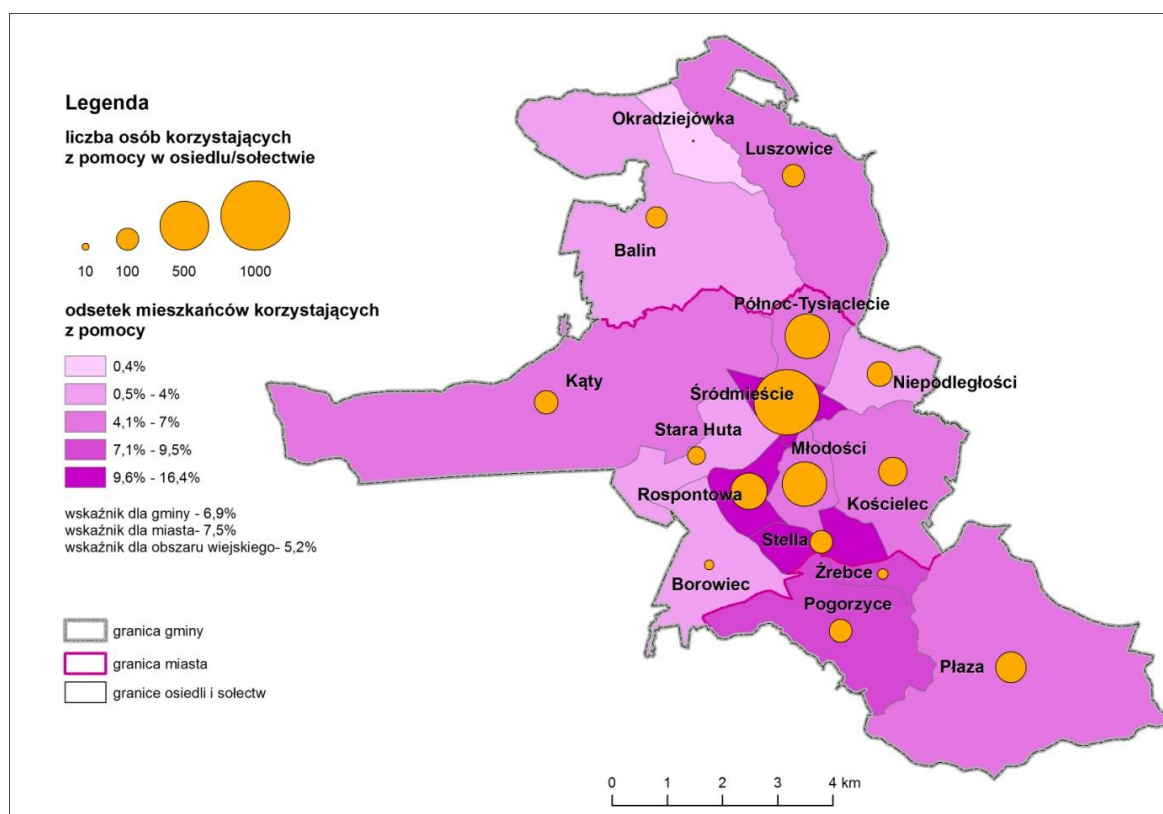
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Znaczne różnice pod względem udziału ludności korzystającej z pomocy społecznej występują w poszczególnych osiedlach i sołectwach gminy Chrzanów (Ryc. 8). Łącznie w 2015 r. z pomocy korzystało 3138 osób (w 1482 rodzinach). Większość beneficjentów pomocy mieszkała w Chrzanowie – 2618 osób (83% korzystających z pomocy) w 1230 rodzinach. Największa liczba korzystających z

pomocy zamieszkiwała Śródmieście (28% wszystkich korzystających w gminie). Znacząca liczba klientów pomocy społecznej mieszkała także w os. Północ-Tysiąclecie i os. Młodości (po 13%), a także w os. Rospontowa (9%) i w sołectwie Płaza (6%).

Ze względu na duże różnice w liczbie mieszkańców jednostek pomocniczych lepszym miernikiem zróżnicowania problemów społecznych jest wskaźnik zasięgu pomocy, czyli odsetek mieszkańców jednostki korzystających z pomocy. Wskaźnik ten dla całej gminy wynosił 7%, przy czym znacząco większy był odsetek korzystających z pomocy w mieście niż w sołectwach (Ryc. 8).

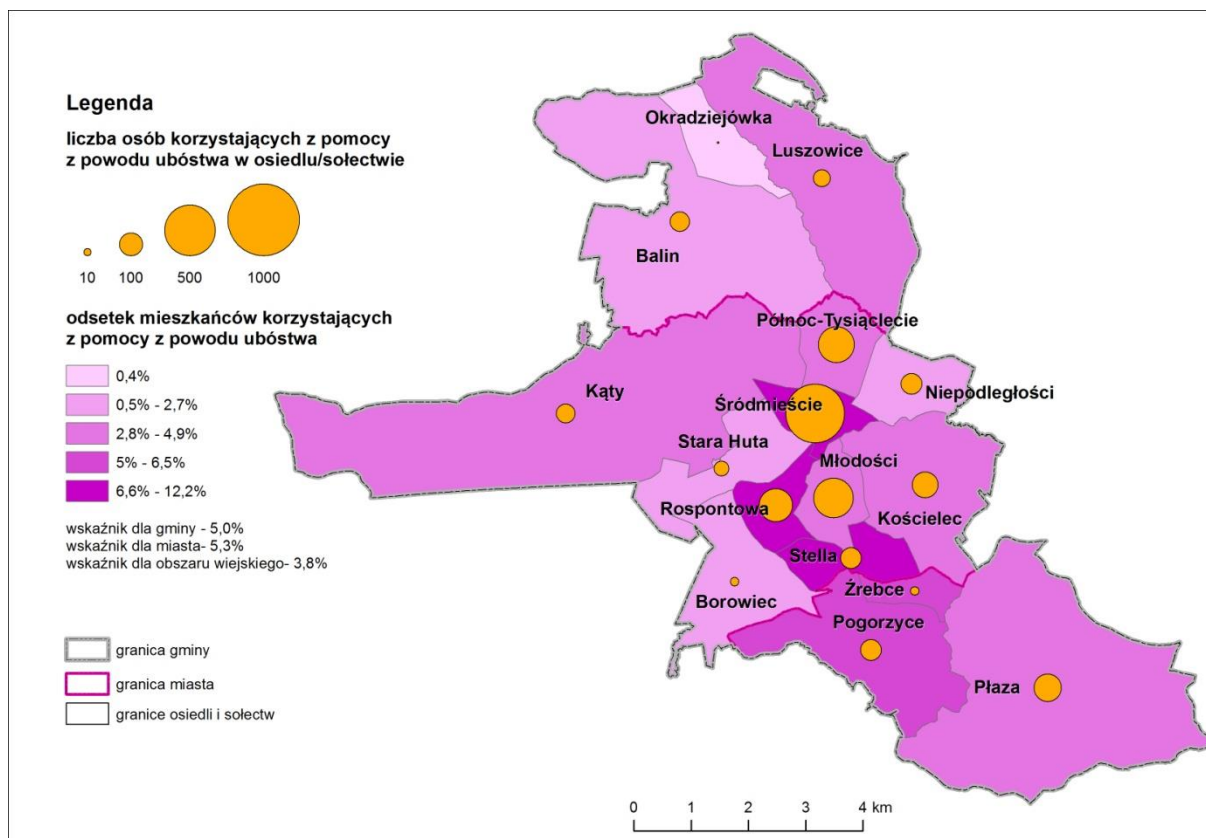
Rekordowo wysoki był udział mieszkańców korzystających z pomocy w os. Stella (16,4 %) oraz w Śródmieściu (13,7%) i w Rospontowej (13,6%). Wyższy niż średnia dla Gminy był udział korzystających z pomocy w Żrebcach i Pogorzycach. W pozostałych jednostkach nie przekraczał średniej dla Miasta (Ryc. 8).

Ryc. 8. Korzystający z pomocy społecznej w osiedlach Chrzanowa (2015 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Chrzanowie

Istotne dla rozpoznania skali i rodzaju zjawisk kryzysowych są także przyczyny korzystania z pomocy społecznej. Najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy dla rodzin w 2015 r. było ubóstwo, które było przyczyną przyznania pomocy w ok. 70% przypadków. Największa koncentracja osób korzystających z pomocy społecznej z tego powodu zamieszkiwała osiedle Śródmieście – stanowili oni 30% wszystkich korzystających z pomocy z tego powodu. Ok. 14% beneficjentów pomocy, dla których ubóstwo było przyczyną jej przyznania mieszkało w os. Młodości, 11% - os. Północ-Tysiąclecie, a 10% w os. Rospontowa. Z kolei w ujęciu względnym najgorsza sytuacja panuje w os. Stella, gdzie z powodu ubóstwa z pomocy korzystało 12% mieszkańców, oraz w Śródmieściu i w os. Rospontowa – gdzie, co dziesiąty mieszkaniec jest beneficjentem pomocy społecznej z powodu ubóstwa. Spośród sołectw najmniej korzystna sytuacja panowała w Pogorzycach i Żrebcach, gdzie beneficjentami pomocy było po 6,5% ludności (Ryc. 9).

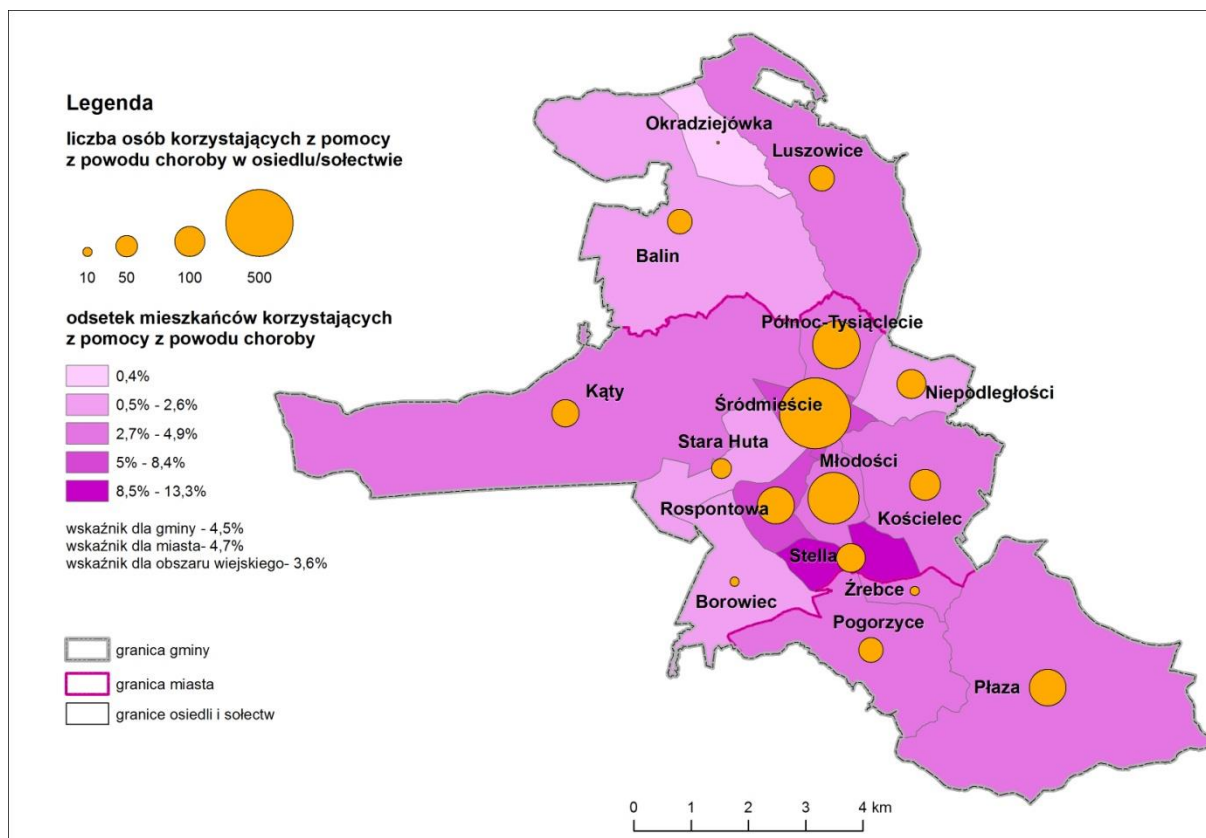

Ryc. 9. Korzystający z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w osiedlach Chrzanowa (2015 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Chrzanowie

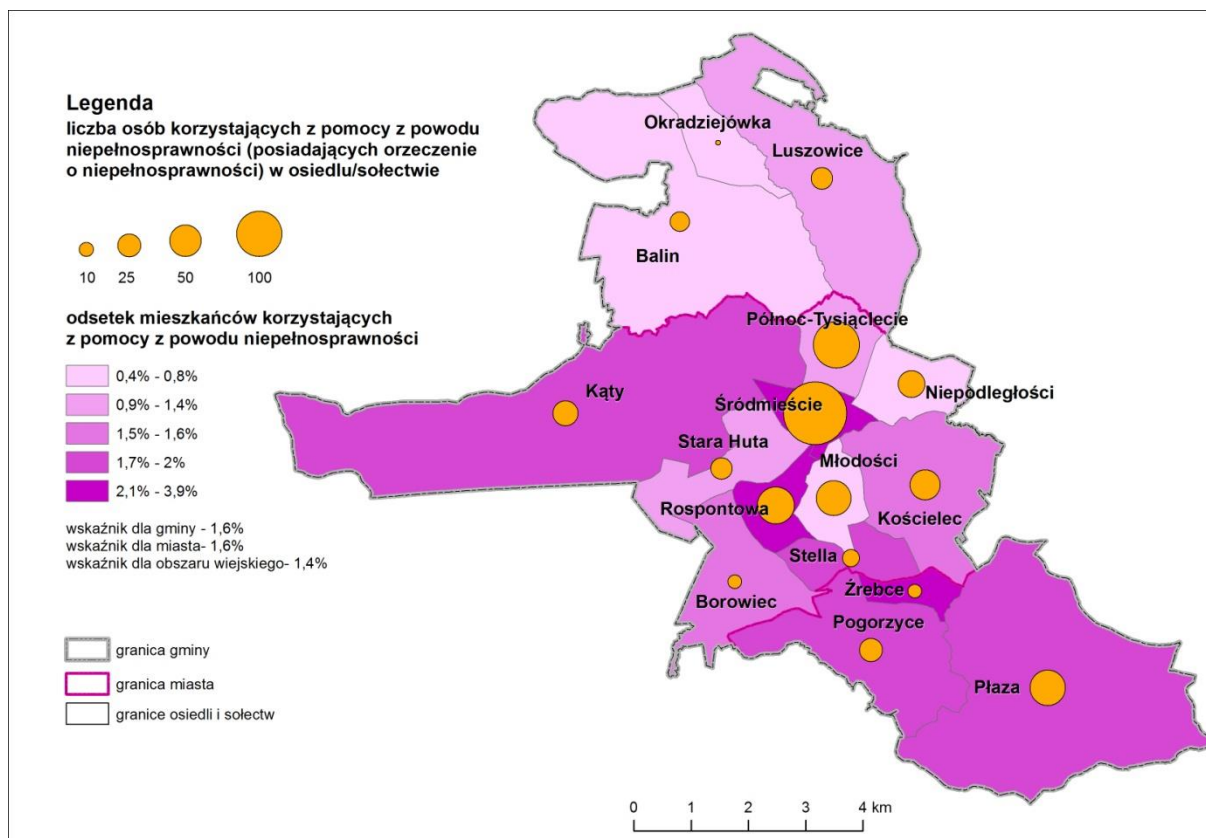
Istotnym czynnikiem wykluczenia społecznego może być także niepełnosprawność lub zły stan zdrowia. Długotrwała lub ciężka choroba była powodem przyznania pomocy dla 64% osób korzystających z pomocy społecznej. Największa liczba korzystających z pomocy z tego powodu mieszkała w os. Śródmieście (27% wszystkich korzystających z pomocy z tego powodu w gminie). Jednak zdecydowanie największym natężeniem tego zjawiska cechuje się os. Stella – gdzie aż 13% mieszkańców korzysta z pomocy z powodu długotrwałej choroby. Pozostałe osiedla z wysokim udziałem korzystających z pomocy z powodu choroby – Śródmieście i Rospontowa – cechowały się dwukrotnie niższą wartością tego wskaźnika.

Nieco odmienne jest przestrzenne zróżnicowanie zjawiska niepełnosprawności (Ryc. 11). Największy udział osób niepełnosprawnych zanotowano w sołectwie Żrebce oraz w os. Śródmieście i Rospontowa. W Żrebcach odsetek korzystających z pomocy i posiadających orzeczenie o niepełnosprawności wynosił 4%, natomiast w obu osiedlach - 3%.

Ryc. 10. Korzystający z pomocy społecznej z powodu z powodu ciężkiej lub długotrwałej choroby w osiedlach Chrzanowa (2015 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Chrzanowie

Ryc. 11. Korzystający z pomocy społecznej z powodu z powodu niepełnosprawności (posiadających orzeczenie o niepełnosprawności) w osiedlach Chrzanowa (2015 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Chrzanowie

4.6 Społeczne aspekty mieszkalnictwa

Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez gminę, mającym na celu dofinansowanie wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Pomoc ta przysługuje najbiedniejszym mieszkańcom gminy w przypadkach ściśle określonych przez przepisy ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych. Aby otrzymać dodatek mieszkaniowy, osoby ubiegające się o jego przyznanie muszą spełniać łącznie trzy warunki:

- posiadać tytuł prawny do lokalu,
- posiadać dochód w wysokości określonej w ustawie,
- posiadać mieszkanie o powierzchni określonej w ustawie.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje także osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przysługujący im lokal zamienny lub socjalny (gdy orzeczono o ich uprawnieniu do lokalu socjalnego w wyroku sądowym). Dodatek przyznawany jest każdorazowo na okres 6 miesięcy.

W 2015 r. wg danych GUS w Gminie Chrzanów przyznano ponad 12 tys. dodatków mieszkaniowych⁶, z tego ogromna większość dotyczyła mieszkańców Miasta (Tab. 11). Liczba przyznawanych dodatków wzrosła w ostatnich latach – w stosunku do 2012 r. liczba dodatków zwiększyła się o ponad tysiąc.

Na tle innych jednostek terytorialnych Chrzanów cechuje się bardzo wysokim – i szybko rosnącym – wskaźnikiem liczby przyznanych dodatków mieszkaniowych na tysiąc mieszkańców.

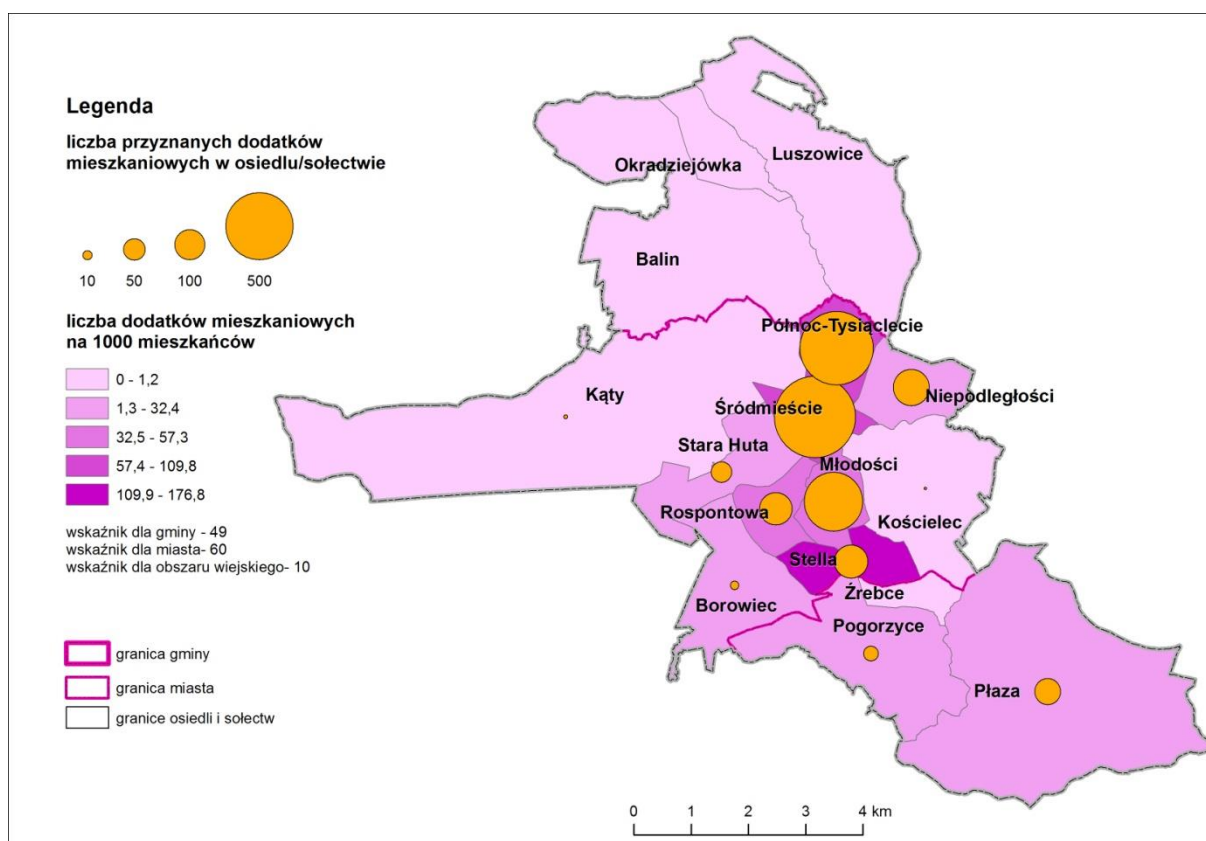
⁶ Statystyka GUS podaje liczbę pojedynczych świadczeń miesięcznych.

Tab. 11. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych (pojedyncze, miesięczne świadczenia)

Jednostka terytorialna	ogółem			na tys. mieszk.		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Chrzanów - gmina	11 193	11 934	12 406	230	247	258
Chrzanów - miasto	10 779	11 535	11 916	281	303	314
Chrzanów - obszar wiejski	414	399	490	41	39	48
Powiat chrzanowski	17 274	18 230	18 939	135	143	149
Województwo małopolskie	230 102	235 191	226 593	69	70	67
Olkusz - gmina	4 515	4 806	4 695	90	96	94
Oświęcim	10 639	10 182	9 502	267	257	241

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Większość dodatków mieszkaniowych w 2015 r. (95%) otrzymali mieszkańcy Miasta, przy czym największa liczba dodatków wypłacona została mieszkańcom os. Śródmieście (32% wszystkich świadczeń), Północ-Tysiąclecie (26%) i Młodości (17%). Największy udział osób korzystających z tej formy pomocy odnotowano jednak w os. Stella, gdzie wypłacono 177 świadczeń na tysiąc mieszkańców. Pozostałe dwa osiedla z wysokim udziałem gospodarstw korzystających z tej formy pomocy to os. Śródmieście (110 świadczeń/1000 os.) i Północ-Tysiąclecie (80 świadczeń/1000 os.).

Ryc. 12. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych (liczba decyzji o przyznaniu świadczenia)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM w Chrzanowie

Problemem pozostaje znaczące zadłużenie mieszkań w zasobie Gminy (tabela poniżej). W przeliczeniu na mieszkańca jest ono znacząco wyższe niż wartość dla powiatu chrzanowskiego.

Tab. 12. Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych

Jednostka terytorialna	Mieszkania zadłużone				Wysokość zaległości (tys. zł)				Wysokość zaległości na mieszkańca (zł)			
	2007	2009	2011	2013	2007	2009	2011	2013	2007	2009	2011	2013
Chrzanów miasto	359	354	250	188	756,8	313,3	542,1	472,0	19,2	8,0	14,0	12,4

Jednostka terytorialna	Mieszkania zadłużone				Wysokość zaległości (tys. zł)				Wysokość zaległości na mieszkańca (zł)			
	2007	2009	2011	2013	2007	2009	2011	2013	2007	2009	2011	2013
Chrzanów gmina	381	381	273	219	778,0	344,9	579,7	542,2	15,7	7,0	11,9	11,2
Powiat chrzanowski	469	545	382	367	937,9	655,7	714,1	726,1	7,3	5,1	5,6	5,7
Województwo małopolskie	16 827	19 699	6 495	16 038	19869,8	33916,0	7 263,2	46509,3	6,1	10,3	2,2	13,8
Olkusz	152	270	115	164	43,8	376,5	253,3	217,4	0,9	7,5	5,0	4,3
Oświęcim	454	478	496	328	661,2	621,7	924,9	653,7	16,3	15,5	23,0	16,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2015 r. w zasobach komunalnych było ok. 200 zadłużonych mieszkań. Dane dotyczące zadłużenia w mieszkaniach zestawiono w Tab. 13. Należy jednak mieć na uwadze, że są to dane niepełne – nie wszyscy zarządcy nieruchomości przekazali informację o skali zadłużenia mieszkań.

Tab. 13. Liczba zadłużonych mieszkań w osiedlach Chrzanowa

Osiedle	MZZK	Powszechna Spółdzielnia Mieszkaniowa	Zarząd Budynków	Pozostali	Łącznie
Kąty			5		5
Młodości		71	10	2	83
Niepodległości		31	5		36
Północ-Tysiąclecie		90	23	1	114
Rospontowa		6	19	1	26
Stara Huta			1		1
Stella			6		6
Śródmieście	208		38	4	250
Razem	208	198	107	8	521

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zarządców nieruchomości

Skala zjawiska eksmisji jest w Chrzanowie – na tle powiatu i regionu – stosunkowo duża. W 2013 r. zostało orzeczonych 50 eksmisji z lokali komunalnych, w tym 24 – z powodu zaległości za mieszkania. Liczba eksmisji wzrosła w stosunku do 2009 r. o 67%. Na tle regionu i powiatu jest to stosunkowo duża liczba, zwłaszcza w odniesieniu do liczby mieszkańców (Tab. 14). Niemniej w Chrzanowie stosunkowo niewielki odsetek eksmisji (na tle pozostałych analizowanych miast i regionu), związany jest z zaległościami w opłatach za mieszkanie.

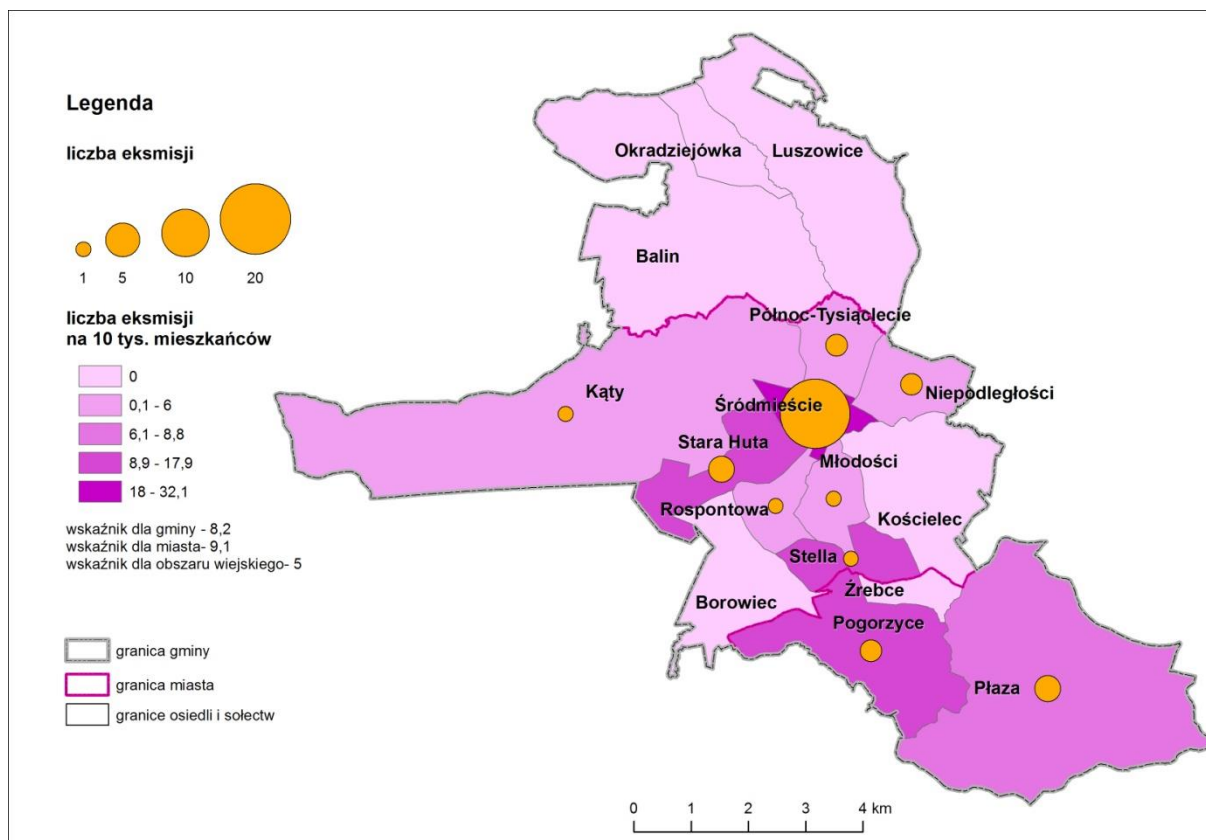
Tab. 14. Orzeczone przez sąd eksmisje z zasobów gminnych

Jednostka terytorialna	Ogółem				Z powodu zaległości w opłatach za mieszkanie			
	liczba		na 10 tys. mieszk.		liczba		odsetek eksmisji	
	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Chrzanów - gmina	30	50	6,1	10,3	29	24	96,7	48,0
Chrzanów - miasto	27	41	6,9	10,8	26	20	96,3	48,8
Chrzanów - obszar wiejski	3	9	3,0	8,8	3	4	100,0	44,4
Powiat chrzanowski	37	69	2,9	5,4	36	43	97,3	62,3
Województwo małopolskie	269	598	0,8	1,8	241	564	89,6	94,3
Olkusz	14	14	2,8	2,8	14	14	100,0	100,0
Oświęcim	30	36	7,5	9,1	29	32	96,7	88,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2015 r. orzeczono 37 eksmisji⁷, w tym 32 w Mieście. Największa liczba eksmisji dotyczyła mieszkańców os. Śródmieście – gdzie orzeczono 21 eksmisji. W pozostałych jednostkach orzeczono zaledwie po kilka eksmisji – najwięcej w os. Stara Huta i w Płazie (po 3).

⁷ Wg danych przekazanych przez UM w Chrzanowie.

Ryc. 13. Liczba eksmisji z zasobów komunalnych orzeczonych w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM w Chrzanowie

4.7 Poziom bezpieczeństwa publicznego i patologie społeczne

Poziom bezpieczeństwa publicznego w powiecie chrzanowskim⁸ w ostatnich latach poprawił się – liczba przestępstw spadła z prawie 4,2 tys. w 2012 r. do 3 tys. w 2015 r. Spadła także liczba przestępstw we wszystkich kategoriach mających bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców tj. przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu, mieniu i przestępstw drogowych.

Pomimo poprawy wskaźników bezpieczeństwa w ostatnich latach powiat chrzanowski należy do stosunkowo mało bezpiecznych. Liczba przestępstw stwierdzonych na tysiąc mieszkańców jest wyższa zarówno od przeciętnej dla regionu jak i dla powiatów sąsiednich. Dotyczy to zwłaszcza przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu (gdzie wskaźnik jest dwukrotnie wyższy niż w regionie) i mieniu.

Tab. 15. Liczba przestępstw stwierdzonych w 2012 i 2015 r.

Jednostka terytorialna	Wskaźnik	Ogółem		O charakterze kryminalnym		Drogowe		Przeciwko życiu i zdrowiu		Przeciwko mieniu	
		2012	2015	2012	2015	2012	2015	2012	2015	2012	2015
Powiat chrzanowski	liczba	4 192	3 042	2 751	2 033	405	253	149	92	2 579	1 621
		32,82	24,02	21,54	16,05	3,17	2,00	1,17	0,73	20,19	12,80
Powiat olkuski	na 1000 mieszk.	28,93	20,56	21,66	13,40	2,88	1,66	0,58	0,35	14,94	10,34
Powiat oświęcimski		29,13	17,97	19,63	11,54	3,42	2,30	0,70	0,35	15,71	8,13
Woj. Małopolskie		28,87	22,16	18,88	16,04	4,20	1,63	0,74	0,47	13,80	9,19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

⁸ Dla przestępstw ogółem brak danych dla Miasta.

Dane dla Chrzanowa i poszczególnych rejonów służbowych dzielnicowych dotyczą kategorii przestępstw uznawanych za szczególnie uciążliwe społecznie⁹ (Tab. 16). Łączna liczba tych przestępstw, w przeliczeniu na tysiąc mieszkańców jest w Chrzanowie znacznie większa niż przeciętna w regionie – Gmina, a zwłaszcza Miasto charakteryzuje się wyższym wskaźnikiem w większości kategorii uciążliwych społecznie przestępstw.

Tab. 16. Przestępstwa stwierdzone wg kategorii

Kategoria		Miasto Chrzanów	Gmina Chrzanów	Województwo Małopolskie
Rozbój, kradzież rozbójnicza	liczba	26	28	859
	na tys. mieszk.	0,7	0,6	0,3
Bójka, pobicie	liczba	5	5	595
	na tys. mieszk.	0,1	0,1	0,2
Przestępstwa narkotykowe	liczba	53	54	2 221
	na tys. mieszk.	1,4	1,1	0,7
Niszczenie cudzej rzeczy	liczba	50	54	4 208
	na tys. mieszk.	1,3	1,1	1,3
Kradzież lub przywłaszczenie	liczba	251	282	14 156
	na tys. mieszk.	6,6	5,8	4,2
Kradzież z włamaniem	liczba	114	120	6176
	na tys. mieszk.	3,0	2,5	1,8
Uszkodzenie ciała	liczba	39	45	1629
	na tys. mieszk.	1,0	0,9	0,5
Łącznie	liczba	538	588	29 844
	na tys. mieszk.	14,1	12,2	8,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KP Policji w Chrzanowie oraz „Raportu małopolskiej policji 2014”

Zróznicowany jest także rozkład przestępstw¹⁰ w przestrzeni Gminy (Tab. 17). Zdecydowaną większość przestępstw popełniono na terenie miasta. Największą liczbę zdarzeń odnotowano w rejonie 5. – obejmującym os. Młodości i północną część Kościelca. Znaczna liczba przestępstw zanotowana została także w rejonach 1. i 2. – stanowiących łącznie centralną część os. Śródmieście, a także w rejonach 4. (wschodnia część os. Tysiąclecia) i 7. (os. Stella i większość os. Młodości).

Tab. 17. Przestępstwa stwierdzone w rejonach służbowych dzielnicowych wg kategorii

Rejon służbowy dzielnicowych ¹¹	Rozbój	Kradzież z rozbójnicza	Bójka, pobicie	Przestępstwa narkotykowe	Niszczenie cudzej rzeczy	Kradzież lub przywłaszczenie	Kradzież z włamaniem	Uszkodzenie ciała	Łącznie
1	1	2	1	7	9	35	20	5	80
2	7	1	1	10	12	29	11	2	73
3	1	0	1	3	6	15	19	4	49
4	0	0	0	8	1	30	11	7	57
5	4	2	1	10	10	62	21	6	116
6	2	0	0	2	3	17	4	2	30
7	1	0	1	8	6	19	9	10	54
8	4	0	0	1	2	19	8	1	35
9	0	0	0	1	3	16	3	2	25
10	1	0	0	4	1	25	11	2	44
11	2	0	0	0	1	15	3	4	25
Miasto Chrzanów	21	5	5	53	50	251	114	39	538
Obszar wiejski	2	0	0	1	4	31	6	6	50
Gmina Chrzanów	23	5	5	54	54	282	120	45	588

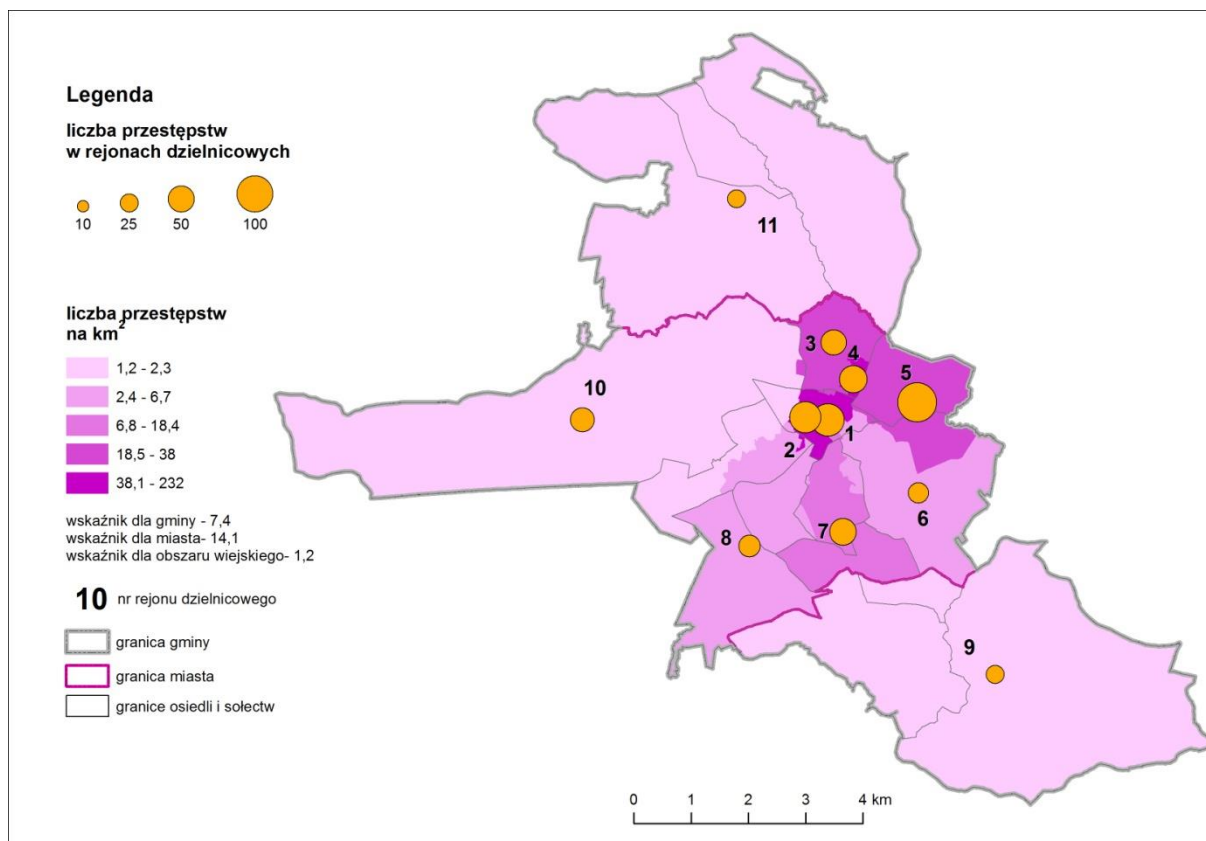
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KP Policji w Chrzanowie

⁹ Wg tych kategorii statystyki prezentuje także Komenda Wojewódzka Policji w Krakowie.

¹⁰ Mapę sporządzono na podstawie sumy wymienionych w Tab. 16 kategorii przestępstw.

¹¹ Oznaczenia rejonów wg mapy - Ryc. 14.

Rejony dzielnicowych nie pokrywają się z osiedlami, co przy braku szczegółowych danych ludnościowych utrudnia analizę natężenia przestępczości. Z tego powodu liczbę przestępstw odniesiono do powierzchni rejonu. Zdecydowanie największe natężenie przestępstw stwierdzono w rejonach centralnych – 1. i 2. oraz w rejonie 4. Znaczne natężenie występuje również w rejonie 5. Pozostałe części Chrzanowa oraz sołectwa cechują się znacznie mniejszą przestrzenną koncentracją przestępczości.

Ryc. 14. Przestępstwa stwierdzone w rejonach służbowych dzielnicowych

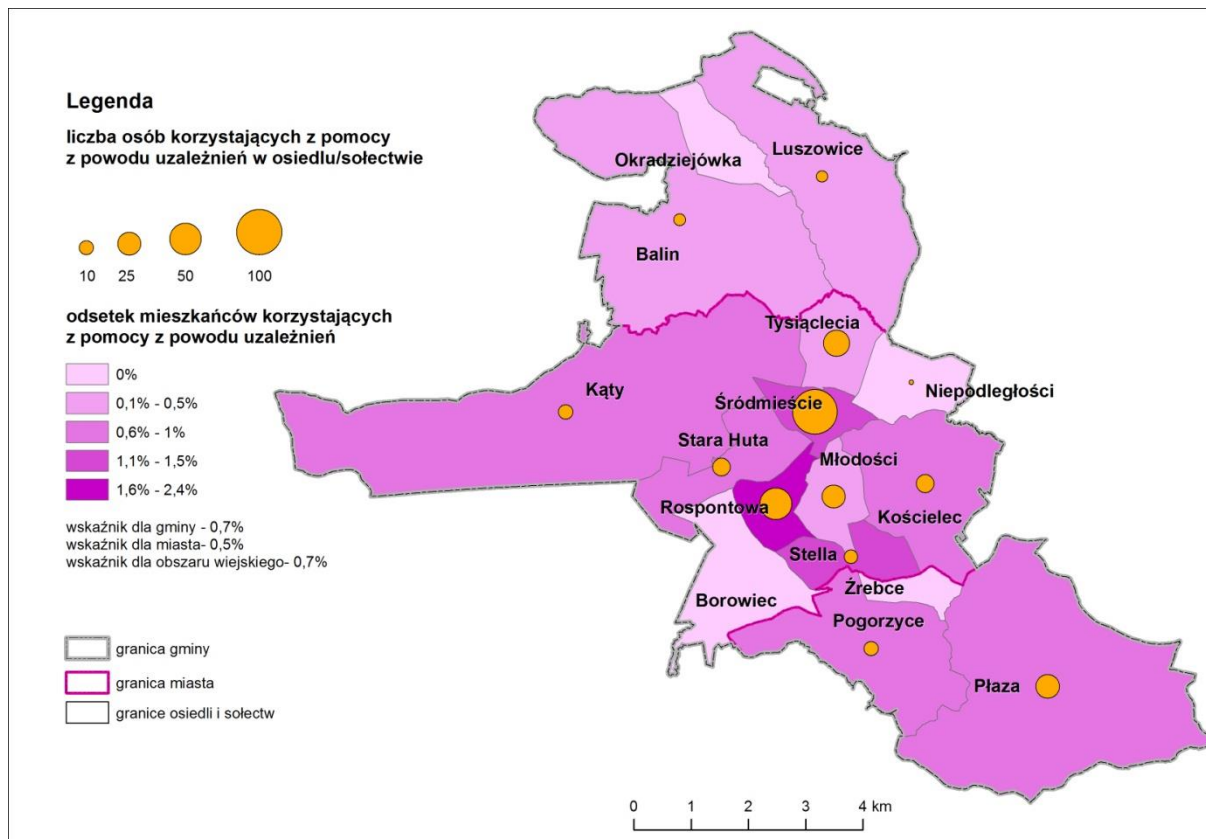
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z KP Policji w Chrzanowie

Podobny rozkład przestrzenny obserwować można w odniesieniu do wykroczeń, których 95% zostało popełnionych na terenie Miasta. Największa ich liczba notowana jest w rejonie 5. oraz w rejonach centralnych (1. i 2.). W pozostałych ich liczba jest znacznie mniejsza (Tab. 18).

Tab. 18. Wykroczenia stwierdzone w rejonach służbowych dzielnicowych wg kategorii

Rejon służbowy dzielnicowych	Uszkodzenie mienia art. 124 kw.	Nieobyczajny wybryk art. 140 kw.	Kradzież mienia art. 119 kw.	Spożywanie alkoholu w miejscu publicznym	Łącznie
1	6	34	45	28	113
2	4	22	71	13	110
3	6	25	12	14	57
4	4	30	6	15	55
5	5	30	251	17	303
6	3	15	8	18	44
7	6	12	17	17	52
8	2	4	8	5	19
9	0	7	3	2	12
10	3	16	24	8	51
11	2	12	4	10	28
Miasto Chrzanów	39	188	442	135	804

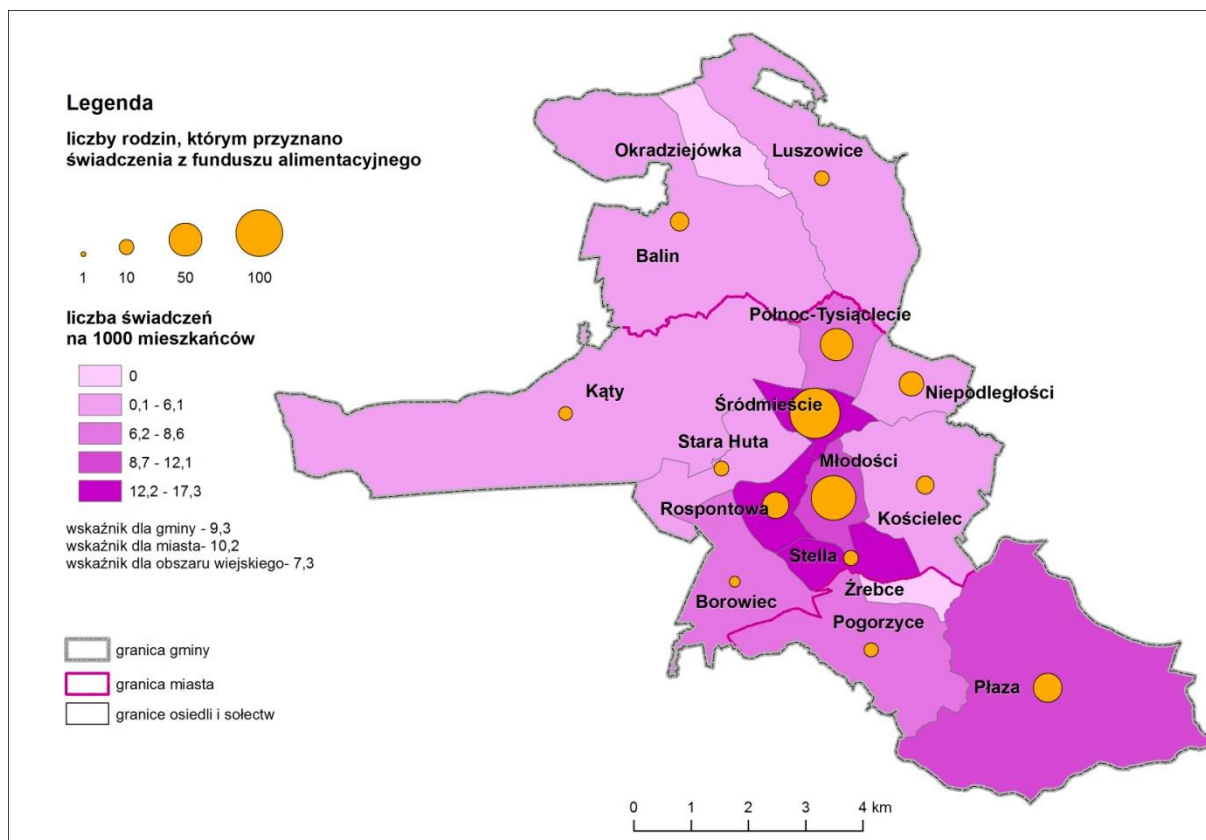
zamieszkiwali w Chrzanowie. Największa liczba osób mieszkała w os. Śródmieście (99 osób w rodzinach uzależnionych), natomiast w ujęciu względnym uzależnienia stanowiły największy problem w os. Rospontowa – gdzie pomocy z powodu uzależnień udzielono ok. 2% mieszkańców. Do osiedli, gdzie uzależnienia stanowią znaczący problem społeczny należy zaliczyć także Śródmieście i os. Stella, gdzie pomocy z tego powodu udzielono ok. 1% mieszkańców (Ryc. 16).

Ryc. 16. Korzystający z pomocy społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu lub narkotyków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Chrzanowie

Jednym z problemów jest także uchylanie się od płacenia alimentów. Jedną z form pomocy osobom poszkodowanym z tego powodu jest fundusz alimentacyjny. Do świadczenia z funduszu ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. W 2015 r. świadczenia z funduszu wypłacono 430 rodzinom, w tym 357 w Mieście. Największa liczba rodzin objętych tą formą pomocy mieszkała w os. Śródmieście (113) i Młodości (90). Proporcjonalnie do liczby ludności największe natężenie zjawiska występowało w osiedlach: Śródmieście, Stella i Rospontowa (Ryc. 17).

Ryc. 17. Rodziny, którym przyznano świadczenie z funduszu alimentacyjnego w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM w Chrzanowie

5 Sfera gospodarcza

5.1 Przedsiębiorczość i rynek pracy

Liczba podmiotów gospodarczych w Chrzanowie wzrastała w Chrzanowie od 2005 r., choć wzrost ten był stosunkowo niski w porównaniu z powiatem chrzanowskim, z Oświęcimiem, a zwłaszcza z województwem małopolskim. Niższą dynamikę wśród porównywanych ośrodków notował Olkusz – gdzie liczba podmiotów systematycznie spada (tabela poniżej). Warto tu jednak zauważyć, że w ostatnich kilku latach dynamika podmiotów gospodarczych w Chrzanowie wykazuje stagnację, a nawet spadek. Wyższą dynamiką przyrostu podmiotów gospodarczych cechował się natomiast obszar wiejski Gminy.

Zmiany te mają odbicie w dynamice wskaźnika poziomu przedsiębiorczości (liczba podmiotów na tysiąc mieszkańców), który wzrósł w ciągu dekady nieznacznie, a w ostatnich pięciu latach wykazuje stagnację. Na tle regionu poziom przedsiębiorczości w Chrzanowie jest średni – wartość wskaźnika w ostatnich latach dorównuje wartości dla woj. małopolskiego. Jest również zbliżona do nieco większego Oświęcimia.

Tab. 19. Podmioty gospodarcze

Jednostka terytorialna	2005	2010	2015		2005	2010	2015
	Liczba podmiotów			zmiana 2005-15 (%)	na 1000 mieszk.		
Chrzanów – gmina	4 672	4 891	4 831	3,4	94	100	101
Chrzanów – miasto	4 023	4 184	4 079	1,4	101	107	108
Chrzanów – obszar wiejski	649	707	752	15,9	65	70	74
Powiat chrzanowski	10 757	11 605	11 693	8,7	84	91	92
Województwo małopolskie	289 712	331 363	363 883	25,6	89	99	108
Olkusz	4 932	4 769	4 530	-8,2	131	128	125

Jednostka terytorialna	2005	2010	2015		2005	2010	2015
	Liczba podmiotów		zmiana 2005-15 (%)		na 1000 mieszk.		
Oświęcim	4 223	4 426	4 312	2,1	103	109	110

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Dla osiedli i sołectw brak szczegółowych danych o liczbie podmiotów gospodarczych, natomiast GUS prezentuje dane dla miejscowości statystycznych (Tab. 20). W ostatnich latach spadła liczba podmiotów gospodarczych w Chrzanowie, natomiast w miejscowościach wiejskich wzrosła o kilka procent – najbardziej w Płazie. Chrzanów, jako ośrodek miejski, charakteryzuje się znacznie wyższym wskaźnikiem przedsiębiorczości. Natomiast zróżnicowanie wskaźnika przedsiębiorczości w miejscowościach wiejskich jest niewielkie.

Tab. 20. Podmioty gospodarcze w miejscowościach gminy Chrzanów

Miejscowość	Liczba podmiotów			Podmioty na 1000 mieszk.* (2015)
	2010	2015	zmiana (%)	
Chrzanów	4 184	4 079	-2,5	116
Balin (z Okradziejówką)	262	275	5,0	84
Lusowice	125	133	6,4	73
Płaza	216	235	8,8	69
Pogorzyce (ze Żrebcami)	104	108	3,8	70

*Liczba mieszkańców – wg danych UM w Chrzanowie. Ze względu na różnice w dane ludnościowych jakie prezentuje GUS i danych wskaźniki przedsiębiorczości różnią się od podanych w Tab. 19.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i UM w Chrzanowie

W ciągu ostatniej dekady nastąpiła w Chrzanowie zmiana struktury wielkościowej podmiotów gospodarczych. Zmniejszyła się ponad dwukrotnie liczba podmiotów zatrudniających więcej niż 250 osób, co jest tendencją (choć nie w takim natężeniu) występującą w całym regionie. Niekorzystną tendencją jest natomiast zmniejszanie się po 2005 r. liczby małych i średnich przedsiębiorstw (odpowiednio zatrudniających 10-49 i 50-249 osób), których liczba w regionie wzrastała w analizowanym okresie. Jedyną zatem grupą podmiotów w Mieście odpowiedzialną za wyżej opisany wzrost liczby przedsiębiorstw w ostatnich latach są mikroprzedsiębiorstwa, zatrudniające nie więcej niż 9 osób. Podobne zjawisko zachodzi także w pozostałych miastach powiatowych zachodniej Małopolski (Tab. 21).

Tab. 21. Podmioty gospodarcze – wg wielkości

Jednostka terytorialna		Chrzanów - gmina	Chrzanów - miasto	Pow. chrzanowski	Woj. małopolskie	Olkusz	Oświęcim
0 - 9	2005	4 417	3 791	10 195	274 329	4 708	4 014
	2015	4 620	3 890	11 179	347 983	4 326	4 131
	zmiana (%)	4,6	2,6	9,7	26,8	-8,1	2,9
10 - 49	2005	197	177	452	12 750	177	151
	2015	170	150	423	13 171	168	138
	zmiana (%)	-13,7	-15,3	-6,4	3,3	-5,1	-8,6
50 - 249	2005	51	48	97	2 280	43	52
	2015	38	36	86	2 383	36	38
	zmiana (%)	-25,5	-25,0	-11,3	4,5	-16,3	-26,9
250 i więcej	2005	7	7	13	353	4	6
	2015	3	3	5	346	0	5
	zmiana (%)	-57,1	-57,1	-61,5	-2,0	-100,0	-16,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Spadkowi liczebności większych podmiotów gospodarczych towarzyszy stagnacja liczby pracujących w takich podmiotach po 2008 r. (Tab. 22). Jest to sytuacja niekorzystna na tle województwa, choć dzięki spadkowi liczby mieszkańców, wskaźnik pracujących na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wzrósł.

Tab. 22. Pracujący w podmiotach gospodarczych zatrudniających 10 i więcej osób.

Jednostka terytorialna	Ogółem			Na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym		
	2003	2008	2013	2003	2008	2013
Chrzanów – miasto	8 928	11 107	11 098	664	842	878
Chrzanów – gmina	9 358	11 613	11 539	562	701	718
Powiat chrzanowski	23 199	25 881	25 104	550	600	583
Województwo małopolskie	596 429	682 253	720 942	578	632	649
Olkusz	8 592	8 624	8 340	660	658	661
Oświęcim	11 944	11 533	11 311	902	894	892

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.2 Struktura gospodarki

Głównym ośrodkiem gospodarczym Gminy jest miasto Chrzanów, które należy do stosunkowo nielicznych miast w regionie, opierających swoją bazę ekonomiczną na funkcji przemysłowej – jednak jest ośrodkiem polifunkcyjnym, z niewielką przewagą przemysłu¹². Przemysłowy profil miasta wykształcił się w XIX i na początku XX wieku, po wybudowaniu linii kolejowej. Powstała wtedy min. kopalnia rud cynkowo-ołowianych „Matylda” (1852), działająca do 1930 r. W okresie międzywojennym Chrzanów stał się ośrodkiem przemysłu maszynowego – przede wszystkim kolejowego. W 1920 r. powstała „Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce” (obecnie ogłoszona upadłość Fablok S.A.), a w 1928 Zakłady Materiałów Ogniotrwałych „Stella”. Po II Wojnie Światowej rozwinął się w Chrzanowie przemysł spożywczy i materiałów budowlanych, a także wznowiono wydobywanie w kopalni Matylda (do 1987 r.). Rozwój przemysłu był jednym z istotnych czynników kształtujących strukturę urbanistyczną miasta – w pobliżu zakładów powstawały osiedla przyzakładowe. Tym samym upadek dużych zakładów może w skali sublokalnej powodować degradację społeczną obszarów mieszkaniowych powiązanych z danym przedsiębiorstwem.

Po 1989 r. rozpoczęła się restrukturyzacja gospodarki, prowadząca z jednej strony do upadku istniejących branż, przypieczętowanego ogłoszeniem w 2013 r. upadłości zakładów „Fablok”. Jednocześnie w Chrzanowie ulokowały się nowe zakłady produkcyjne, z branży spożywczej i samochodowej, min. w oparciu o podstrefę Specjalnej Strefy Ekonomicznej - Krakowski Park Technologiczny. Jednocześnie miasto jest ważnym ośrodkiem handlu i usług. Najważniejszą instytucją otoczenia biznesu w Chrzanowie jest Agencja Rozwoju Małopolski Zachodniej.

W strukturze branżowej podmiotów gospodarczych (Tab. 23) największy odsetek podmiotów stanowią przedsiębiorstwa z sektora handlu. Przedsiębiorstwa z sekcji przetwórstwa przemysłowego stanowią niespełna 9% - tj. mniej niż udział w regionie, podobnie jak cały sektor przemysłu i budownictwa (łącznie 20%, w województwie – 24%).

¹² Gwosdz K., Ciechowski M., Micek G. (2010) Funkcje i baza ekonomiczna ośrodków miejskich w tym stopień jej dywersyfikacji. [w:] Domański B., Noworól, A. Badanie funkcji, potencjału oraz trendów rozwojowych miast w województwie małopolskim. Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego.

Tab. 23. Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 (2013)

Sekcja		Chrzanów - miasto	Chrzanów - gmina	Pow. Chrza- nowski	Woj. Mało- polskie	Olkusz	Oświęcim
		Odsetek ogółu podmiotów gospodarczych					
A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,5	0,6	0,7	1,1	0,5	0,4
B	górnictwo i wydobywanie	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2	0,0
C	przetwórstwo przemysłowe	8,7	8,8	9,7	9,9	9,7	5,6
D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię (...)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2
E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami (...)	0,3	0,4	0,5	0,3	0,2	0,5
F	budownictwo	10,8	11,8	12,6	13,5	9,8	9,3
G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	32,4	31,9	30,9	25,2	33,9	27,5
H	transport i gospodarka magazynowa	4,7	5,6	7,2	6,3	5,9	5,5
I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3,6	3,4	3,0	3,8	2,8	3,9
J	informacja i komunikacja	2,2	2,3	2,1	3,1	2,4	2,4
K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2,3	2,3	2,4	2,8	3,1	3,9
L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5,8	5,1	4,0	3,8	3,3	8,1
M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8,1	7,9	7,2	9,4	8,4	9,0
N	działalność w zakresie usług administrowania i dział. wspierająca	2,3	2,3	2,5	2,8	2,1	5,0
O	administracja publiczna (...)	0,4	0,4	0,5	0,6	0,4	0,3
P	edukacja	3,3	3,2	3,3	3,6	3,8	4,3
Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5,8	5,3	4,2	5,4	6,2	4,8
R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2,1	2,1	2,1	1,9	1,2	2,2
S i T	pozostała działalność usługowa	6,4	6,3	6,9	6,2	6,0	7,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Do największych przedsiębiorstw na terenie Chrzanowa należą:

1. Meex-Ag Agromus S.C. (produkcja domieszek do betonu, lakiery, impregnaty)
2. Meex Chemia Budowlana (chemia budowlana)
3. FHU Robex (wyroby z drewna, produkcja palet)
4. Debał S.C (budowa domów drewnianych)
5. Małecki Jan (zakład cukierniczy)
6. Madoń Okna PCV i AL (stolarka okienna)
7. Zakład Cukierniczy "LINDA" (cukiernictwo)
8. Valeo Lighting System (producent oświetlenia samochodowego)
9. Swisspor Polska sp. z o.o. Materiały budowlane, chemia budowlana
10. Ocynkownia Śląsk Sp. z o.o. (metalurgia)
11. Chrzanowskie Zakłady Materiałów Ogniotrwałych Spółka Akcyjna (materiały budowlane)
12. Sapa Aluminium Sp. z o.o. (producent profili aluminiowych)

13. Atlas – (biuro podróży)
14. Berger Bau Polska Sp. z o.o. (wytwórnia mas bitumicznych)
15. Bitumik Spółka z o.o. (produkcja mas bitumicznych, budowa i przebudowa nawierzchni drogowych)
16. Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe Betoniarnia Kroczyńskich
17. Dan Cake Polonia Sp. z o.o. (przemysł spożywczy)
18. Alu System Plus (producent stolarki aluminiowej)
19. Dolomitex Sita Przemysłowe (przemysł mineralny)
20. Kopalnia i Prażalnia Dolomitu „Żelatowa” S.A. (przemysł mineralny)
21. Kromiss Bis Sp. z o.o. Oddział Chrzanów (producent słupów, masztów i wież)

Przemysłowy charakter miasta widoczny jest w strukturze zatrudnienia w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 9 osób¹³. Ponad 41% pracujących w gminie Chrzanów stanowią pracownicy przedsiębiorstw z sektora przemysłu i budownictwa, o ok. 10 pkt % więcej niż w regionie, więcej także niż w sąsiednich ośrodkach powiatowych.

Tab. 24. Pracujący wg wybranych sekcji PKD (2013 r.) w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób.

Jednostka terytorialna	przemysł i budownictwo	sekcje G, H, I, J	pozostałe usługi	przemysł i budownictwo	sekcje G, H, I, J	pozostałe usługi
	liczba pracujących			odsetek pracujących		
Chrzanów - gmina	4 748	1 636	5 122	41,1	14,2	44,4
Powiat chrzanowski	12 448	4 253	8 323	49,6	16,9	33,2
Województwo małopolskie	227 377	186 646	303 451	31,5	25,9	42,1
Olkusz	3 458	2 435	3 813	35,4	24,9	39,0
Oświęcim	3 889	2 263	5 145	34,4	20,0	45,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

5.3 Budownictwo mieszkaniowe

Jednym ze wskaźników sytuacji gospodarczej gminy jest budownictwo mieszkaniowe. W Gminie Chrzanów w latach 2008-2015¹⁴ oddano ponad 580 mieszkań, w tym ponad 400 w Chrzanowie (Tab. 25). Ruch budowlany w Gminie należy określić jako umiarkowany – w przeliczeniu na 1000 mieszkańców powstało trzykrotnie mniej mieszkań niż w regionie¹⁵ i nieznacznie mniej niż w powiecie. Przeważało budownictwo indywidualne, na potrzeby inwestora, natomiast niska była podaż mieszkań budowanych na sprzedaż lub wynajem. W analizowanym okresie w Chrzanowie powstało tylko 80 mieszkań przeznaczonych na rynek, co może stanowić czynnik ograniczający rozwój miasta, a także sprzyjający przenoszeniu się na obszary podmiejskie (budowa domu). Obszary wiejskie cechowały się większą intensywnością ruchu budowlanego. Obszarami dużej intensywności ruchu budowlanego były Pogorzyce i Balin, gdzie na tysiąc mieszkańców oddano ponad 20 mieszkań.

Tego typu ruch budowlany sprzyja procesom rozpraszania zabudowy, tworzeniu często nieracjonalnych ekonomicznie i przynoszących negatywne skutki ekologiczne, chaotycznie zabudowanych nowych obszarów mieszkaniowych. Na zjawisko rozpraszania zabudowy, zwłaszcza na obszarach wiejskich zwraca uwagę m.in. SUiKZP Gminy. Sprzyja temu także atrakcyjność krajobrazowa wsi w Gminie Chrzanów.

¹³ GUS nie prezentuje danych o zatrudnieniu w mniejszych firmach.

¹⁴ Okres analizy warunkowany dostępnością danych GUS dla miejscowości.

¹⁵ Niemniej należy pamiętać, że wskaźniki dla Małopolski znacznie zawyża Kraków i jego strefa podmiejska.

Tab. 25. Mieszkania oddane do użytkowania w latach 2008-2015

Jednostka	Mieszkania oddane ogółem		Mieszkania na sprzedaż lub wynajem	
	liczba	na 1000 mieszk.	liczba	odsetek mieszkań
Gmina Chrzanów	582	13	82	14,1
Miasto Chrzanów	413	12	80	19,4
Obszar wiejski, w tym:	169	17	2	1,2
Balin	70	21	0	0,0
Luszwice	24	13	0	0,0
Płaza	35	10	0	0,0
Pogorzyce	40	26	2	5,0
Woj. małopolskie	120 693	36	54 376	45,1
Powiat chrzanowski	1 875	15	207	11,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS i UM w Chrzanowie

6 Sfera środowiskowa

6.1 Jakość powietrza

Gmina Chrzanów, jak większość miast regionu, boryka się z problemem złej jakości powietrza. W związku z niezadowalającym stanem powietrza w województwie małopolskim dla terenu województwa małopolskiego opracowany został program ochrony powietrza (POP)¹⁶. Elementem programu jest analiza jakości powietrza w regionie, przeprowadzona z wykorzystaniem modelowania matematycznego rozprzestrzeniania zanieczyszczeń w powietrzu, dla roku bazowego 2011.

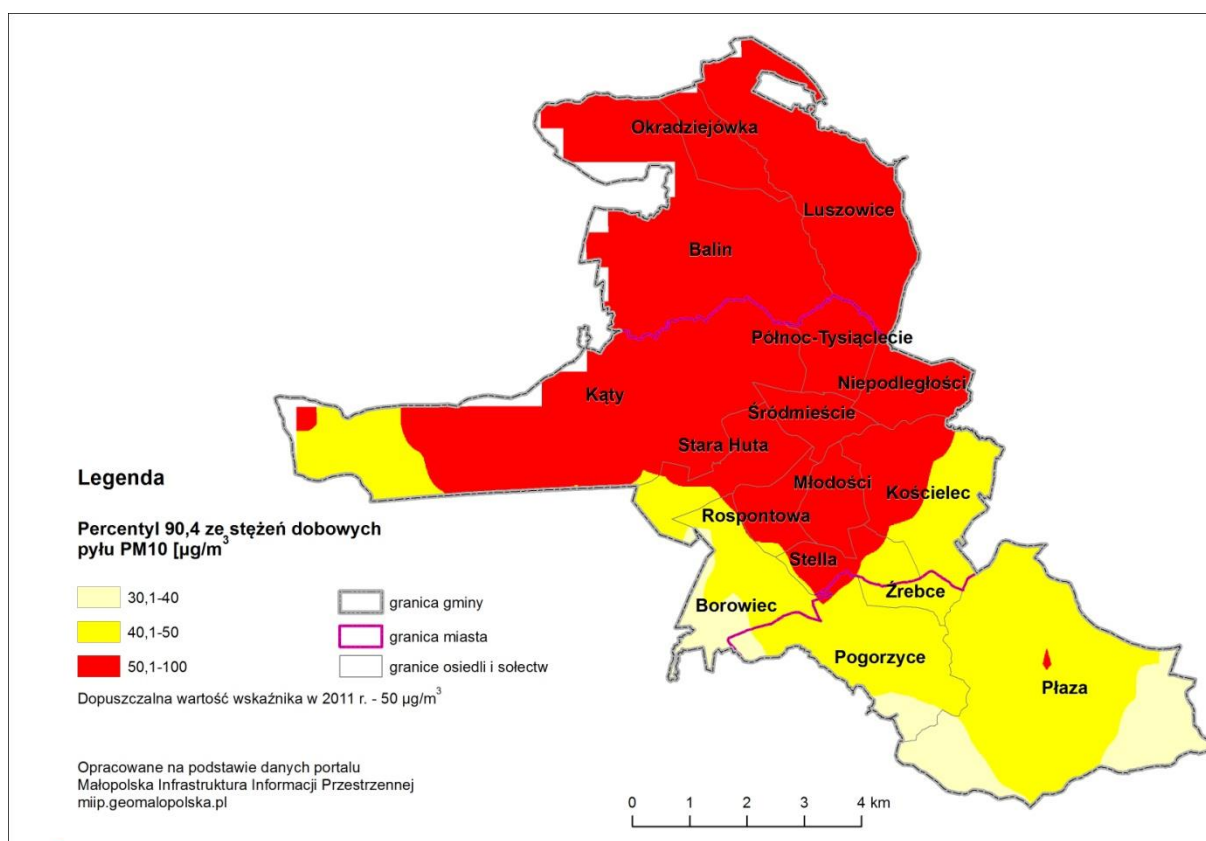
Jednym z najpoważniejszych, w skali regionu, zagrożeń jest przekroczenie stężeń dopuszczalnych pyłu zawieszonego. W Gminie Chrzanów nie są notowane przekroczenia dopuszczalnej średniorocznej wartości stężeń pyłu PM₁₀, jednak na większości obszaru miasta oraz w północnej części Gminy występują przekroczenia dopuszczalnej liczby dni z w których norma średniego dobowego stężenia PM₁₀ jest przekroczona tj. percentyl 90.4¹⁷ stężeń dobowych PM₁₀ przekracza dopuszczalną wartość >50 µg/m³ (Ryc. 18).

Część Chrzanowa, w tym śródmieście, oraz fragment Balina należy także do obszarów, na których przekraczane są dopuszczalne roczne stężenia najdrobniejszej (i najbardziej szkodliwej dla zdrowia) frakcji pyłów PM_{2,5} (Ryc. 19). Poważnym zagrożeniem jest także bardzo wysokie stężenie rakotwórczego benzo(a)pirenu – cały obszar Gminy znajduje się w strefie przekroczeń dopuszczalnych rocznych stężeń tego związku w powietrzu.

Syntetycznym obrazem jakości powietrza w regionie jest mapa narażenia mieszkańców na zanieczyszczenia powietrza (Ryc. 20), zgodnie z którą większość obszaru Chrzanowa oraz sołectwa w północnej części Gminy cechują się bardzo wysokim narażeniem na zanieczyszczenia.

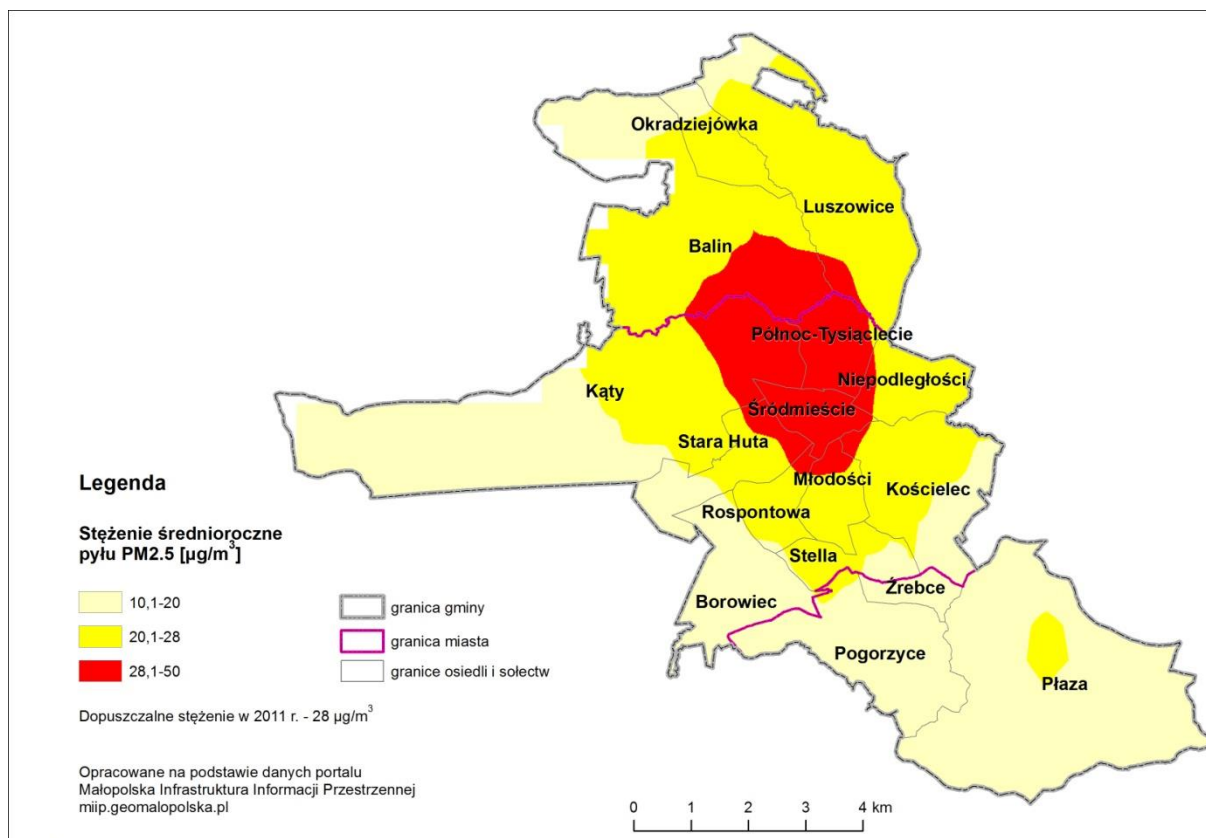
¹⁶ Program ochrony powietrza dla województwa małopolskiego. Uchwała Nr XLII/662/13 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 30 września 2013 r.

¹⁷ Dla pełnej serii pomiarowej wskaźnik ten przekracza normowaną wartość 50 µg/m³, gdy w serii jest więcej niż dozwolone 35 przypadków przekroczeń wartości 50 µg/m³.

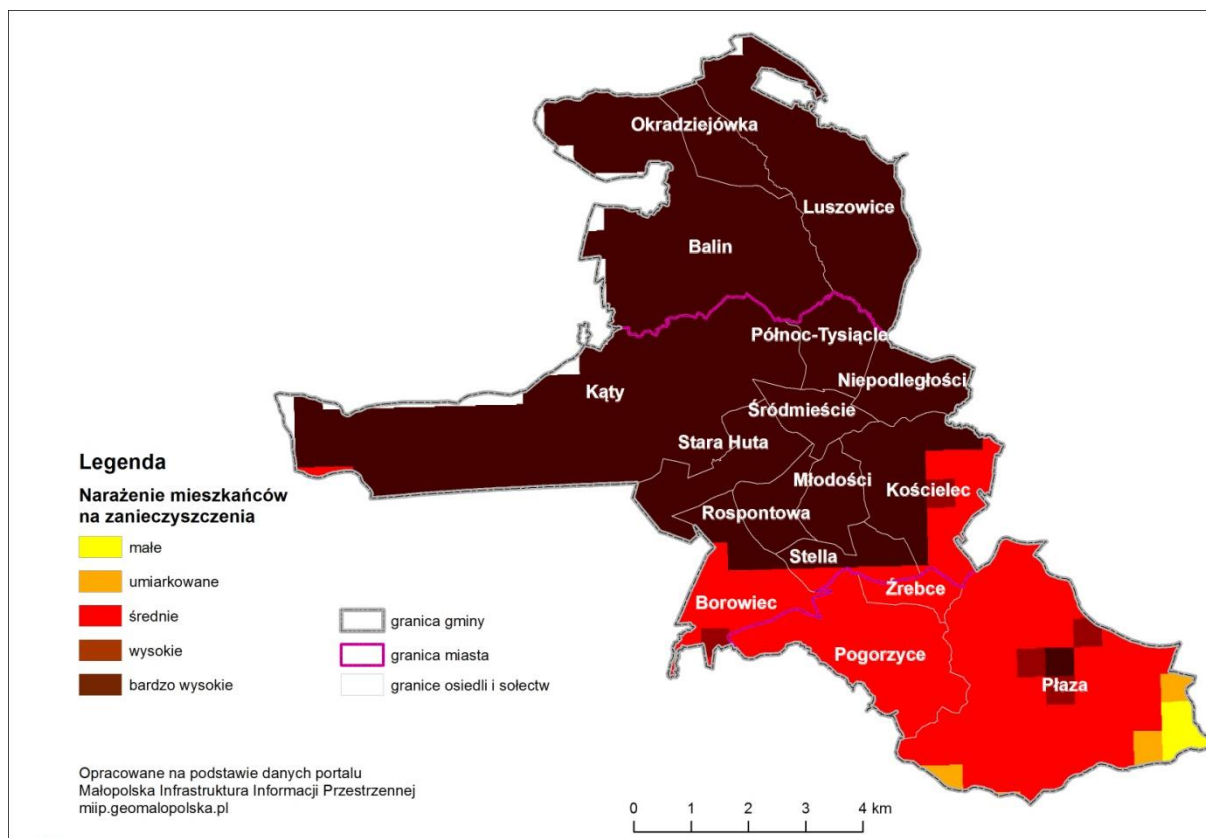
Ryc. 18. Przekroczenia dopuszczalnych stężeń dobowych PM10

Źródło: <http://miip.geomalopolska.pl/>

Ryc. 19. Przekroczenia dopuszczalnych stężeń rocznych pyłu PM 2,5

Źródło: <http://miip.geomalopolska.pl/>

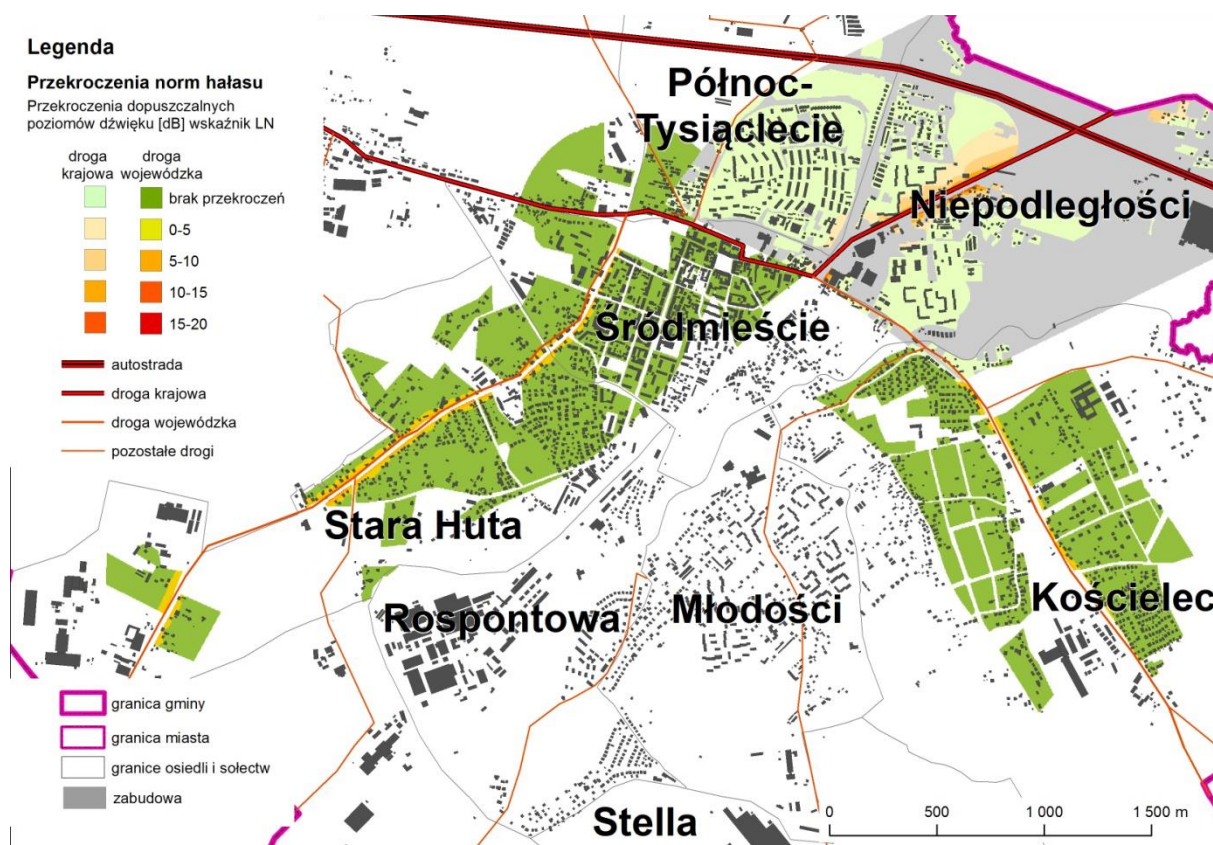
Ryc. 20. Narażenie mieszkańców na zanieczyszczenia powietrza

Źródło: <http://miip.geomalopolska.pl/>

Na stan powietrza w Chrzanowie wpływ mają zarówno źródła punktowe (przemysł), także spoza Gminy (w tym głównie z Trzebini), jak również źródła powierzchniowe (niska emisja) i liniowe (emisja drogowa). Ze względu na położenie Chrzanowa znaczący udział w kształtowaniu się jakości powietrza ma także napływ zanieczyszczeń spoza województwa – głównie z terenu sąsiedniej aglomeracji śląskiej. Dominującą rolę w kształtowaniu się przekroczeń dopuszczalnych stężeń pyłów zawieszonych mają źródła powierzchniowe – lokalne i spoza terenu województwa i powiatu. Lokalna emisja powierzchniowa (w tym spalanie odpadów w domowych kotłowniach) jest także podstawowym źródłem benzo(a)pirenu.¹⁸ Natomiast emisja liniowa (ze źródeł drogowych, przede wszystkim autostrady i DK 79) jest źródłem pyłów zawieszonych i tlenków azotu.

6.2 Klimat akustyczny

Głównymi źródłami hałasu są trasy komunikacyjne. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu występują przede wszystkim przy autostradzie i wzdłuż zjazdu z węzła w ciągu DK 79 (ul. Trzebińska) oraz dróg wojewódzkich nr 933 (ul. Oświęcimska) i 781 (ul. Szpitalna). Przekroczenia poziomu hałasu drogowego przedstawiono na poniższej mapie (Ryc. 21).

Ryc. 21. Przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu

Źródło: <http://miip.geomalopolska.pl/>

6.3 Walory przyrodnicze i tereny zielone

Gmina Chrzanów położona jest na pograniczu dwóch makroregionów: Wyżyny Śląskiej (Pagóry Jaworznickie) i Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (Rów Krzeszowski, Garb Tenczyński). Przez południową część przebiega pasmo wzniesień wysokości do 400 m n.p.m., przechodzące przez Pogorzyce i Płazę. Natomiast miasto Chrzanów położone jest w obniżeniu (Kotlinie Chrzanowskiej).

¹⁸ Program ochrony powietrza województwa małopolskiego, s. 36-37.

Budowa geologiczna Chrzanowa i położone na jego terenie złoża surowców mineralnych – rud cynku i ołowiu, wapieni, dolomitów, margli, piasków, glin i ilów – zdeterminowały jego rozwój.

Na terenie Miasta Chrzanów brak jest obszarów przyrodniczych objętych ochroną obszarową, niemniej znaczną powierzchnię Miasta zajmują tereny cenne przyrodniczo. Do najważniejszych należą obszary doliny rzeki Chechło i cieków: Luszówki, Potoku Balińskiego i cieku wzdłuż ulicy Szpitalnej, które wg SUiKZP uznaje się za podstawowe korytarze ekologiczne gminy, warunkujące funkcjonowanie ekologicznego systemu obszarów chronionych Chrzanowa. Tereny te wymagają zachowania przed zabudową oraz przed zmianą warunków krążenia wód. Wśród pozostałych cennych przyrodniczo obszarów należy wymienić tereny położone w Kotlinie Chrzanowskiej, w kompleksie leśnym w os. Kąty (min. podmokłe łąki w Kopaninie, stawy „Groble”) oraz w os. Borowiec.

Obszary chronione znajdują się natomiast w południowej części Gminy. Południowa część sołectw Płaza i Pogorzyce znajduje się w granicach Tenczyńskiego Parku Krajobrazowego (oraz jego otuliny). Powierzchnia parku na terenie Gminy wynosi 643,90 ha (Ryc. 22).

Do istotnych, także z punktu widzenia rewitalizacji, zasobów gminy należą tereny zielone – lasy i tereny zieleni urządzonej, służące jako tereny rekreacyjne i ochronne, których łączna powierzchnia w Gminie wynosi 2,8 tys. ha, w tym 1,7 tys. ha w Chrzanowie (Tab. 26). Znaczną powierzchnię zajmują lasy (w tym bardzo niewielki odsetek lasów gminnych). Największy kompleks leśny położony jest w os. Kąty, znaczącą powierzchnię zajmują także lasy w południowych osiedlach – Kościelec, Stella i Borowiec oraz w sołectwach Balin i Płaza (Ryc. 22). Wszystkie lasy państwowe Gminy mają status lasów ochronnych - ustanowionych ze względu na ochronę przed szkodliwym oddziaływaniem zanieczyszczeń i dla zaspokojenia potrzeb wypoczynkowych.

Tab. 26. Tereny zieleni urządzonej i lasy w Chrzanowie (2013 r.)

Tereny zieleni	Gmina Chrzanów		Miasto Chrzanów		Obszar wiejski	
	ha	% ogółu	ha	% ogółu	ha	% ogółu
Ogółem, w tym:	2 803,9	100,0	1 678,4	100,0	1 125,5	100,0
zieleni urządzonej ogółem, w tym:	140,3	5,0	130,0	7,7	10,3	0,9
parki	9,5	0,3	9,5	0,6	0,0	0,0
zielenie	22,6	0,8	22,6	1,3	0,0	0,0
zieleni uliczna	16,4	0,6	16,4	1,0	0,0	0,0
tereny zieleni osiedlowej	91,8	3,3	81,5	4,9	10,3	0,9
lasów ogółem, w tym:	2 663,7	95,0	1 548,5	92,3	1 115,2	99,1
lasów gminne	133,1	4,7	9,3	0,6	123,8	11,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tereny zieleni urządzonej zajmują znacznie mniejszą powierzchnię, przy czym większość z nich to tereny zieleni osiedlowej (Tab. 26). Niewielką powierzchnię zajmują dwa parki: Park Miejski oraz zabytkowy park w Kościelcu. Poza miastem znajdują się tylko niewielkie obszary zieleni urządzonej (łącznie mniej niż ha). Stosunkowo dużą powierzchnię zajmują także ogródki działkowe – ok. 76 ha w gminie, w tym 66 ha w Chrzanowie¹⁹.

Na tle analizowanych jednostek terytorialnych Chrzanów cechuje się korzystnym udziałem terenów zielonych (lasów i zieleni urządzonej) w strukturze użytkowania terenów (Tab. 27), a także ich powierzchni w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Łącznie tereny zieleni zajmują 44% Miasta, co jest wskaźnikiem bardzo wysokim na tle regionu, a zwłaszcza porównywanych miast.

Tab. 27. Tereny zieleni - wskaźniki (2013 r.)

Jednostka terytorialna	Zielen ogółem		Zieleni urządzonej	
	% pow. jednostki	m ² /na mieszk.	% pow. jednostki	m ² /na mieszk.
Chrzanów - miasto	43,6	439	3,4	34
Chrzanów - gmina	35,3	580	1,8	29
Powiat chrzanowski	38,3	1118	1,0	30
Województwo małopolskie	28,9	1308	0,3	14

¹⁹ Obliczone na podstawie danych OpenStreetMap (zob. Ryc. 23)

Jednostka terytorialna	Zieleń ogółem		Zieleń urządzona	
	% pow. jednostki	m ² /na mieszk.	% pow. jednostki	m ² /na mieszk.
Olkusz	31,0	217	3,7	26
Oświęcim	4,3	33	4,3	33

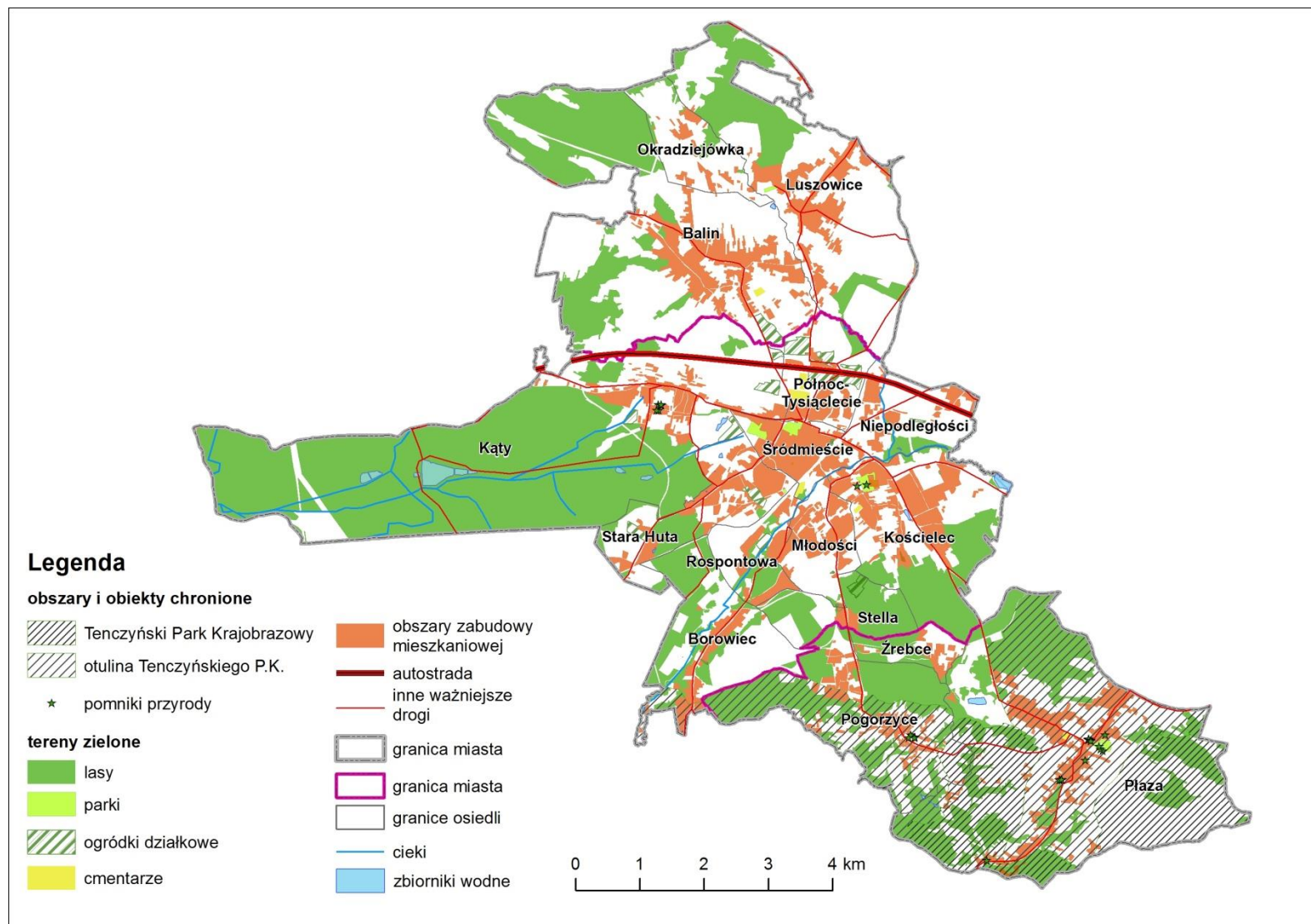
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Warto jednak zauważyć, iż dystrybucja zieleni na terenie Gminy nie jest równomierna, a większe obszary zielone znajdują się przede wszystkim na zachodnich i południowych obrzeżach miasta oraz w południowych sołectwach, położonych w Tenczyńskim Parku Krajobrazowym i jego otulinie. SUIKZP zakłada potrzebę zapewnienia terenów zieleni i wypoczynku w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej, w tym:

- Konieczność zachowania i rewaloryzacji istniejących parków, zieleńców, zieleni towarzyszącej zabudowie mieszkaniowej i usługowej, zieleni ulicznej, ogrodów działkowych;
- Potrzebę urządzenia nowych wielofunkcyjnych terenów parkowych oraz ogrodów działkowych, położonych w korzystnej izochronie dostępności od istniejącej i projektowanej zabudowy mieszkaniowej.

Ponadto zgodnie ze Studium konieczne jest wprowadzenie zieleni izolacyjnej dla istniejących i projektowanych terenów mieszkaniowych od obiektów uciążliwych; w pierwszej kolejności dotyczy to terenów:

- wzdłuż autostrady A-4, szczególnie od strony osiedla Trzebińska, Północ i Tysiąclecia (co oznacza przekształcenie istniejących ogrodów działkowych na zielen izolacyjną),
- w sąsiedztwie osadnika Zakładów Górniczych „Trzebionka”,
- wzdłuż ulicy Borowcowej (przy wyrobisku „Żelatowa”),
- przy kamieniołomie w Płazie (ulica Sobieskiego),
- w sąsiedztwie wysypiska śmieci w Balinie.

Ryc. 22. Obszary chronione i tereny zielone w Gminie Chrzanów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przestrzennych GDOŚ oraz OpenStreetMap.

7 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

7.1 Struktura przestrzenna Gminy i użytkowanie terenu

W strukturze przestrzennej Gminy wyróżniono trzy obszary²⁰:

- północny (powyżej autostrady), jako obszar aktywizacji funkcji gospodarczych oraz ekstensywnego mieszkalnictwa – obejmujący sołectwa Balin, Okradziejówka i Luszowice;
- centralny (miasto), jako obszar koncentracji działalności gospodarczej oraz zainwestowania miejskiego o funkcjach centrotwórczych i mieszkalnictwa o wysokiej intensywności zabudowy, stanowi on kluczowy dla rozwoju gminy obszar;
- południowe tereny w obrębie Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych, obejmujące sołectwa Pogorzyce, Płaza i Żrebce.

W strukturze użytkowania gruntów w Chrzanowie (Tab. 28) zwraca uwagę niski stopień zurbanizowania miasta – tylko 23% terenu stanowią grunty zurbanizowane i zabudowane. Na tle sąsiednich miast powiatowych Chrzanów wyróżnia przede wszystkim bardzo duży udział gruntów leśnych w powierzchni miasta. Najniższy w porównaniu z pozostałymi ośrodkami jest natomiast odsetek terenów rolniczych.

Tab. 28. Użytkowanie terenu (2014 r.)

Kategoria użytkowania	Chrzanów		Olkusz		Oświęcim	
	ha	%	ha	%	ha	%
użytki rolne, w tym:	1137	29,7	873	34,0	1135	37,8
grunty orne	613	16,0	780	30,4	635	21,2
łąki i pastwiska	449	11,7	61	2,4	454	15,1
sady	66	1,7	6	0,2	8	0,3
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	1687	44,0	793	30,9	34	1,1
grunty pod wodami razem	23	0,6	6	0,2	152	5,1
grunty zabudowane i zurbanizowane razem, w tym:	896	23,4	840	32,7	1601	53,4
tereny mieszkaniowe	341	8,9	301	11,7	284	9,5
tereny przemysłowe	127	3,3	113	4,4	705	23,5
tereny inne zabudowane	140	3,7	145	5,7	222	7,4
tereny rekreacji i wypoczynku	25	0,7	40	1,6	57	1,9
tereny transportu	253	6,6	231	9,0	284	9,5
nieużytki i tereny różne	89	2,3	53	2,1	78	2,6
Ogółem	3832	100,0	2565	100,0	3000	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zróznicowanie przestrzenne użytkowania w Gminie Chrzanów przedstawiono na Ryc. 23. Wyróżnia się przede wszystkim zwarty obszar zurbanizowany w Chrzanowie (rozdzielony linią kolejową i doliną potoku Chechło) obejmujący os. Śródmieście, południową część os. Niepodległości i Tysiąclecia, północne części os. Młodości i Kościelec i wschodnią część os. Stara Huta. Pozostałe części Miasta charakteryzuje bardziej rozproszona zabudowa, skupiona wzdłuż głównych ulic (częściowo są to układy drożne dawnych wsi) lub o charakterze osiedli-enklaw. Zachodnia (Kąty) i południowa część Miasta ma charakter leśny lub leśno-łąkowy i cechuje się dużymi walorami przyrodniczymi. Południowa część gminy, o dużych walorach przyrodniczych położona jest w Tenczyńskim Parku Krajobrazowym.

7.2 Charakterystyka osiedli i sołectw Gminy Chrzanów

1. Os. Śródmieście – obejmuje najstarszą część miasta, o zachowanym historycznym układzie urbanistycznym i w większości zwartej zabudowie kwartałowej, z reprezentacyjnymi

²⁰ Wg SUiKZP.

przestrzeniami publicznymi Miasta (Rynek, Al. Henryka, Park Miejski). Śródmieście obejmuje także nowsze obszary o reprezentacyjnym charakterze – między ul. Krakowską i Kusocińskiego – z największym placem miasta –Tysiąclecia, z Pomnikiem Zwycięstwa i Wolności (lata 70-te XX wieku), a także tereny mniej uporządkowanej, luźnej zabudowy: na zachód od ul. Oświęcimskiej (mieszkalna i użyteczności publicznej) i na wschód od torów kolejowych (mieszkalna).

2. Osiedle Borowiec – położone w południowej części Miasta i rozdzielone na dwie części potokiem Chechło. Północno-zachodnia część jednostki ma charakter przemysłowy, południowo-wschodnia – mieszkalny (zabudowa jednorodzinna wzdłuż ul. Borowcowej), Największym obiektem przemysłowym jest położona przy granicy miasta Kopalnia i Prażalnia Dolomitu „Żelatowa”.
3. Osiedle Kąty – to powierzchniowo największa jednostka Chrzanowa. Jego zachodnią część zajmuje kompleks leśny (Las Kącki), zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i przemysłowa skupiona jest w północno-wschodniej części Osiedla (na północ od nieczynnej linii kolejowej do Jaworzna-Szczakowej), wzdłuż ul. Śląskiej (DK 79).
4. Osiedle Kościelec – to dawna wieś o średniowiecznej genezie, włączona do Chrzanowa w 1925 r. Centrum osiedla jest charakterystyczny „rynek” u zbiegu ulic Kościelnej, Dworskiej i Głównej. Na jego terenie przeważa zabudowa jednorodzinna, rozproszona wzdłuż głównych ulic (w tym DW 781) lub w formie bardziej zwartych osiedli (os. Chechlana, Wrzosowa). Na terenie osiedla znajduje się także Szpital Powiatowy (od 1994 r.), a także park podworski wokół rozebranego po wojnie pałacu Starzeńskich. W południowej części Kościelca znajduje się także kompleks produkcyjny (m.in. Dan Cake).
5. Osiedle Młodości (zwane też Południe) – trzon zabudowy osiedla stanowi wielopłytkowa zabudowa wielorodzinna – modernistyczne bloki mieszkalne, wybudowane po 1979 r. na terenie Kościelca. Ponadto na terenie osiedla znajduje się zabudowa jednorodzinna oraz zespoły nowych bloków mieszkalnych. Do najważniejszych obiektów publicznych o znaczeniu ogólnomiejskim należy kryta pływalnia (otwarta w 2000 r.).
6. Osiedle Niepodległości (zwane też Trzebińska) – jednostka składa się z trzech części: dwu zespołów bloków (os. Trzebińska i właściwe os. Niepodległości), rozdzielonych ul. Trzebińską (DK 79) oraz osiedla domków jednorodzinnych Bereska (w sąsiedztwie autostrady). Wielopłytkowe osiedla pochodzą z lat 70-tych XX-wieku. Na terenie osiedla znajduje się także zakład produkcyjny Valeo. W zachodniej części osiedla położone jest kilka centrów handlowych, plac targowy oraz dworzec PKS.
7. Osiedle Północ-Tysiąclecie – obejmuje największy zwarty zespół zabudowy wielopłytkowej (lata 60-te XX wieku) w Chrzanowie, położony na północ od śródmieścia, a także osiedla zabudowy jednorodzinnej na zachód od ul. H. Sienkiewicza. Do ważniejszych obiektów należą Miejska Biblioteka Publiczna i Hala MOKSiR. Dużą powierzchnię zajmują także ogródki działkowe oraz cmentarz.
8. Osiedle Rospontowa – obejmuje trzy kolonie mieszkalne: Kolonia Rospontowa, Kolonia Fabryczna (zabudowa wielorodzinna) oraz Kolonia Leśna (zabudowa jednorodzinna), budowane od 1920 jako osiedla robotnicze Pierwszej Fabryki Lokomotyw w Polsce. Ponadto znaczną część Osiedla zajmuje zabudowa produkcyjna, przedwojenna (Fablok) i współczesna.
9. Osiedle Stara Huta – wywodzi nazwę od funkcjonującej tu w 2. połowie XIX wieku huty żelaza. Na terenie osiedla przeważa zabudowa jednorodzinna. W Krocymiechu, przy granicy z Lubiążem – funkcja przemysłowa (m.in. ocynkownia „Śląsk”).
10. Osiedle Stella – większość powierzchni jednostki zajmują tereny leśne. Zabudowę osiedla stanowi kolonia robotnicza (budynki mieszkalne i użyteczności publicznej, częściowo

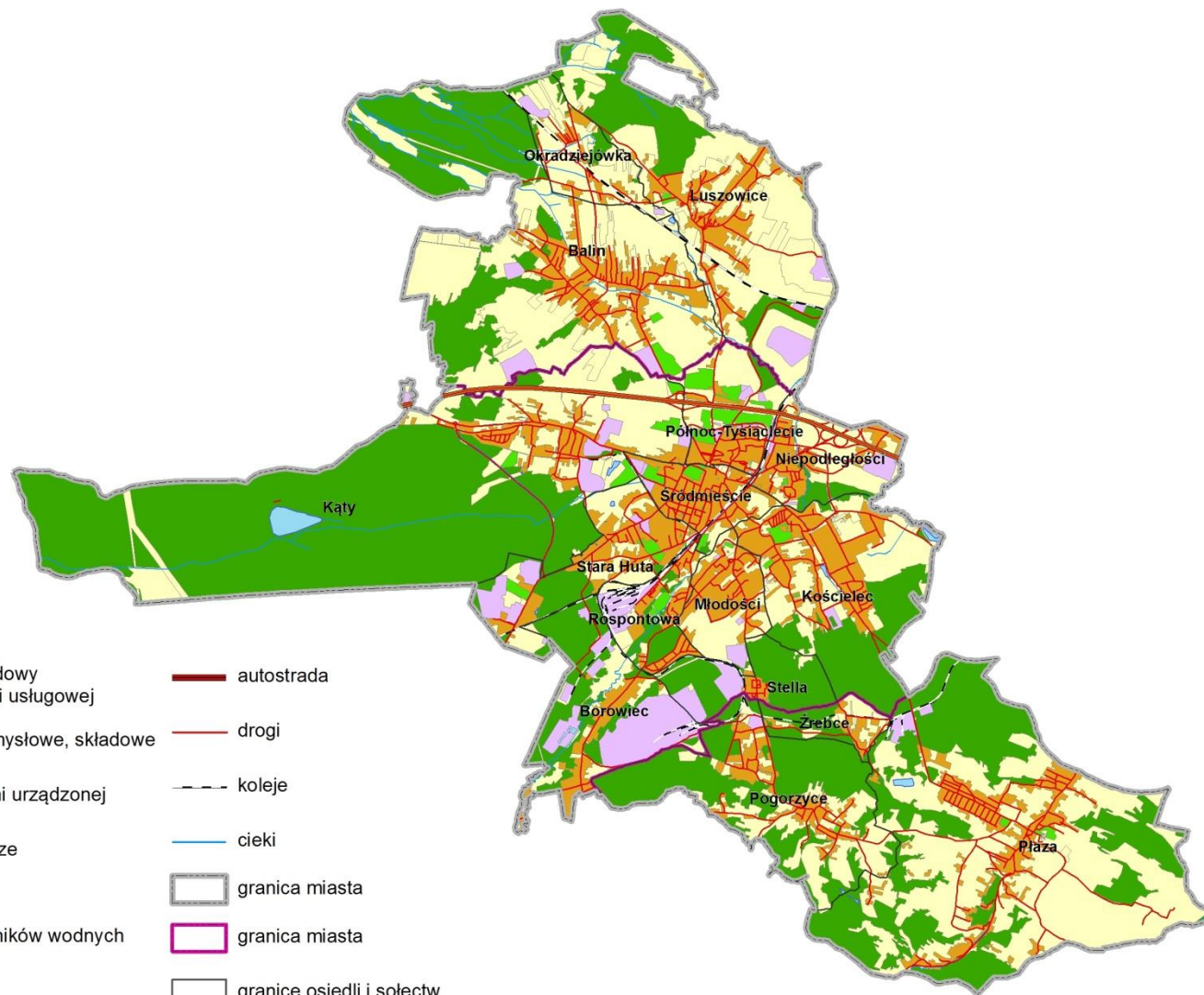
nieczynne), wybudowana dla pracowników sąsiednich Zakładów Ceramicznych „Stella” (ob. Chrzanowskie Zakłady Materiałów Ogniotrwałych).

11. Sołectwo Balin położone jest w północno – zachodniej części Gminy Chrzanów, w obrębie Pagórów Jaworznickich, rozciętych doliną rzeki Luszówki i potoku Balińskiego. W układzie przestrzennym zachowały się ślady dwóch wsi rzędówek rozdzielonych ciekami, powiązanych obszarem dworskim, a obecnie kościołem. We wsi dominuje zabudowa o charakterze wiejsko-podmiejskim głównie z lat powojennych.
12. Sołectwo Luszowice sąsiaduje z Balinem i charakteryzuje się podobnym środowiskiem przyrodniczym. Wieś ma układ widłowy, a jej zabudowa pochodząca z lat powojennych (1945-1970) ma charakter wiejsko-podmiejski.
13. Sołectwo Okradziejówka położone jest w obniżeniu zwanym Rowem Balińskim, pomiędzy Balinem i Luszowicami.
14. Sołectwo Płaza położone jest na Garbie Tenczyńskim, o urozmaiconej rzeźbie, częściowo na obszarze Tenczyńskiego Parku Krajobrazowego. Płaza Górna rozwijała się na lokalnym wzniesieniu terenu, natomiast Płaza Dolna, nosząca ślady wsi rzędowej – w dolinie potoku Płazanka. W 1887 roku uruchomiony został w Płazie wapiennik, działający jako Zakład Wapienniczy w Płazie. Wieś bogata jest w malowniczą zabudowę tradycyjną, sukcesywnie przekształcaną w budownictwo jednorodzinne typu miejskiego.
15. Sołectwo Pogorzyce sąsiaduje z Płazą – również położone jest na Garbie Tenczyńskim, częściowo w obrębie Tenczyńskiego Parku Krajobrazowego. Wieś ma charakter ulicówki w stylu wiejsko – podmiejskim i rozrasta się sukcesywnie wzdłuż drogi z Chrzanowa do Płazy (ul. Szymanowskiego).
16. Sołectwo Żrebce – jest XIX wiecznym przysiółkiem wsi Pogorzyce, zlokalizowanym w obniżeniu między porośniętym lasem pagórkami, z przeważającą luźną, powojenną zabudową.

Legenda

	tereny zabudowy mieszkalnej i usługowej		autostrada
	tereny przemysłowe, składowe		drogi
	tereny zieleni urządzonej		koleje
	tereny rolnicze		cieki
	las		granica miasta
	tereny zbiorników wodnych		granica miasta
			granice osiedli i sołectw

Opracowano na podstawie danych OpenStreetMap
© autorzy OpenStreetMap

Ryc. 23. Zagospodarowanie terenu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OpenStreetMap.

7.3 Stan sieci drogowej i transport publiczny

Podstawowy układ komunikacyjny Gminy stanowią droga krajowa nr 79, drogi wojewódzkie nr 781 i 933. Drogi na terenie gminy są obciążone bardzo dużym natężeniem ruchu. Droga krajowa nr 79 nie jest przejezdna dla pojazdów o wysokości powyżej 3,2 metra (ze względu na niskie wiadukty kolejowe). Negatywną cechą układu drogowego Gminy jest zbieganie się tych trzech dróg w śródmieściu Chrzanowa. Zarówno droga nr 79, stanowiąca jedną z alternatyw dla autostrady A4 i przenosząca duży ruch tranzytowy jak i drogi wojewódzkie przebiegają przez obszar śródmieścia objęty ścisłą ochroną konserwatorską.

W Gminie Chrzanów znajduje się 12,97 km dróg wojewódzkich, w tym DW 781 (0,32 km) oraz DW 933 (3,65 km). Wg danych Zarządu Dróg Wojewódzkich w Krakowie w złym stanie technicznym znajduje się odcinek DW 791 o długości 2,53 km, przebiegający ulicami Szpitalną w Chrzanowie (os. Kościelec) oraz Sobieskiego w Płazie.

Drogi krajowe i wojewódzkie uzupełniają sieć dróg powiatowych. Wg danych Powiatowego Zarządu Dróg w Chrzanowie w Gminie Chrzanów w złym stanie było 23,7 km dróg powiatowych, w tym 4,2 km na terenie miasta (Tab. 29).

Tab. 29. Odcinki dróg powiatowych w złym stanie technicznym

Nr drogi powiatowej	Ulica	Długość (mb)
DP 1016K	Ul. Pogorska w Chrzanowie	1480
DP 1044K	Ul. Wodzińska w Chrzanowie	2720
DP 1016K	Ul. Szymanowskiego w Pogorzycach	1505
	Ul. Szymanowskiego w Pogorzycach	3060
DP 1036K	Ul. Jaworznicka w Balinie	477
DP 1036K	Ul. Jaworznicka w Balinie	3449
DP 1017K	Ul. Wapienna w Żrebce	466
	Ul. Dymna w Pogorzycach	146
	Nawierzchnia gruntowa	900
DP 1018K	Ul. Starzyny w Płazie	1017
	Ul. Okólna w Płazie	600
DP 1023K	Ul. Pocztowa w Płazie	1410
	Ul. Siemota w Płazie	120
DP 1025K	Ul. Tenczyńska w Płazie	1268
DP 1037K	Ul. Wyzwolenia w Balinie	304
DP 1038K	Ul. Luszowicka w Balinie	1005
DP 1039K	Ul. Pańska w Balinie	1193
	Ul. Ciężkowicka w Okradziejówce	1302
	Ul. Dąbrowa w Luszowicach	805
DP 1040K	Ul. Przyjaźni w Balinie	140
	Ul. Dygasińskiego w Luszowicach	321
Miejscowość	Chrzanów	4200
	Balin	6568
	Luszowice	1126
	Okradziejówka	1302
	Płaza	4415
	Pogorzyce	5611
	Żrebce	466
	Ogółem	23688

Źródło: Dane Powiatowego Zarządu Dróg w Chrzanowie

W centrum Chrzanowa wprowadzono strefę ograniczonego ruchu do 30 km/h oraz strefę całkowitego wyłączenia ruchu kołowego (wokół Rynku). Ponadto ze względu na deficyt miejsc parkingowych w centrum miasta planowane jest wprowadzenie strefy płatnego parkowania – obejmującej obszar centrum pomiędzy ul. Oświęcimską a Al. Henryka.

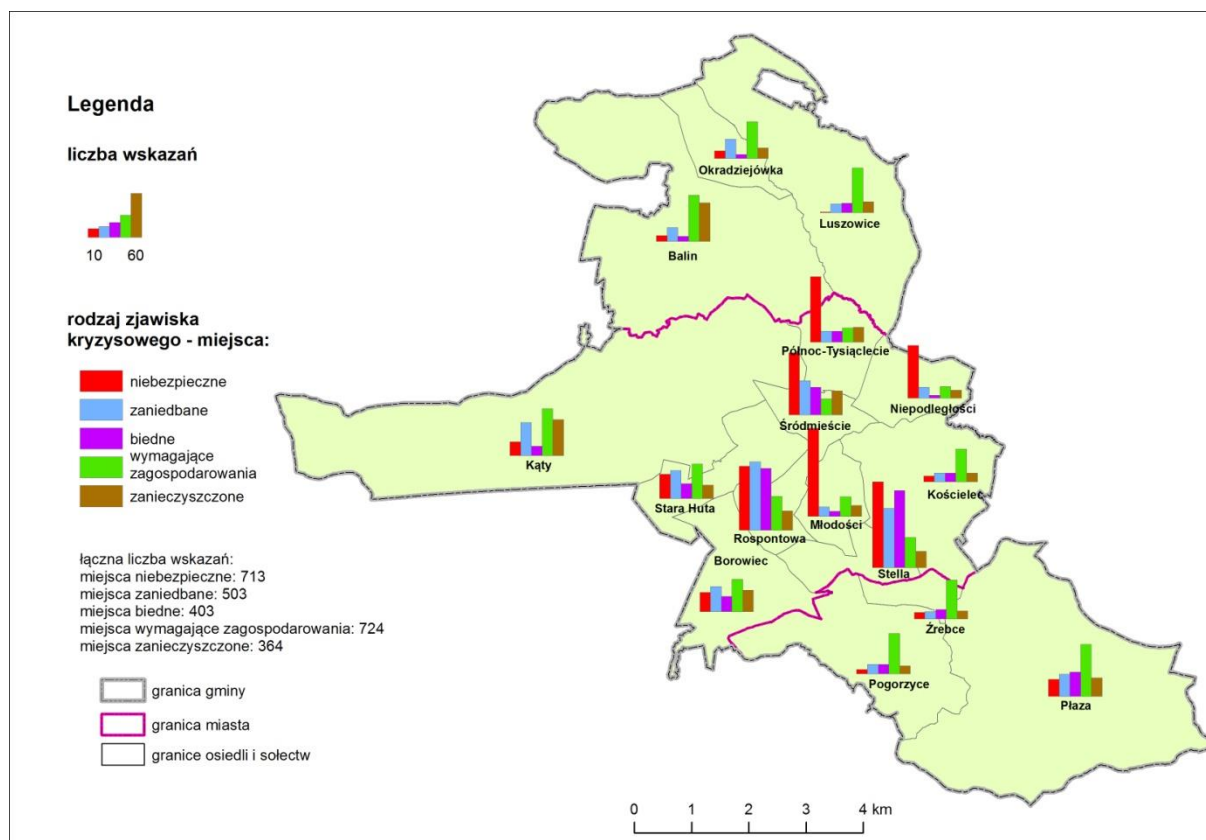
Głównym podmiotem świadczącym usługi transportu publicznego w Chrzanowie jest Związek Komunalny Komunikacja Międzygminna (ZKKM) w Chrzanowie, tworzony przez gminy Chrzanów,

Trzebinia i Libiąż. Na terenie Gminy funkcjonuje 17 linii autobusowych oraz jedna minibusowa obsługiwanych przez ZKKM oraz dwie obsługiwane przez PKM Jaworzno. Głównym węzłem transportu publicznego jest Dworzec ZKKM przy ul. Kusocińskiego.

Ponadto na terenie Gminy funkcjonują trzy stacje kolejowe – w Balinie (na linii Kraków-Katowice) oraz Chrzanowie (Chrzanów i Chrzanów Śródmieście), na linii Kraków- Oświęcim.

7.4 Ocena przestrzeni gminy przez mieszkańców

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych mieszkańcy Chrzanowa byli pytani o wskazanie miejsc występowania zjawisk kryzysowych na terenie Gminy. Pytano o pięć kategorii zjawisk: miejsca niebezpieczne, zaniedbane, biedne, wymagające zagospodarowania i zanieczyszczone. Wyniki ankietyzacji przedstawiono na Ryc. 24. Największa liczba wskazań (ogółem) dotyczyła trzech osiedli: Stella, Śródmieścia i Rospontowej. Najwięcej wskazań dotyczących miejsc niebezpiecznych odpowiadało lokalizacjom w os. Młodości i Stella. Miejsca zaniedbane oraz biedne wskazywano najczęściej w os. Rospontowa i os. Stella. Bardziej równomiernie rozkładały się wskazania na miejsca wymagające zagospodarowania. W tym wypadku po kilkadziesiąt głosów (po ok. 50-70) oddano na każde z sołectw. Osiedla wskazywane były rzadziej – najczęściej (po ok. 40 wskazań) os. Stara Huta, Rospontowa, Kościelec, Borowiec, Stella. Stosunkowo nieliczne były natomiast wskazania na Śródmieście i osiedla zabudowy wielopłytowej (po ok. 20 głosów). Jako miejsca zanieczyszczone wskazywany był w pierwszej kolejności Balin (zapewne wpływ składowiska odpadów), następnie wskazywano na lokalizacje w Kątach i Śródmieściu.

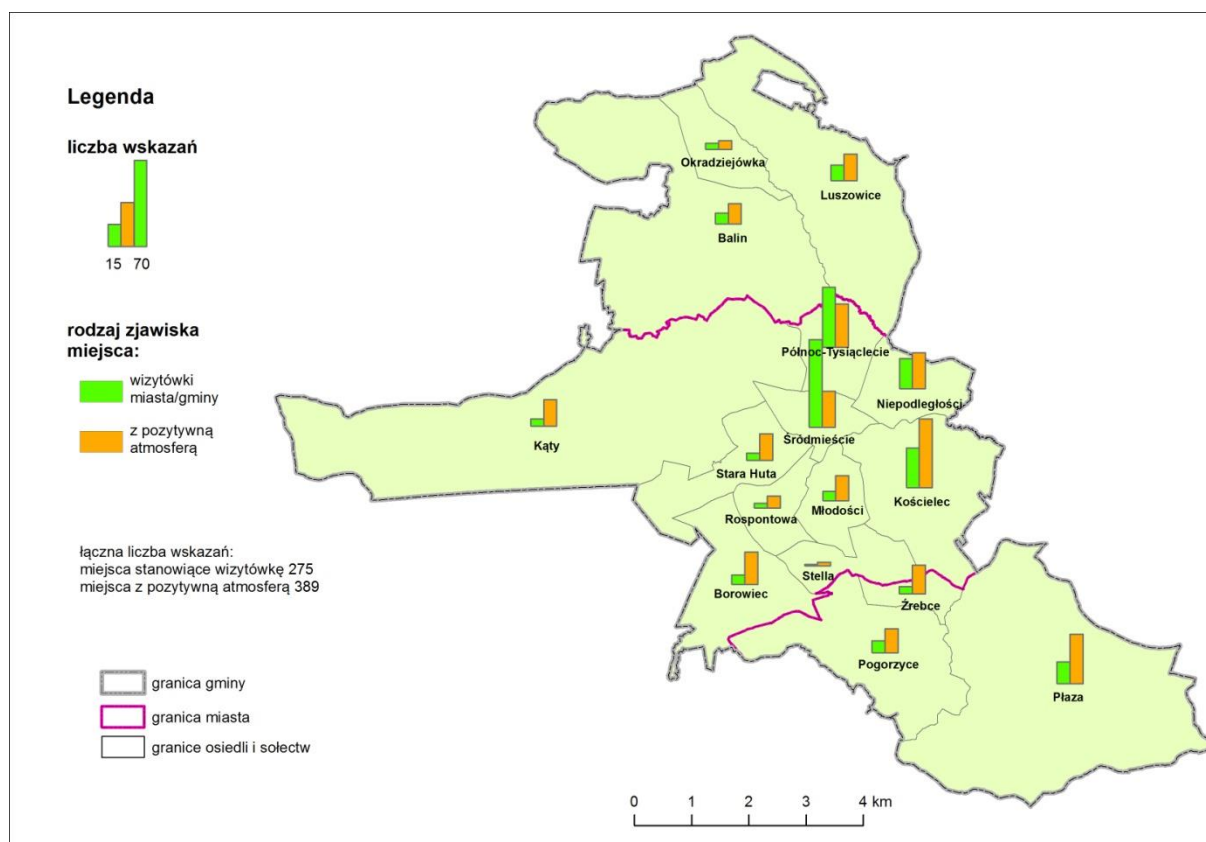

Ryc. 24. Liczba wskazań w ankiecie na miejsca występowania zjawisk kryzysowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

Mieszkańcy proszeni byli także o wskazanie miejsc z pozytywną atmosferą oraz miejsc, które stanowią wizytówkę Gminy (Ryc. 25). Jako wizytówkę najczęściej wskazywano – co nie jest zaskoczeniem – miejsca w os. Śródmieście i Północ-Tysiąclecie. Nieco inaczej rozkłada się jednak ocena atmosfery miejsc. Największą liczbę wskazań otrzymało os. Kościelec, następnie sołectwo Plaza i os. Północ-

Tysiąclecie. Stosunkowo nisko natomiast oceniana jest atmosfera Śródmieścia – tylko 30 wskazań dotyczyło tej – reprezentacyjnej – przestrzeni miasta. Najrzadziej wśród cech pozytywnych wskazywane było osiedle Stella.

Ryc. 25. Liczba wskazań w ankiecie na miejsca- wizytówki i z pozytywną atmosferą

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet

7.5 Ochrona zabytków

7.5.1 Strefy ochrony konserwatorskiej

W celu ochrony utrzymania i zachowania najwartościowszych elementów zabytkowych, kulturowych i krajobrazowych, SUiKZP wyznacza na terenie Chrzanowa strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące śródmieście oraz wybrane obszary historycznej zabudowy w osiedlach – kolonie przemysłowe oraz dawne układy ruralistyczne. Granice stref przedstawiono na mapie (Ryc. 26). Na terenie Miasta przyjmuje się następujące rodzaje stref ochrony konserwatorskiej:

- Strefa „A”: Pełnej ochrony konserwatorskiej tzw. rekonstrukcji układu urbanistycznego - z bezwzględnym priorytetem wymogów konserwatorskich. Obejmuje wartościowe obszary zabudowane, o bardzo dobrze zachowanej historycznej strukturze przestrzennej - do bezwzględnego zachowania.
- Strefa „B”: Pośredniej ochrony konserwatorskiej o rygorze utrzymania zasadniczych elementów rozplanowania, zabytkowej zabudowy oraz innych, historycznych elementów krajobrazu kulturowego.
- Strefa „E” : Ochrony ekspozycji. Obejmuje obszary stanowiące zabezpieczenie właściwego ekspozowania zespołów lub obiektów zabytkowych o dużych wartościach kulturowych. Na terenach tych zakłada się całkowity zakaz zabudowy lub dopuszcza się lokalizację nowych obiektów o określonych formach oraz nieprzekraczalnych gabarytach.
- Strefa „K”: Ochrony krajobrazu związanego integralnie z zespołami zabytkowymi.
- Strefa „Wo”: Obserwacji archeologicznej. Obejmuje tereny potencjalnego występowania znalezisk archeologicznych. Obowiązuje wymóg prowadzenia wszystkich prac ziemnych pod nadzorem archeologicznym.

Strefy ochrony w obrębie śródmieścia Chrzanowa (numery odpowiadają numerom na mapie):

Strefa „A” objęto:

1. Zabytkowy układ urbanistyczny w postaci szachownicowego rozplanowania ulic, zabytkowa zabudowa, obsadzenia ulic, park podworski z pozostałościami kompozycji przestrzennej.
2. Teren cmentarza rzymsko-katolickiego przy ulicy Balińskiej i Marchettiiego, z zachowanym historycznym układem kwatrowym, zabytkowa kaplica grobowa Loewenfeldów, starodrzew, zabytkowe pomniki, kamienne ogrodzenie z budynkami bramnymi.
3. Strefa „B”: stanowi otulinę strefy „A”, ochronie podlega układ urbanistyczny, pozostałości zabytkowej oraz tradycyjnej zabudowy, starodrzew.
4. Strefa „Wo”: obejmuje teren dawnego Starego Miasta.
5. Strefa „K”: obejmuje teren „dawnych łazienek” przy ulicy Szpitalnej, z chronionymi pozostałościami kompozycji przestrzennej, starodrzewem, ukształtowaniem terenu, pozostałościami kamiennego ogrodzenia.

Kolonie robotnicze przemysłu (centrum)

6. Strefa „A” obejmuje teren osiedla mieszkaniowego Zakładów Lokomotyw „Fablok” na Rospontowej, ochronie podlega historyczne rozplanowanie, zabytkowa zabudowa mieszkaniowa wielo- i dwurodzinna, starodrzew.

Strefa „B” objęto:

7. Teren zabytkowej fabryki lokomotyw „Fablok”, z zachowanym historycznym rozplanowaniem, pozostałościami zabytkowej zabudowy i wyposażenia.
8. Teren zabytkowej kolonii robotniczej przy fabryce lokomotyw, gdzie chroni się historyczne rozplanowanie, budynki mieszkalne, starodrzew.
9. Teren Zakładów Ceramicznych „Stella”, gdzie ochronie podlega historyczne rozplanowanie, zabytkowa zabudowa przemysłowa i administracyjna, wyposażenie.
10. Teren dawnej kolonii mieszkaniowej przy Zakładach Ceramicznych „Stella”, z chronionymi elementami: historycznym rozplanowaniem, zabytkową zabudową mieszkaniową, starodrzewem.

Os. Kościelec

11. Strefa „A” obejmuje teren kościoła parafialnego p.w. Św. Jana Chrzciciela, teren dawnego założenia pałacowo-parkowego. Chronione są pozostałości historycznego założenia pałacowo-parkowego, kompozycja przestrzenna, starodrzew, pozostałości kamiennego ogrodzenia, pozostałości zabudowy folwarcznej, kościół parafialny p.w. Św. Jana Chrzciciela z plebanią, historyczny układ dróg, stara tradycyjna zabudowa mieszkaniowa tworząca specyficzny małomiasteczkowy klimat.
12. Strefa „B” obejmuje teren zabudowań dawnej kolonii mieszkaniowej tzw. „Kolonii Szpitalnej” z zabytkowym układem planu, zabytkową zabudową mieszkaniową i gospodarczą, starodrzewem przy ulicy Parkowej.
13. Strefa „K” - teren cmentarza rzymsko-katolickiego przy ulicy Cmentarnej, z zachowanym historycznym kwatrowym układem, zabytkowymi nagrobkami, starodrzewem, kamiennym ogrodzeniem.
14. Strefa „Wo” obejmuje teren wzgórza kościelnego i założenia pałacowo-parkowego oraz tereny zabudowy mieszkaniowej.

Os. Kąty

15. Strefa „B” obejmuje teren dawnej kopalni „Matylda” przy ulicy Śląskiej, z zachowanym historycznym rozplanowaniem i zabudową wraz z wyposażeniem.

Sołectwo Balin

16. Strefa „K” - obejmuje teren cmentarza rzymsko-katolickiego przy ulicy Kolbego i Sierakowskiego.

Sołectwo Pląza

17. Strefa „A” obejmuje teren założenia pałacowo-parkowego z folwarkiem, wraz z terenem kościoła parafialnego p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego.
18. Strefa „E” - obejmuje kliny widokowe na wzgórze z założeniem pałacowo-parkowym oraz kościołem od strony głównych dróg dojazdowych: Pogorskiej, Lipowieckiej oraz Bolęcińskiej.
19. Strefa „B” - obejmuje teren zakładów wapienniczych przy ulicy Sobieskiego, z zachowanym historycznym rozplanowaniem i zabudową wraz z wyposażeniem.
20. Strefa „K” - obejmuje teren zabytkowego cmentarza przy ulicy Sobieskiego.
21. Strefa „K” - ochrony krajobrazu powydobywczego, obejmuje teren wyrobisk przy zakładach wapienniczych przy ulicy Sobieskiego.

7.5.2 Obiekty wpisane do rejestru i ewidencji zabytków

Na terenie miasta znajduje się sześć obiektów wpisanych do rejestru zabytków:

- Dom murowany z XIX-XX wieku, Aleja Henryka 22 - obecna siedziba Banku Spółdzielczego [nr rej. A-694/M];
- Kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja, mur XIV-XV, XVII, XX w. oraz Dzwonnica przy kościele parafialnym, murowana XVIII w. [nr rej. A-698/M];
- Lamus dworski (obecnie Muzeum) ul. Mickiewicza 13, murowany XVI, XIX, XX w. [nr rej. A-815/M];
- Dom mieszkalny prof. Urbańczyka, obecnie własność Muzeum im. I. i M. Mazarakich w Chrzanowie, murowany XIX w. Aleja Henryka 16 – rekonstrukcja [nr rej. A-695/M];
- Kaplica grobowa Loewenfeldów na cmentarzu parafialnym, XIX-XX wiek [nr rej. A-696/M];
- Park pałacowy na os. Kościelec, ul. Dworska [nr rej. A-814/M]

Ponadto w sołectwie Pląza wpisano do rejestru:

- Kościół parafialny p.w. św. Krzyża z wyposażeniem [nr rej. A-970/M]
- Zespół pałacowy: pałac, zespół zabudowań gospodarczych, park, ogrodzenie z bramami, [nr rej. A-971/M]
- Piec kręgowy typu Hoffman do wypału wapna, ul. Sobieskiego, [nr rej. A-972/M]

Znacznie większa liczba obiektów została wpisana do gminnej ewidencji zabytków (Tab. 30).

Tab. 30. Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków

Lp.	Ulica	Nr	Obiekt
CHRZANÓW			
1	Al. Henryka	1	Kamienica mieszkalna
2		2/4	Kamienica
3		3	Kamienica mieszkalna
4		5	Kamienica mieszkalna
5		6	Dom mieszkalny
6		7	Kamienica
7		10	Kamienica
8		12	Kamienica
9		14	Kamienica
10		16	Muzeum, tzw. dom mieszkalny Urbańczyka (wpisany do rejestru)
11		19	Kamienica
12		20	Urząd Miejski
13		21	Kamienica

Lp.	Ulica	Nr	Obiekt
14		22	Bank Spółdzielczy (wpisany do rejestru)
15		24	Willa
16		26	Kamienica
17		28	Willa
18		31	Kamienica
19		32	Willa
20		33	Dom mieszkalny
21		34	Willa
22		35	Dom mieszkalny
23		37	Dom mieszkalny
24		38	Kamienica
25		39	Kamienica
26		40	Kamienica
27		43/45	Szkoła Podstawowa Nr 3 im. Królowej Jadwigi
28		44	Kamienica
29		49	Willa
30		58	Dom mieszkalny
31		61	Willa
32		64	Kamienica
33	Kolonia Fabryczna	1A	Dom mieszkalny
34		2A	Dom mieszkalny
35		3	Dom mieszkalny
36		3A	Dom mieszkalny
37		4	Dom mieszkalny
38		4A	Dom mieszkalny
39		4B	Dom mieszkalny
40		5	Dom mieszkalny
41		6	Dom mieszkalny
42		7A	Dom mieszkalny
43		7B	Dom mieszkalny
44	Kolonia Rospontowa	1	Dom mieszkalny
45		2	Dom mieszkalny
46		3	Dom mieszkalny
47		4	Dom mieszkalny
48		5	Dom mieszkalny
49		6	Dom mieszkalny
50		7	Dom mieszkalny
51		8	Dom mieszkalny
52		9	Dom mieszkalny
53		10	Dom mieszkalny
54		11	Dom mieszkalny
55		12	Dom mieszkalny
56	Kolonia Stella	2	Dom mieszkalny
57		3	Dom mieszkalny
58		5A	Dom mieszkalny
59	Rynek	1	Kamienica
60		2	Kamienica
61		3	Kamienica
62		4	Kamienica mieszkalno-użytkowa
63		5	Kamienica
64		6	Kamienica
65		7	Kamienica
66		8	Kamienica
67		9	Kamienica
68		10	Kamienica
69		11	Kamienica
70		12	Kamienica
71		13	Kamienica
72		14	Kamienica
73		15	Kamienica
74		16	Kamienica (użytkowa)
75		17	Kamienica
76		18	Kamienica

Lp.	Ulica	Nr	Obiekt
77		19	Kamienica
78	Ul. 29 Listopada	10	Kamienica
79		2	Kamienica
80		3	Kamienica mieszkalna
81	Ul. 3 Maja	5	Kamienica mieszkalna
82		7	Kamienica mieszkalna
83		9	Galeria handlowa
84		25	Dom mieszkalny
85	Ul. Balińska		Kaplica grobowa Loewenfeldów na cmentarzy rzymsko-katolickim przy ul. Balińskiej (wpisana do rejestru zabytków)
86			Cmentarz rzymsko-katolicki
87		39	Dom mieszkalny
88	Ul. Borowcowa	76A	Kościół Matki Boskiej Ostrobramskiej
89			Cmentarz żydowski (1795)
90			Cmentarz z I wojny światowej
91	Ul. Cmentarna		Cmentarz parafialny w Kościelcu
92		2	Kapliczka
93		6	Kamienica
94	Ul. Dobczycka	11C	Oficyna
95		13	Kamienica
96	ul. Dworska		Park dworski w Kościelcu
97			Figura świętego
98		4	Budynek PKP
99		6	Dom mieszkalny
100	Ul. Fabryczna	16	Pierwsza Fabryka Lokomotyw w Polsce „Fablok” (budynek starej kuźni, Hala Wydz. Mechanicznego, budynek stacji sprężarek, budynek magazynowy, wieża ciśnień, budynek podręcznego warsztatu remontowego, Hala Wydz. Montażu Głównego)
101	Ul. Garncarska	18	Kamienica
102		21	Kamienica
103		5A	Dom mieszkalny
104	Ul. Główna	5B	Dom mieszkalny
105			kapliczka przydrożna
106		1A	Kamienica
107	Ul. Grunwaldzka	3	Kamienica
108		4	Kamienica
109		5	Kamienica
110		2	Dom mieszkalny
111		4	Dom mieszkalny
112	Ul. Jagiellońska	6	Dom mieszkalny
113		10	Kamienica
114		13	Kamienica
115		13A	Kamienica
116		4	Kamienica
117	Ul. Kałużek	28	Dom mieszkalny
118		29	Dom mieszkalny
119		39	Dom mieszkalny
120	Ul. Kościelna	2A	kościół parafialny p.w. Św. Jana Chrzciciela - Kościelec
121	Ul. Kościuszki	14	Zakład Opieki Zdrowotnej
122		2A	Plebania
123		22	Kamienica
124		24B	Oficyna
125	Ul. Krakowska	26	Kamienica
126		29	Kamienica
127		31	Kamienica
128		35	Chałupa drewniana
129	Ul. Marszałka Ferdynanda	2	Dom mieszkalny
130	Focha	3	Centrum kształcenia ustawicznego
131	Ul. Matejki	4	Kamienica
132		5	Kamienica
133	Ul. Mickiewicza	6	Kamienica
134		7	Kamienica
135		10	Kamienica

Lp.	Ulica	Nr	Obiekt
136		11	Kamienica
137		13	Muzeum (wpisany do rejestru)
138		2	Kościół św. Mikołaja (wpisany do rejestru)
139	Ul. Mydlana	73	Dom mieszkalny
140	Ul. Ogrodowa	5	Kamienica
141		7	Kamienica
142	Ul. Oświęcimska	19	Willa
143		20	Kamienica
144		32	Dom mieszkalny
145		42	Dom mieszkalny
146		60	Dom mieszkalny
147	Ul. Paderewskiego	1	Kamienica
148		2	Kamienica
149		4	Kamienica
150	Ul. Piłsudskiego	4	Kamienica
151		5	Kamienica
152	Ul. Podwale	9	Dom mieszkalny
153	Ul. Sądowa	6	Kamienica
154	Ul. Słowackiego	7	Dom mieszkalny
155		16	Dom mieszkalny
156		17	Dom mieszkalny
157	Ul. Sokoła	2	Dom mieszkalny
158		4	Dom mieszkalny
159		9	Kamienica
160		10	Willa
161		16	Kamienica
162		18	Kamienica
163		19	Zakład Opieki Zdrowotnej
164		23	Dom mieszkalny
165	Ul. Stara Huta	3	Dom mieszkalny
166	Ul. Szpitalna	70	Dom mieszkalny
167		119	Kapliczka
168	Ul. Śląska	9	Kamienica
169		15	Kamienica
170		20	Straż pożarna
171		44	Dom mieszkalny
172		48	Dom mieszkalny
173		55	Dom mieszkalny
174		60	Familon
175		63	Chałupa, zabudowania szybu, stacja Trafo
176		71	Dom mieszkalny
177		76	Dom mieszkalny
178		68B	Kapliczka
179	Ul. Świętokrzyska	26	Dom mieszkalny
180		28	Dom mieszkalny
181		52	Dom mieszkalny
182		90	Krzyż
183	Ul. Woynarowskiej	1	Kamienica
184	Ul. Zielona	2	Kamienica
185		5	Dom mieszkalny
BALIN			
186	ul. Chrzanowska	11	kościół parafialny p.w. Chrystusa Króla
187	ul. Dworcowa	20	Stacja PKP
188	ul. Jaworznicka	13	budynek mieszkalno-usługowy
189		66	budynek mieszkalny
190			kapliczka MB Fatimskiej
191			kapliczka
PLAZA			
192	ul. Bołęcińska	1	kościół parafialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego
193	ul. Harcerska	5	budynek mieszkalny
194	ul. Gałczyńskiego	20	budynek mieszkalny
195	ul. Górzecka	13	drewniana zabudowa gospodarcza
196	ul. Graniczna	1	stodoła

Lp.	Ulica	Nr	Obiekt
197	ul. Lipowiecka	18	budynek mieszkalny
198		34	budynek mieszkalny
199		40	budynek mieszkalny
200		56	budynek mieszkalny
201	ul. Pocztowa	2	Biblioteka, dawny dwór Mieroszewskich
202	ul. Sobieskiego	41	budynek mieszkalny
203		45	budynek mieszkalny
204			Zabudowania Zakładów Wapienniczych – Piec Hoffman (Wpisany do rejestru zabytków)
205			Cmentarz rzymsko-katolicki
206			kapliczka przydrożna
207	ul. Wiosny Ludów	2	szkoła podstawowa
208		4	Zespół pałacowy: pałac, zespół zabudowań gospodarczych, park, ogrodzenie z bramami (Wpisany do rejestru zabytków)
LUSZOWICE			
209	ul. Sierszańska		kapliczka przydrożna
210	ul. 21 Stycznia		kapliczka przydrożna
211	skrzyżowanie ul. 21 Stycznia i Sierszańskiej		kapliczka przydrożna
POGORZYCE			
212	ul. Szymanowskiego		kapliczka przydrożna
ŻREBCE			
213	ul. Wapienna	17a	chałupa zrębowa
214			krzyż przydrożny

Źródło: Wykaz obiektów z Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Chrzanów

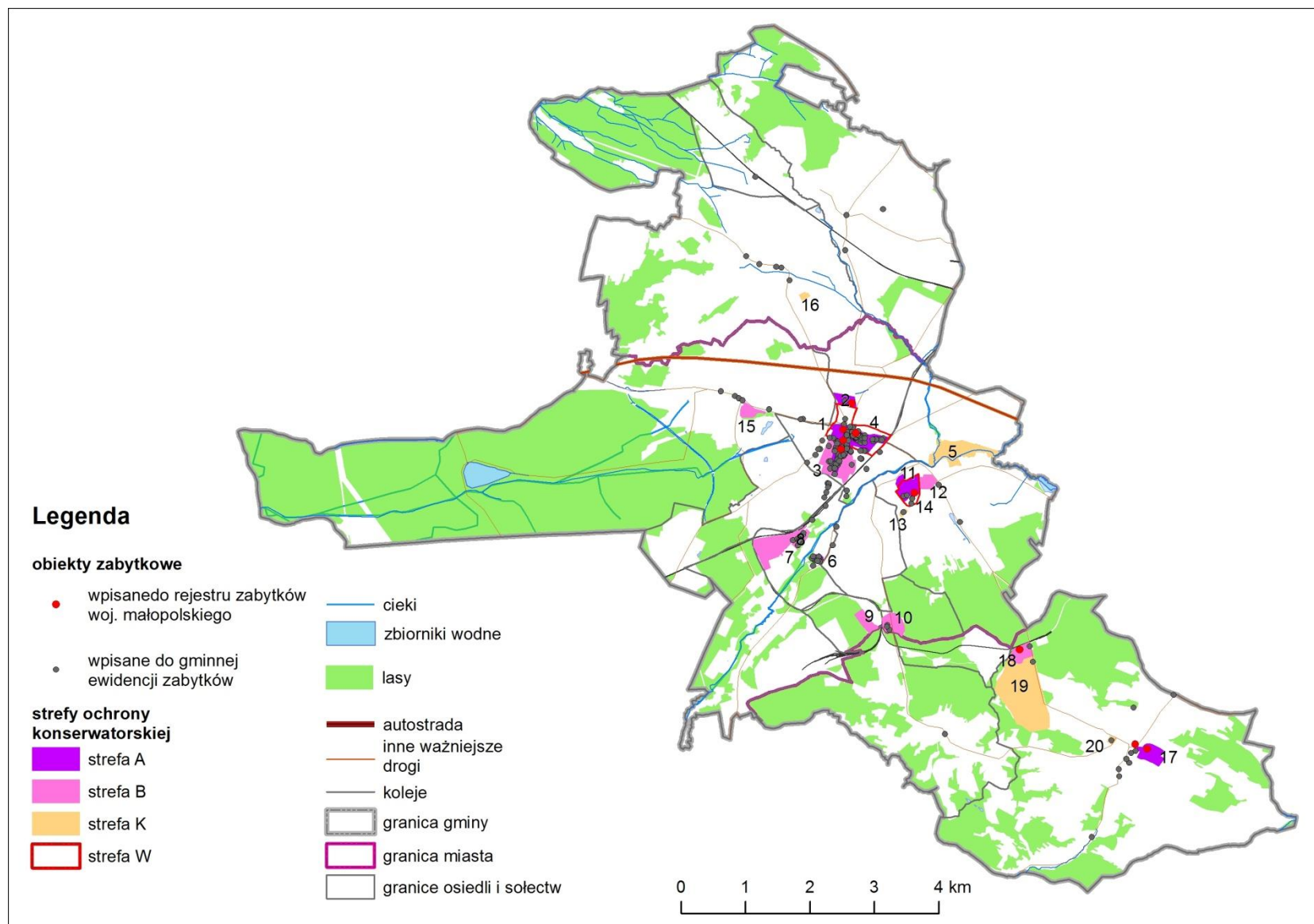
Rozmieszczenie obiektów zabytkowych na terenie Gminy Chrzanów przedstawiono na Ryc. 26. Największa koncentracja obiektów zabytkowych występuje w Chrzanowie oraz w Płazie. Obszarem o największym zagęszczeniu obiektów zabytkowych jest Śródmieście. Dotyczy to zwłaszcza obszaru starego miasta wokół Rynku oraz reprezentacyjnej zabudowy Al. Henryka (Ryc. 27).

Nie wszystkie obiekty zabytkowe w Gminie są w dobrym stanie technicznym. Wg danych zarządców nieruchomości tj. MZZK i Zarządu Budynków Sp. z o.o. potrzeby remontowe obejmują 29 obiektów mieszkalnych wpisanych do gminnej ewidencji zabytków (ok. 14% wszystkich mieszkalnych obiektów zabytkowych w Gminie). Obiekty te skoncentrowane są na ulicach w os. Śródmieście oraz w Kolonii Rospontowej (Tab. 31).

Tab. 31. Obiekty zabytkowe wymagające remontu

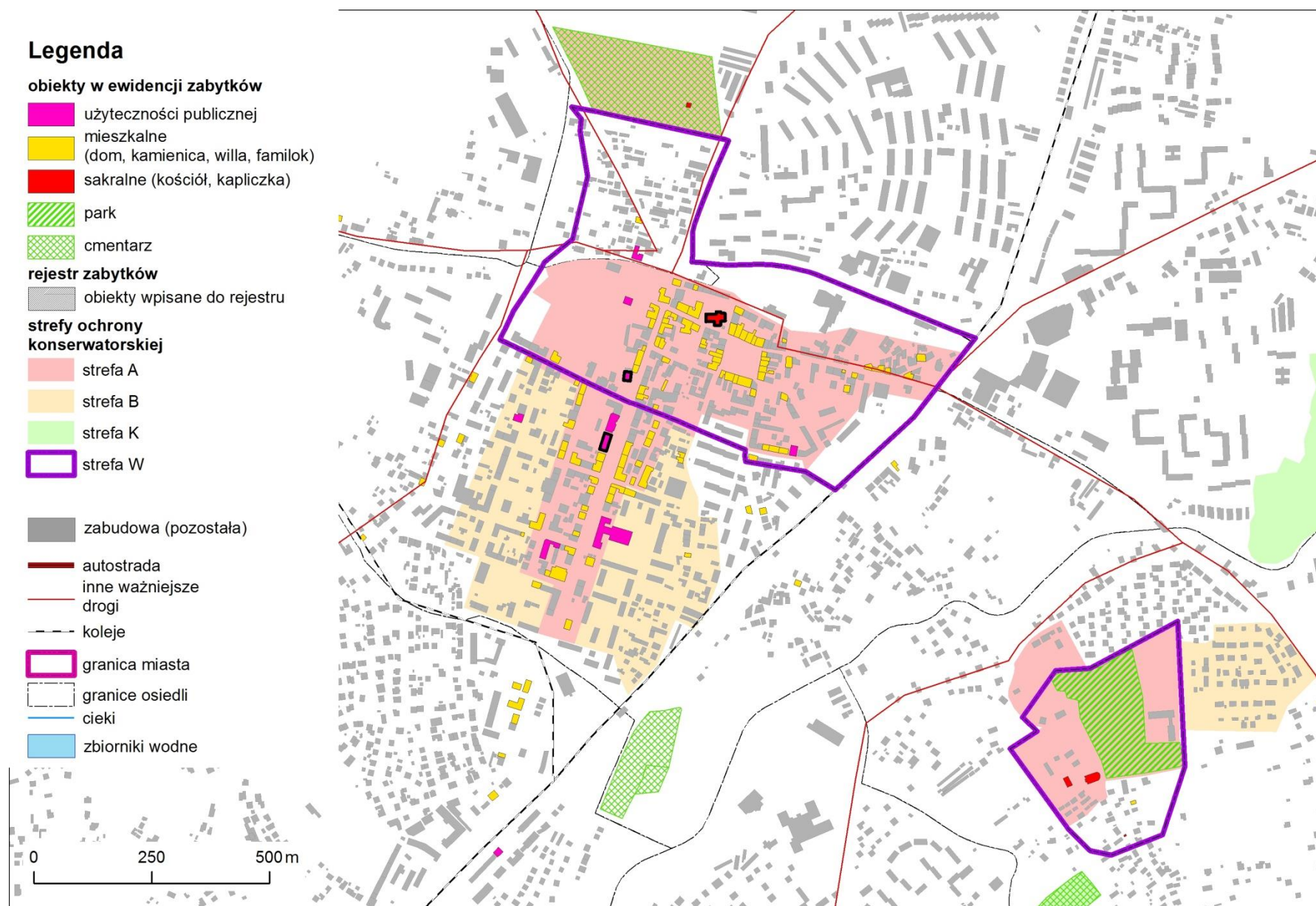
Ulica	Liczba obiektów		
	MZZK	ZB	Razem
29 Listopada		1	1
3 Maja	2		2
Al. Henryka		5	5
Dobczycka		1	1
Fabryczna		1	1
Grunwaldzka	1	1	2
Jagiellońska	1	1	2
Kadłubek		1	1
Kolonia Fabryczna		1	1
Kolonia Rospontowa		4	4
Kościelec, Dworska	1		1
Krakowska	1	1	2
Sądowa		1	1
Słowackiego		1	1
Sokoła		2	2
Zielona	1	1	2
Razem	7	22	29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych od zarządców nieruchomości

Ryc. 26. Ochrona zabytków – obiekty wpisane do rejestru i ewidencji zabytków i strefy ochrony konserwatorskiej w gminie Chrzanów (oznaczenia stref ochrony konserwatorskiej wg tekstu)

Źródło: Opracowanie własne

Ryc. 27. Ochrona zabytków – obiekty wpisane do rejestru i ewidencji zabytków i strefy ochrony konserwatorskiej w śródmieściu Chrzanowa

Źródło: Opracowanie własne

8 Sfera techniczna

8.1 Stan i jakość zasobu mieszkaniowego

Zasoby mieszkaniowe Gminy Chrzanów pozostają od dekady na podobnym poziomie – ok. 18 tys. mieszkań, z czego 15 tys. znajduje się w Mieście (Tab. 32). Do największych zarządców nieruchomości w Chrzanowie należą: Powszechna Spółdzielnia Mieszkaniowa, Zarząd Budynków Sp. z o.o. oraz Miejski Zarząd Zasobów Komunalnych.

Pomiędzy 2004 i 2014 r. liczba mieszkań w Gminie wzrosła o 1,6% - powiększenie zasobu mieszkaniowego Gminy było znacznie mniejsze niż w regionie (wzrost o 12%), a także niż w powiecie chrzanowskim (2,1%) i Oświęcimiu (4,6%). Przyrost liczby mieszkań nie był jednak równomierny – o ile w Chrzanowie liczba mieszkań wzrosła tylko o 1,1% to w obszarach wiejskich Gminy – o 3,8%.

Wobec niewielkiego wzrostu zasobu mieszkaniowego to spadkowi liczby ludności Chrzanów zawdzięcza znaczny, około sześcioprocentowy, wzrost wskaźnika zaopatrzenia w mieszkania (liczba mieszkań na tysiąc mieszkańców). Wskaźnik ten dla Chrzanowa jest bardzo korzystny – pod względem zaopatrzenia w mieszkania ustępuje, spośród analizowanych jednostek, tylko Oświęcimowi. Mieszkania w Chrzanowie są jednak niewielkie – przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (58 m²) i powierzchnia przypadająca na jednego mieszkańca (23 m²) jest, na tle województwa i powiatu, niewielka, co jest jednak cechą typową dla miast zachodniej Małopolski. Nieco inaczej sytuacja wygląda w obszarze wiejski, gdzie liczba mieszkań per capita jest znacznie mniejsza lecz ze względu na charakter zabudowy (domy jednorodzinne) średnia powierzchnia mieszkania jest o ok. 23 m² większa.

Tab. 32. Zasoby mieszkaniowe gminy na tle województwa, powiatu i sąsiednich miast

Jednostka terytorialna	Mieszkania				Przeciętna powierzchnia użytkowa [m ²]			
	ogółem		na 1000 mieszk.		mieszkania		na mieszkańca	
	2004	2014	2004	2014	2004	2014	2004	2014
Chrzanów - gmina	17 864	18 146	356	377	61	64	22	24
Chrzanów - miasto	14 855	15 024	369	396	57	60	21	24
Chrzanów - obszar wiejski	3 009	3 122	302	305	80	87	24	26
Powiat chrzanowski	42 831	43 740	333	345	69	74	23	25
Woj. małopolskie	1 010 869	1 132 051	310	336	74	78	23	26
Olkusz	16 344	16 036	325	322	68	72	22	23
Oświęcim	15 431	16 145	373	409	55	57	20	23

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na tle regionu mieszkania w Gminie Chrzanów mają stosunkowo wysoki standard – w zakresie zaopatrzenia w podstawowe instalacje sanitarne (Tab. 33). Dotyczy to zwłaszcza obszarów wiejskich gminy – w których większość wskaźników zaopatrzenia w podstawowe instalacje znacznie przekracza średnią dla obszarów wiejskich woj. małopolskiego.

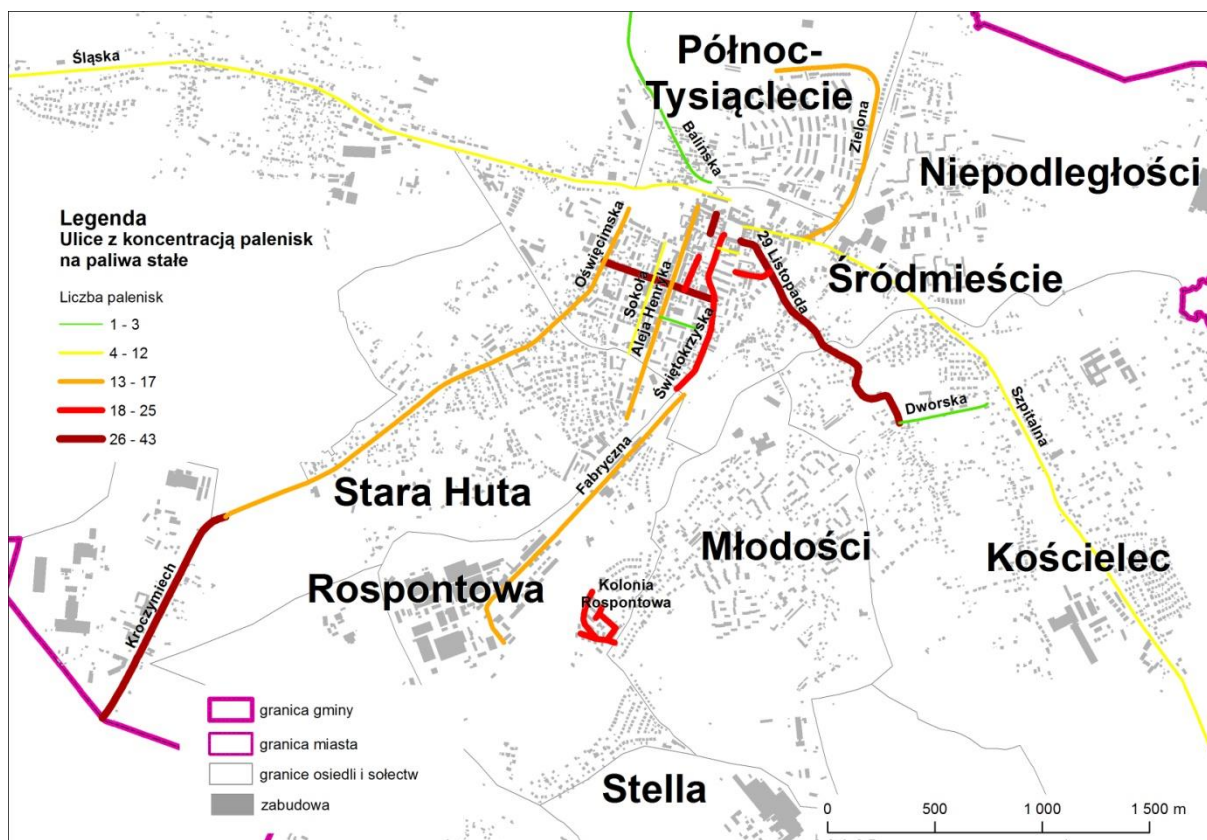
Tab. 33. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje (2013 r.)

Jednostka terytorialna	Odsetek mieszkań zaopatrzonych w:				
	wodociąg	ustęp splukiwany	łazienka	centralne ogrzewanie	gaz sieciowy
Chrzanów - gmina	99	97	96	87	77
Chrzanów - miasto	99	98	97	88	83
Chrzanów - obszar wiejski	97	93	90	82	48
Województwo małopolskie	97	95	93	81	65
Województwo małopolskie - miasto	99	98	97	88	75
Województwo małopolskie - wieś	93	90	86	72	50

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jednym z problemów o charakterze technicznym jest obecność na terenie gminy znacznej liczby palenisk na paliwa stałe – zwłaszcza wobec dużego poziomu zanieczyszczenia powietrza (zob. rozdz.

6.1). Dane dotyczące palenisk otrzymane od zarządców nieruchomości (wielorodzinnych) dotyczą tylko części obiektów, w dodatku część z danych została przekazana jedynie w postaci zbiorczej. Łącznie zidentyfikowano 891 palenisk na paliwa stałe, z tego 343 możliwe do zlokalizowania wg ulic (Ryc. 28). Lokalizacja zidentyfikowanych palenisk wskazuje na duże natężenie tego problemu w os. Śródmieście i w Kolonii Rospontowa. Ponadto warto wskazać iż Zarząd Budynków, który wykazał w swoich zasobach 548 lokali z paleniskami na paliwa stałe w 41 budynkach (bez precyzowania adresu) administruje przede wszystkim budynkami w Śródmieściu, Kolonii Rospontowej i Kolonii Stella.

Ryc. 28. Ulice z koncentracją palenisk na paliwa stałe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych zarządców nieruchomości

8.2 Zasób komunalny Gminy

Mieszkaniowy zasób Gminy Chrzanów tworzą lokale stanowiące własność Gminy oraz lokale mieszkalne położone w budynkach stanowiących współwłasność Gminy i innych podmiotów. Budynki należące do Gminy administrowane są przez Miejski Zarząd Zasobów Komunalnych (MZZK).

Komunalny zasób mieszkaniowy w Gminie liczył w 2013 r. 965 mieszkań, w tym 848 (tj. 88% zasobu gminy) w Chrzanowie (Tab. 34). Gmina sukcesywnie zmniejsza liczbę mieszkań komunalnych. Po 2009 r. nastąpił znaczny (11%), choć mniejszy niż w pozostałych analizowanych jednostkach spadek ich liczby. Pomimo iż liczba mieszkań komunalnych na 1000 mieszkańców jest znacznie wyższa niż w regionie na tle porównywalnych ośrodków zasób ten należy ocenić jako przeciętny. Jednocześnie znaczący jest udział pustostanów w ogólnej liczbie mieszkań komunalnych – w 2013 r. blisko 8% mieszkań pozostawało niezamieszkałych (Tab. 34).

Tab. 34. Mieszkania komunalne Gminy na tle województwa, powiatu i sąsiednich miast

Jednostka terytorialna	Mieszkania komunalne				Mieszkania komunalne niezamieszkane			
	ogółem		na 1000 mieszk.		ogółem		odsetek mieszk. kom.	
	2009	2013	2009	2013	2009	2013	2009	2013
Chrzanów - miasto	953	848	24,4	22,2	48	67	5,0	7,9
Chrzanów - gmina	1 067	965	21,7	20,0	51	70	4,8	7,3
Powiat chrzanowski	1 762	1 557	13,8	12,2	88	100	5,0	6,4
Województwo małopolskie	41 493	35 174	12,6	10,5	660	1 091	1,6	3,1
Olkusz	1 099	944	29,7	25,7	11	20	1,0	2,1
Oświęcim	1 963	1 511	48,9	38,1	69	56	3,5	3,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wg stanu na 31 marca 2015 r. w administracji MZZK pozostawało 401 mieszkań. Spośród 93 budynków komunalnych 48 pochodziło sprzed 1945 r., w tym 42 w Chrzanowie. Kolejne 7 obiektów pochodziło z lat 1945-70. Największa liczba budynków przedwojennych w zarządzie Gminy znajdowała się w os. Śródmieście (37 budynków).

Zasoby mieszkalne administrowane przez MZZK cechują się stosunkowo dobrym stanem technicznym. Stan większości mieszkań (86%) oceniono jako dobry lub zadowalający. Stan 11% mieszkań został oceniony jako średni, a 3% mieszkań – zły lub średni/zły (Tab. 35).

Tab. 35. Mieszkania w zarządzie MZZK (31 marca 2015)

Stan techniczny budynku, w którym znajduje się mieszkanie	Mieszkania	
	liczba	powierzchnia [m ²]
Dobry	119	4 279
Zadowalający	225	9 921
Średni	44	2 075
Średni/zły	11	485
Zły	1	40
Brak danych	1	77
Ogółem	401	16 877

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MZZK

Poza budynkami administrowanymi przez MZZK, gmina posiada mieszkania w budynkach wspólnot mieszkaniowych oraz wynajmuje lokale mieszkalne od TBS Sp. z o.o. (Tab. 36).

Tab. 36. Mieszkania gminne w budynkach wspólnot mieszkaniowych i TBS

Budynki	Liczba budynków	Liczba mieszkań	Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]
Budynki wspólnot mieszkaniowych, w których znajdują się mieszkania komunalne	97	526	22 560,25
Mieszkania w budynkach z udziałem Gminy przejęte do administrowania przez MZZK	3	3	85,87
Budynki, w których Gmina wynajmuje lokale od TBS Spółka z o.o.	6	129	5544,91
Ogółem	106	658	28 191,03

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MZZK

8.3 Potrzeby remontowe

Wg danych MZZK w najbliższych latach planowane są prace modernizacyjne lub remontowe w 38 budynkach administrowanych przez jednostkę. Do najważniejszych prac remontowych należeć będą inwestycje termo modernizacyjne, których wykonanie planuje się w 31 obiektach, a także remonty dachu i elementów konstrukcyjnych budynków Zarząd Budynków Sp. z o.o. planuje inwestycje w 131 obiektach, w tym w 90 – prace termomodernizacyjne, w 81- związane z remontem instalacji, a w 35 – remont części wspólnych lub otoczenia budynku (Tab. 37). Spośród zasobu mieszkaniowego gminy trzy

obiekty przewiduje się do rozbiórki ze względu na zły stan techniczny (ul. Śląska 49a, Zielona 5a, Różyckiego). Brak danych dotyczących potrzeb remontowych Powszechnej Spółdzielni Mieszkaniowej – w latach 2008-14 PSM wykonała na administrowanych przez siebie osiedlach z terenu rewitalizacji prace w 47 budynkach, na kwotę ponad 18,1 mln zł.

Tab. 37. Liczba budynków administrowanych przez MZZK i ZB, w których planowane są prace remontowe

Rodzaj prac	MZZK	ZB
Liczba budynków, w których planowane są prace remontowe lub modernizacyjne, w tym:	38	131
Termomodernizacja	31	90
Remont dachu	28	17
Remont elementów konstrukcyjnych budynku, izolacja fundamentów	19	10
Przebudowa i adaptacja lokali na cele mieszkalne	16	2
Remont instalacji	16	81
Remont elewacji, wymiana stolarki, remont balkonów	15	18
Remont części wspólnych, przebudowa otoczenia budynku (schody, podwórka, podjazdy etc.)	3	35
Rozbiórka budynku	3	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MZZK i ZB

9 Zasięg przestrzenny obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

9.1 Definicja obszaru zdegradowanego i metodyka delimitacji

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu **koncentracji negatywnych zjawisk społecznych**, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim **ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk**:

- 1) **gospodarczych** – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- 2) **środowiskowych** – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) **przestrzenno-funkcjonalnych** – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) **technicznych** – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego powinno być prowadzone w oparciu o analizę, z wykorzystaniem obiektywnych i weryfikowalnych mierników i metod badawczych dostosowanych do lokalnych uwarunkowań.

Z powyższych zapisów ustawy wynika, że podstawą wyznaczenia obszaru zdegradowanego jest diagnoza rozmieszczenia na obszarze gminy negatywnych zjawisk społecznych i wyznaczenie obszaru kumulacji tych zjawisk. Obszar ten następnie powinien być zanalizowany pod kątem występowania jednego lub więcej negatywnych zjawisk z pozostałych sfer.

Pierwszym etapem badania była zatem analiza zjawisk degradacji społecznej, odnoszących się do dla osiedli i sołectw Gminy Chrzanów – stanowiących jednostki pomocnicze Gminy.

Zastosowano dwie metody wskazania obszaru zdegradowanego:

- określenie dla każdej jednostki liczby cech (wskaźników) gorszych niż przeciętna dla Gminy,
- obliczenie wskaźnika syntetycznego degradacji.

Wskaźnik syntetyczny zbudowano w oparciu o metodę standaryzowanych sum, tzw. wskaźnik Perkala. W metodzie tej uwzględnia się zmienne (wskaźniki) charakteryzujące zróżnicowanie przestrzenne zjawisk społecznych i gospodarczych. Buduje się syntetyczny indeks, który jest średnią arytmetyczną standaryzowanych wartości poszczególnych wskaźników częściowych. Wskaźnik Perkala ma następującą postać matematyczną²¹:

$$w_s = \frac{1}{p} \sum_{j=1}^p y_{ij}$$

gdzie:

$j = 1, 2, \dots, p$ lista obiektów (jednostek terytorialnych),

p – liczba uwzględnionych cech (mierników),

w_s – wskaźnik syntetyczny,

w_{ij} – standaryzowana wielkość j -tej cechy dla i -tego obiektu

Zaletami tej metody są przede wszystkim prostota konstrukcji wskaźnika, niewielka utrata informacji podczas agregacji oraz łatwość interpretacji – średnia wartość dla analizowanego zbioru wynosi 0, wskaźnik dla jednostek cechujących się wyższym poziomem rozwoju przyjmuje wartości dodatnie, a niższym – ujemne (między -3 i 3). Pewną wadą metody jest natomiast możliwość zniekształcenia wskaźnika, przez niektóre, bardzo niekorzystne mierniki częściowe (np. bardzo wysoki poziom przestępczości). Wadę tę zniwelowano poprzez zastosowanie drugiej, wyżej opisanej metody.

Następnie dla obszarów (jednostek pomocniczych), które spełniają kryterium nagromadzenia negatywnych zjawisk społecznych, przeprowadzono analizę w pozostałych czterech sferach wymienionych przez ustawę. Stanowiły one także podstawę do uszczegółowienia granic obszarów.

Ponieważ dla części problemów (zwłaszcza w sferze technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej) brak jednolitych dla wszystkich jednostek wskaźników statystycznych dobrze oddających specyfikę zjawisk kryzysowych, posłużono się także oceną jakościową (brak lub występowanie danego zjawiska) oraz wynikami z ankiet skierowanych do mieszkańców.

9.2 Negatywne zjawiska społeczne

Do wyznaczenia obszarów koncentracji negatywnych zjawisk społecznych wykorzystano dane statystyczne będące miernikami negatywnych zjawisk w następujących obszarach problemowych:

- bezrobocie,
- ubóstwo i wykluczenie,
- społeczne problemy mieszkalnictwa,
- bezpieczeństwo publiczne i patologie społeczne,
- niski poziom edukacji,
- depopulacja.

Ponieważ niektóre dane były odniesione do innych jednostek przestrzennych²² i nie były możliwe do pozyskania dla jednostek pomocniczych, wartości wskaźnika zostały przeliczone proporcjonalnie do powierzchni tych jednostek. Zestawienie wskaźników prezentuje Tab. 38.

²¹ Runge, J. 2007, *Metody badań w geografii społeczno-ekonomicznej – elementy metodologii, wybrane narzędzia badawcze*. Wyd. Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.

²² Dotyczy to danych Policji, dostępnych do poziomu rewirów dzielnicowych oraz danych o wynikach sprawdzianów w szkołach podstawowych, dostępnych dla obwodów szkół.

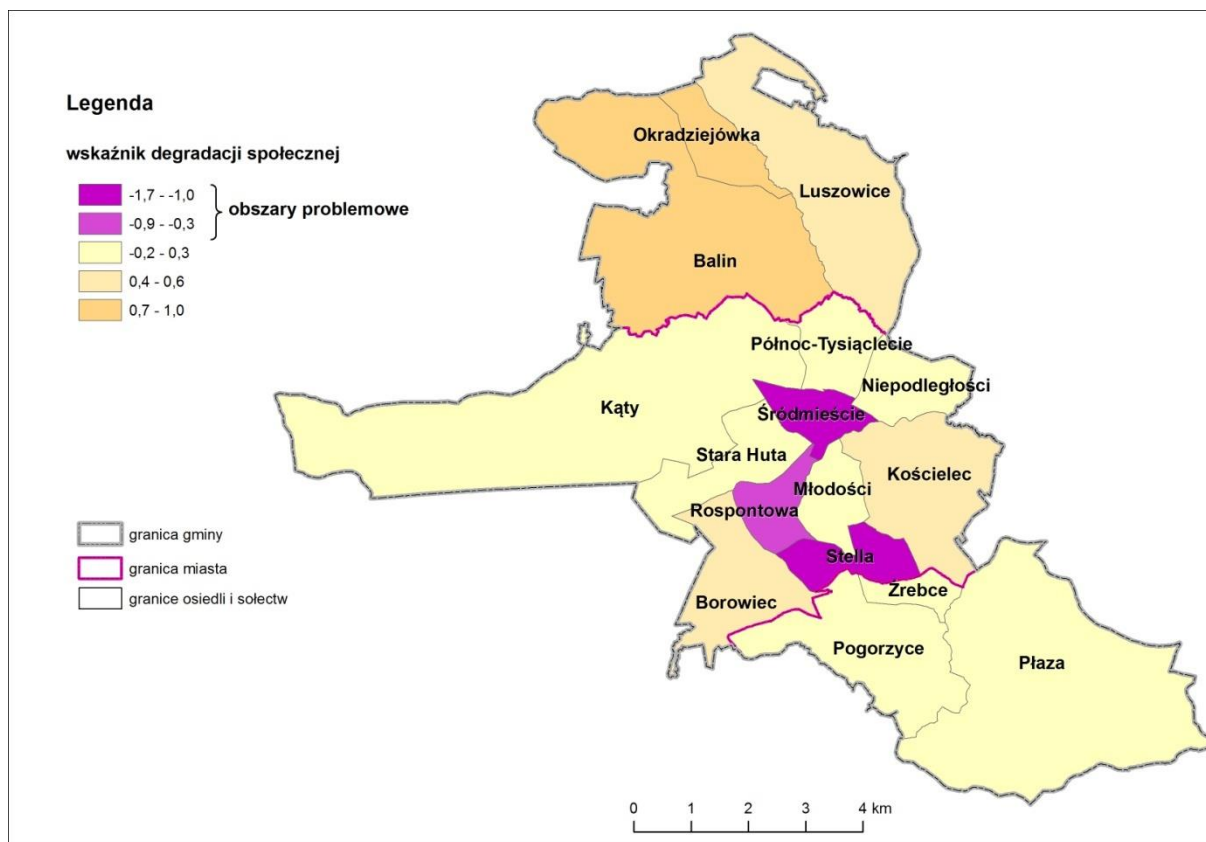
Tab. 38. Wskaźniki degradacji społecznej

Jednostka	Bezrobocie		Ubóstwo i wykluczenie					Społeczne problemy mieszkalnictwa		Bezpieczeństwo publiczne			Niski poziom edukacji	Depopulacja	Liczba wskaźników o wartości gorszej niż średnia dla gminy	Wskaźnik degradacji
	bezrobotni na 100 mieszkańców		korzystający z pomocy społecznej na 100 mieszkańców:				świadczenia z funduszu alimentacyjnego na 1000 mieszkańców	Dodatki mieszkaniowe na 100 mieszkańców	Orzeczone eksmisje na 10 tys. mieszkańców	Liczba przestępstw na km²	Liczba wykroczeń na km²	korzystający z pomocy społecznej z powodu uzależnień na 100 mieszk.	Średni wynik ze sprawdzianu po szkole podst. (%)	Zmiana względna ludności (%)		
	ogółem	długotrwale	ogółem	z powodu ubóstwa	z orzeczoną niepełnosprawnością.	z powodu ciężkiej lub długotrwałej choroby										
Rok	2015	2015	2015	2015	2015	2015	2015	2015	2015	2014	2014	2015	2015-2016	2001-2015	-	-
Balin	3,8	2,1	3,1	2,4	0,6	2,2	5,4	0,0	0,0	1,3	0,6	0,2	72	0,6	0	0,7
Borowiec	3,1	1,5	3,3	2,2	1,5	1,7	8,6	1,4	0,0	5,8	3,2	0,0	62	-5,0	1	0,5
Kąty	4,2	2,7	7,0	4,0	1,9	4,9	4,8	0,1	6,0	2,3	2,7	0,6	62	-2,3	6	0,1
Kościelec	3,3	1,7	6,4	4,9	1,6	3,9	5,2	0,0	0,0	12,7	26,8	0,6	75	23,7	3	0,6
Luszwice	4,0	1,9	5,5	3,3	1,2	3,8	5,5	0,0	0,0	1,3	0,6	0,3	70	2,7	0	0,5
Młodości	4,2	2,2	5,6	4,2	0,8	3,9	12,1	5,0	1,3	16,3	16,0	0,3	63	-16,5	7	0,0
Niepodległości	3,5	2,1	3,0	1,8	0,8	2,0	6,1	3,2	4,5	38,0	99,2	0,0	70	-19,7	3	0,3
Okradziejówka	3,8	2,1	0,4	0,4	0,4	0,4	0,0	0,0	0,0	1,3	0,6	0,0	72	0,6	0	1,0
Płaza	4,3	2,8	5,6	4,2	1,8	4,4	11,1	2,2	8,8	1,2	1,3	0,8	69	-5,1	6	0,0
Pogorzyce	3,9	2,3	8,5	6,5	2,0	4,8	6,8	2,0	15,1	1,2	1,3	0,8	69	13,2	6	0,1
Północ-Tysiąclecie	3,5	2,0	5,6	3,4	1,4	3,4	6,6	8,0	2,7	50,9	54,1	0,5	62	-20,2	5	-0,1
Rospontowa	5,2	3,1	13,6	10,6	3,3	7,4	15,8	5,7	4,9	5,8	3,2	2,4	62	-5,0	10	-0,9
Stara Huta	3,9	2,4	4,0	2,7	1,3	2,6	6,0	2,8	17,9	3,4	2,8	1,0	66	0,8	3	0,2
Stella	6,8	4,2	16,4	12,2	2,0	13,3	14,5	17,7	14,5	18,4	17,7	1,3	63	-14,7	14	-1,5
Śródmieście	5,7	3,6	13,7	10,1	3,0	8,4	17,3	11,0	32,1	117,6	168,8	1,5	67	-21,6	13	-1,8
Żrebce	3,9	2,3	9,5	6,5	3,9	3,9	0,0	0,0	0,0	1,2	1,3	0,0	69	13,2	3	0,3
Miasto	4,3	2,5	7,5	5,3	1,6	4,7	10,2	6,0	9,1	14,1	21	0,7	b.d.	-14,6	-	-
Obszar wiejski	4,0	2,3	5,2	3,8	1,4	3,6	7,3	1,0	5,0	1,2	1,0	0,5	b.d.	0,7	-	-
Gmina Chrzanów	4,2	2,5	6,9	5,0	1,6	4,5	9,5	4,9	8,2	7,4	10,6	0,7	67	-11,6	-	0

Źródło: Opracowanie własne

	Osiedla z wartością powyżej średniej dla miasta (poniżej dla sprawdzianu po szkole podstawowej i zmiany ludności)
	Osiedle z najwyższą (najniższą dla sprawdzianu po szkole podstawowej i zmiany ludności) wartością

Następnie obliczono wskaźnik syntetyczny, wg opisanej metodologii. Wartości wskaźnika przedstawiono na Ryc. 29.

Ryc. 29. Syntetyczny wskaźnik degradacji

Źródło: Opracowanie własne

Wnioski

Zarówno wartości wskaźnika syntetycznego, jak i analiza liczby wskaźników, których wartości są niekorzystne na tle gminy Chrzanów, wskazują na trzy obszary koncentracji negatywnych zjawisk społecznych tj. **os. Śródmieście**, **os. Stella** oraz **os. Rospontowa**. Dla wszystkich tych osiedli syntetyczny wskaźnik degradacji jest ujemny jednocześnie wskaźniki cząstkowe są gorsze niż dla gminy we wszystkich (os. Stella) lub prawie wszystkich (pozostałe dwa) przypadkach. Dalsza analiza będzie prowadzona dla trzech ww. jednostek.

9.3 Negatywne zjawiska gospodarcze

Ze względu na brak danych o liczbie podmiotów gospodarczych dla osiedli Chrzanowa nie jest możliwe przeprowadzenie analizy wskaźnika przedsiębiorczości w tych jednostkach. Należy jednak wskazać na negatywne tendencje przedsiębiorczości dla Chrzanowa. Liczba podmiotów gospodarczych spadła w latach 2010-2015 o 2,5%, zmniejsza się także liczba dużych i średnich zakładów pracy (zob. Tab. 20 i Tab. 21).

Jednocześnie w przypadku os. Rospontowa i Stella należy wskazać na charakter tych jednostek – w obu przypadkach stanowią one zespoły zabudowań robotniczych (kolonie przyzakładowe), służące w zamyśle pracownikom sąsiednich zakładów pracy – w przypadku Rospontowej - Pierwszej Fabryki Lokomotyw (później Fablok), w przypadku os. Stella – zakładów ceramicznych. Wpływ na ich funkcjonowanie ma zatem upadek dużych zakładów przemysłowych, dla których pracowników były projektowane. Negatywne tendencje gospodarcze mają w tym wypadku odbicie w wysokim poziomie bezrobocia, zwłaszcza długotrwałego.

Wnioski

Przytoczone dane dotyczące całego miasta stanowią przesłankę do stwierdzenia, iż degradacji gospodarczej podlegają dawne osiedla przyzakładowe, silnie związane z sąsiednimi zakładami przemysłowymi, które upadły bądź zredukowały zatrudnienie po 1989 r.

9.4 Negatywne zjawiska środowiskowe

Skalę negatywnych zjawisk środowiskowych – przekroczenia norm – oszacowano na podstawie informacji zawartych na mapach w rozdz. **Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania..** Zestawienie najważniejszych informacji przedstawia poniższa tabela.

Tab. 39. Przekroczenia dopuszczalnych norm środowiska

Jednostka	Przekroczenia dopuszczalnych stężeń dobowych PM10	Przekroczenia dopuszczalnych stężeń rocznych PM2,5	Narażenie mieszkańców na zanieczyszczenia	Obszary przekroczeń norm hałasu
os. Śródmieście	tak	tak	bardzo wysokie	tak
os. Stella	tak	nie	bardzo wysokie/średnie	nie
os. Rospontowa	tak	nie	bardzo wysokie	nie

Źródło: Opracowanie własne

Wnioski:

We wszystkich obszarach występują przekroczenia norm w zakresie jakości powietrza. Obszarem o największym stopniu uciążliwości środowiskowych jest Śródmieście.

9.5 Negatywne zjawiska w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Dla negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej brak jest mierzalnych wskaźników, dlatego analiza oparta została o opis negatywnych zjawisk oraz wyniki ankiet skierowanych do mieszkańców.

Jednym z obiektywnych mierników stanu przestrzeni publicznej jest stan nawierzchni dróg. Ocena stanu nawierzchni dróg gminnych w Chrzanowie, przeprowadzona w październiku 2015 r. wskazała, że na terenie os. Śródmieście i Rospontowa występują odcinki dróg, których stan oceniono jako zły. W przypadku Rospontowej stanowią one znaczny odsetek dróg, zwłaszcza w rejonie Kolonii Rospontowa. Nieco mniejsze natężenie tego problemu występuje w Śródmieściu – niemniej także tu występują odcinki dróg o niezadawalającym stanie technicznym. W os. Stella natomiast w złym stanie znajduje się ul. Pogorska (droga powiatowa, zob. Tab. 29).

Problemy Śródmieścia wynikają z niejednorodnej struktury przestrzenno-funkcjonalnej tego obszaru. Trzon Śródmieścia stanowi zachowany, zabytkowy układ urbanistyczny, z Rynkiem, szachownicowym układem ulic i reprezentacyjnym deptakiem (al. Henryka), wypełniony kwartałową, w znacznej części zabytkową zabudową o czytelnym układzie. Jednak wschodnia część centrum – do torów kolejowych, stanowiących wyraźną granicę urbanistyczną to w przeważającej części tereny o niejednorodnej, zabudowie kwartałowo-blokowej i blokowej, wymagającej uzupełnień i uporządkowania. Pomimo prowadzonej odnowy znaczna część zabudowy centrum – zwłaszcza w pewnym oddaleniu od Rynku – charakteryzuje się znacznym stopniem dekapitalizacji, niekorzystnie kontrastując z odnowionymi częściami historycznego centrum (co zostanie rozwinięte w następnym rozdziale). Negatywnym zjawiskiem, pogłębiającym degradację śródmieścia, jest także ruch tranzytowy na drogach wojewódzkich i krajowej, a także nadmierna liczba parkujących, często w sposób nieprawidłowy, samochodów.

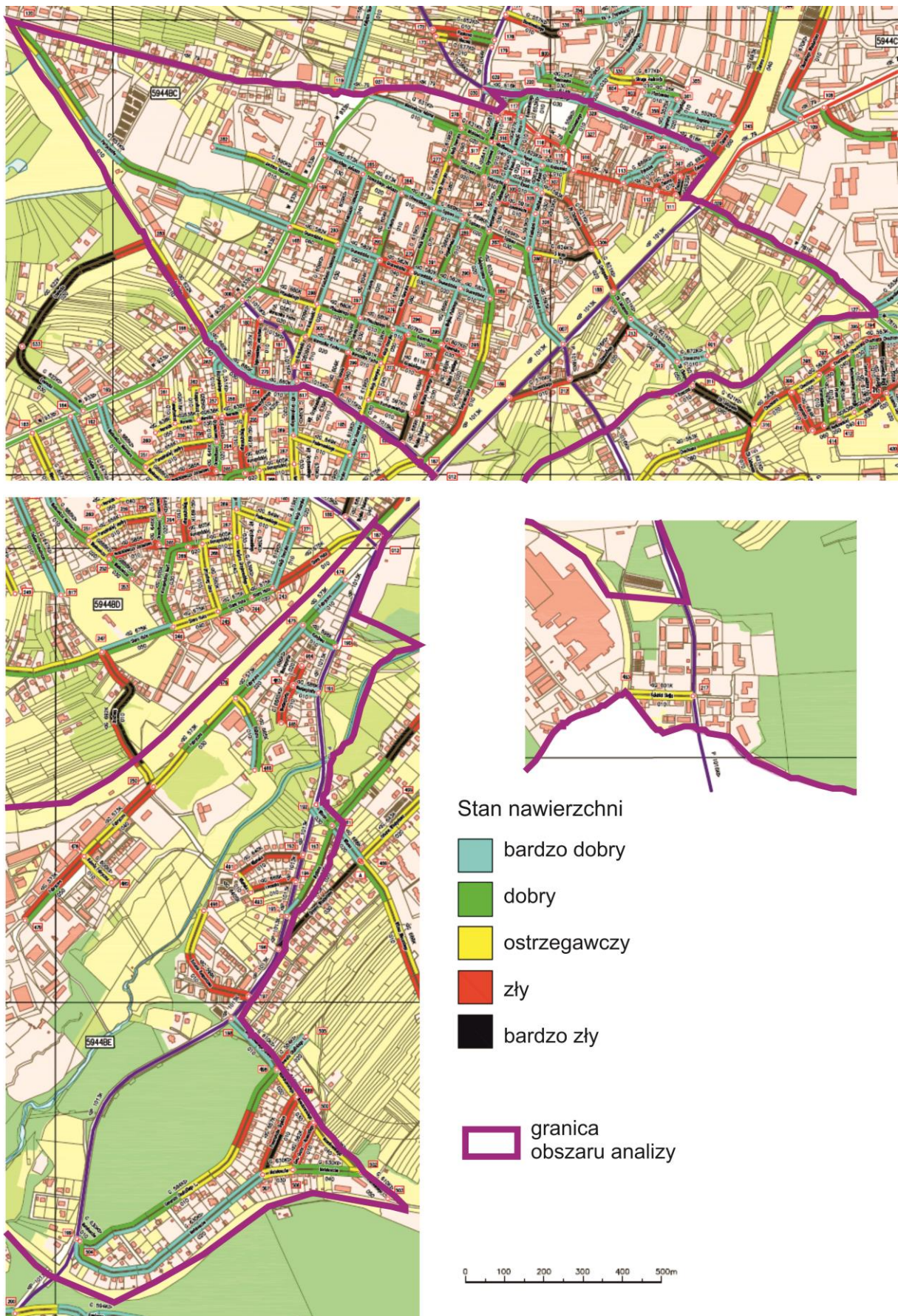
Odmienne problemy występują w os. Stella i Rospontowa. Składają się na nie kolonie robotnicze, budowane przy dużych zakładach przemysłowych, w pewnym oddaleniu od centrum Chrzanowa – dotyczy to zwłaszcza os. Stella. Pogłębia to procesy peryferyzacji i wykluczenia mieszkańców tych osiedli. Osiedla te wymagają także modernizacji terenów zieleni urządzonej i przestrzeni publicznej.

Wyniki badania mieszkańców wskazują przede wszystkim, że miejsca postrzegane jako kumulujące zjawiska kryzysowe to przede wszystkim dwa rejony miasta tj. os. Stella i os. Rospontowa. Te dwa osiedla zebrały łącznie ok. 400 wskazań miejsc „negatywnych” różnego rodzaju. Jednocześnie w każdej kategorii liczba wskazań na te osiedla należała do największych. Natomiast tylko nieliczne wskazania określały te obszary jako miejsca „pozytywne”. Następnym obszarem pod względem liczby negatywnych wskazań było Śródmieście – jako miejsce niebezpieczne, zaniedbane i biedne. Niewielka liczba wskazań na centralną część miasta z „pozytywną atmosferą”, wskazuje na niewykorzystany potencjał tego obszaru – stanowiącego jednocześnie główną wizytówkę miasta. Pozostałe obszary gminy charakteryzują się wysoką wartością wskazań w pojedynczych aspektach kryzysu. Osiedla wielkopłytowe – postrzegane są jako miejsca o niskim bezpieczeństwie. Sołectwa gminy oraz peryferyjne osiedla Chrzanowa natomiast – jako obszaru wymagające fizycznej odnowy i zagospodarowania. Te ostatnie nie są natomiast postrzegane jako miejsca kumulacji problemów społecznych – biedy czy niskiego bezpieczeństwa.

Wnioski

Obszarem o dużej kumulacji zjawisk kryzysowych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej jest przede wszystkim śródmieście Chrzanowa, w którym proces odnowy przestrzeni fizycznej nie został zakończony. Kumulują się w nim także uciążliwości związane z ruchem samochodowym. W stosunku do swojego potencjału jest to też obszar stosunkowo nisko oceniany przez mieszkańców Gminy.

Inny charakter mają zjawiska kryzysowe w osiedlach Rospontowa i Stella, gdzie dominującym problemem jest zaniedbanie przestrzeni publicznej i zabudowy.

Ryc. 30. Ocena stanu nawierzchni dróg w obszarach degradacji społecznej - październik 2015

Źródło: Dane UM w Chrzanowie

9.6 Negatywne zjawiska w sferze technicznej

Degradację techniczną obiektów oparto o wskaźniki dotyczące potrzeb remontowych w zasobach mieszkaniowych – budownictwie wielorodzinnym, opartych o dane dwóch zarządców posiadających znaczną liczbę nieruchomości na analizowanych obszarach – tj. MZZK i Zarząd Budynków Sp. z o.o. Zestawienie budynków wymagających remontów przedstawiono na mapach (Ryc. 31 i Ryc. 32).

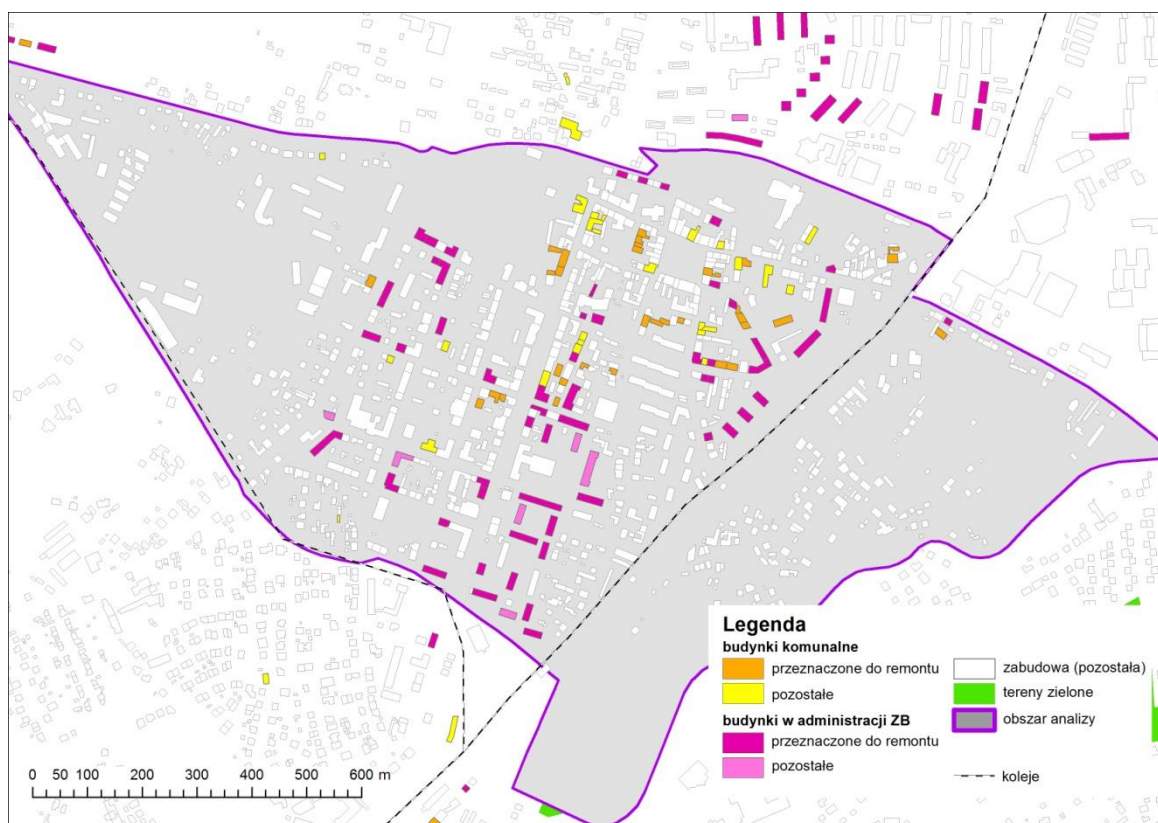
Ponadto w obszarze Śródmieścia i Kolonii Rospontowej skoncentrowane są obiekty zabytkowe (tj. wpisane do rejestru lub gminnej ewidencji zabytków), wymagające prac remontowych i rewaloryzacyjnych.

Drugim elementem wskazującym na degradację techniczną jest brak rozwiązań w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. Dotyczy to zwłaszcza koncentracji palenisk na paliwa stałe. Obszary koncentracji zostały przedstawione na Ryc. 28. Mapa ulic, na których występują paleniska na paliwa stałe wskazuje, iż obszarami koncentracji jest Śródmieście – w granicach obszaru starej zabudowy oraz Kolonia Rospontowa.

Wnioski

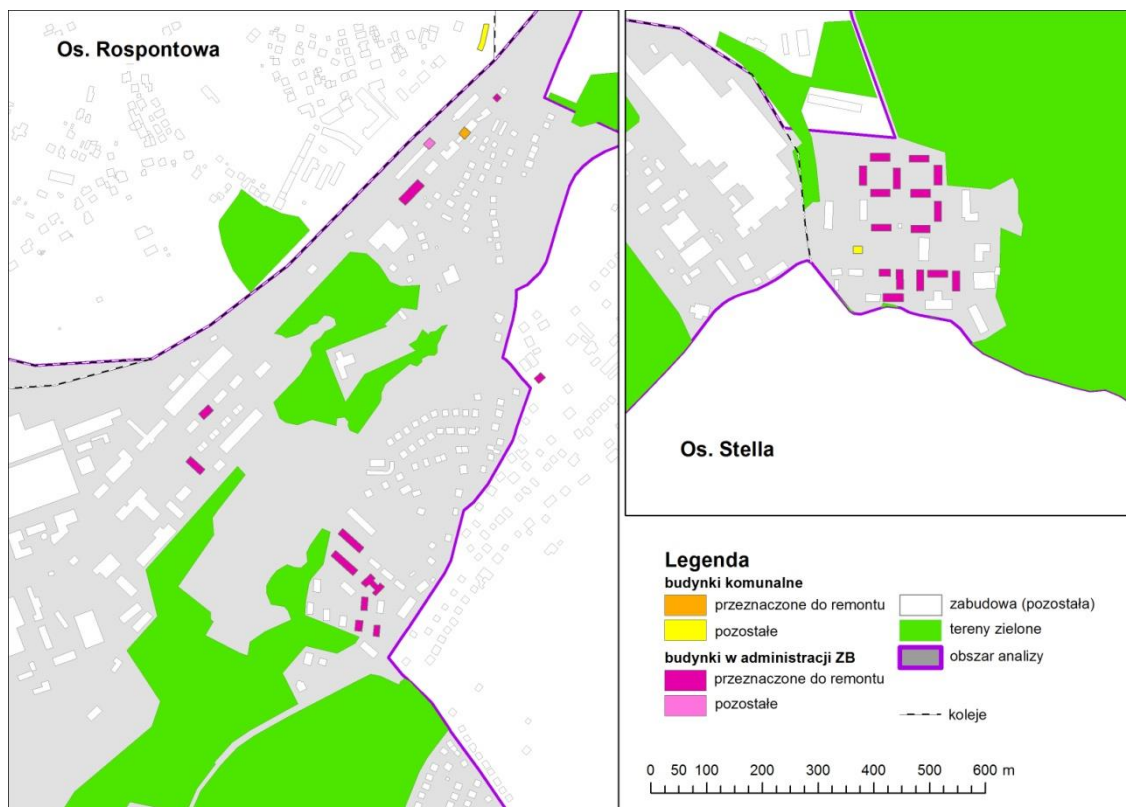
Obszarami w których koncentrują się negatywne zjawiska w sferze technicznej są:

- obszar śródmieścia – w granicach, zwartej zabudowy, pomiędzy linią kolejową i ul. Oświęcimską,
- obszar Kolonii Rospontowej,
- obszar Kolonii Stella.

Ryc. 31. Potrzeby remontowe – Śródmieście

Źródło: Opracowanie własne

Ryc. 32. Potrzeby remontowe – os. Stella i os. Rospontowa

Obszary na mapie ograniczono do miejsc, których występuje wielorodzinna zabudowa mieszkaniowa

Źródło: Opracowanie własne

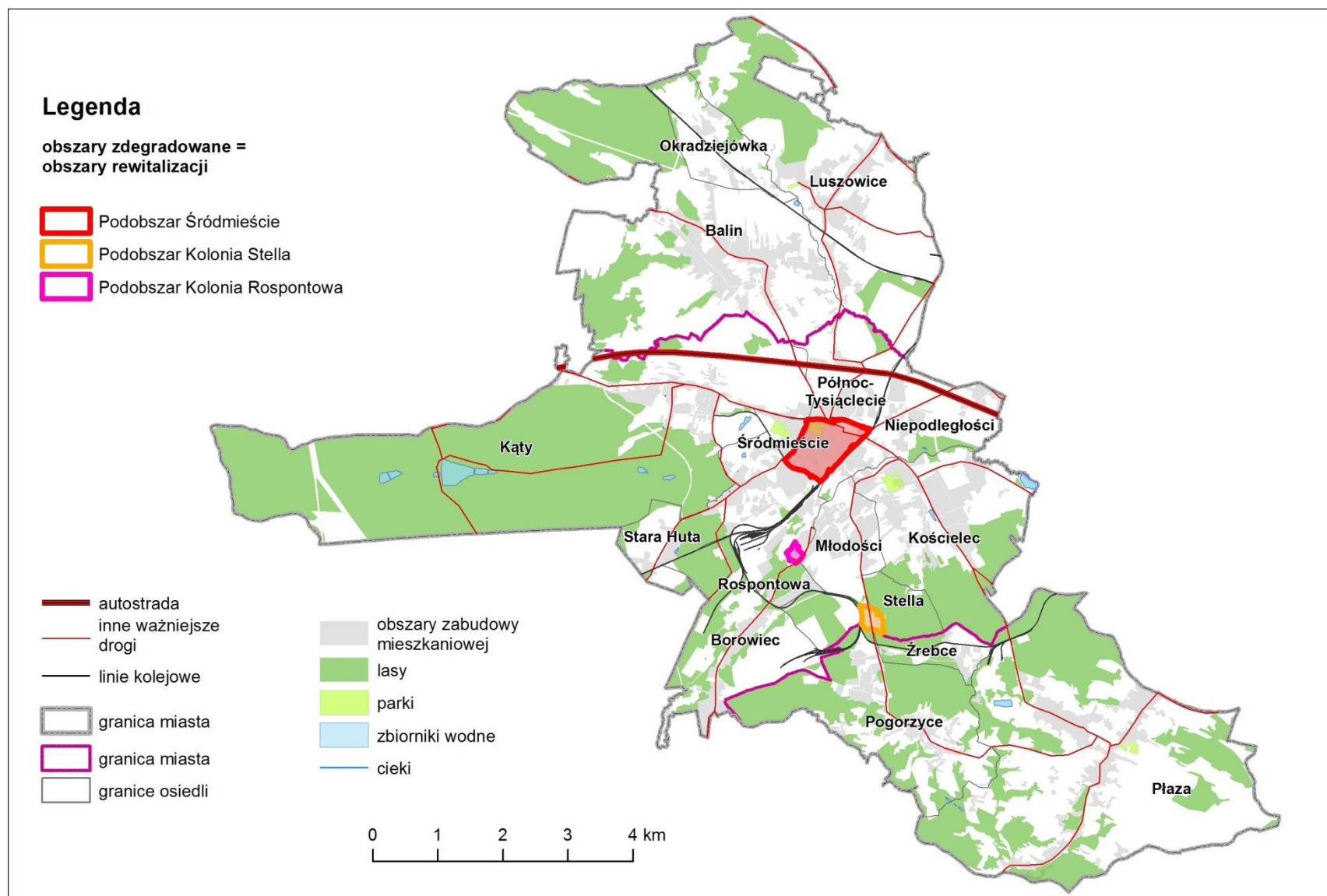
9.7 Granica obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Na podstawie powyższej analizy wyznaczone został obszar zdegradowany, składający się z trzech Podobszarów:

- Podobszar Śródmieście,
- Podobszar Kolonia Rospontowa,
- Podobszar Kolonia Stella.

Podobszar Śródmieście obejmuje teren zwartej, w znacznej części zabytkowej zabudowy wielorodzinnej i usługowej. Granice obszaru oparto na barierach urbanistycznych, jakie stanowią główne ulice i linia kolejowa. Granicą obszaru od wschodu jest granica działki kolejowej, od północy – ul. Kusocińskiego i Śląska (do ronda 4 Czerwca 1989), od zachodu – ul. Oświęcimska do ul. Przybosia, od południa – ul. Przybosia i Sienna do nasypu kolejowego.

Podobszary Kolonia Stella i Kolonia Rospontowa obejmują teren dawnych kolonii mieszkaniowych. Położenie obszaru zdegradowanego na tle Gminy przedstawiono na Ryc. 33.

Ryc. 33. Położenie obszarów zdegradowanych

Źródło: Opracowanie własne

9.8 Obszar rewitalizacji

Obszar zdegradowany spełnia ustawowe kryteria dla uznania go za obszar rewitalizacji – tj. jego wielkość nie przekracza 20% powierzchni gminy i 30% liczby mieszkańców. Jest to teren planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminy Chrzanów. Tak wyznaczony obszar ma powierzchnię niespełna 84 ha i zamieszkiwany jest przez 5,8 tys. osób (Tab. 40). Granice obszaru rewitalizacji przedstawiono na mapach, stanowiących załącznik do niniejszego opracowania.

Tab. 40. Obszar rewitalizacji w Gminie Chrzanów

Obszar	Powierzchnia		Ludność	
	[ha]	gmina= 100 [%]	osób	gmina= 100 [%]
Obszar rewitalizacji, w tym:	83,8	1,1	5834	12,9
Podobszar Śródmieście	69,2	0,9	4476	9,9
Podobszar Kolonia Stella	10,3	0,1	709	1,6
Podobszar Kolonia Rospontowa	4,3	0,1	649	1,4

Źródło: Opracowanie własne

9.9 Spis tabel

Tab. 1. Liczba ludności, powierzchnia i gęstość zaludnienia osiedli Chrzanowa (2015 r.)	6
Tab. 2. Liczba ludności (ludność faktycznie zamieszkała) Chrzanowa na tle powiatu, regionu i sąsiednich miast.....	7
Tab. 3. Wskaźniki przyrostu naturalnego i migracji	8
Tab. 4. Wskaźniki obciążenia demograficznego	9
Tab. 5. Stowarzyszenia i fundacje (łącznie) zarejestrowane w rejestrze REGON	11
Tab. 6. Organizacje społeczne w Gminie Chrzanów.....	11
Tab. 7. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych	15
Tab. 8. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.....	16
Tab. 9. Liczba bezrobotnych długotrwale (powyżej 12 miesięcy).....	17
Tab. 10. Zasięg pomocy społecznej	18
Tab. 11. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych (pojedyncze, miesięczne świadczenia)	23
Tab. 12. Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych.....	23
Tab. 13. Liczba zadłużonych mieszkań w osiedlach Chrzanowa.....	24
Tab. 14. Orzeczone przez sąd eksmisje z zasobów gminnych	24
Tab. 15. Liczba przestępstw stwierdzonych w 2012 i 2015 r.....	25
Tab. 16. Przestępstwa stwierdzone wg kategorii.....	26
Tab. 17. Przestępstwa stwierdzone w rejonach służbowych dzielnicowych wg kategorii.....	26
Tab. 18. Wykroczenia stwierdzone w rejonach służbowych dzielnicowych wg kategorii	27
Tab. 19. Podmioty gospodarcze	30
Tab. 20. Podmioty gospodarcze w miejscowościach gminy Chrzanów.....	31
Tab. 21. Podmioty gospodarcze – wg wielkości	31
Tab. 22. Pracujący w podmiotach gospodarczych zatrudniających 10 i więcej osób.	32
Tab. 23. Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 (2013)	33
Tab. 24. Pracujący wg wybranych sekcji PKD (2013 r.) w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób.	34
Tab. 25. Mieszkania oddane do użytkowania w latach 2008-2015.....	35
Tab. 26. Tereny zieleni urządzonej i lasy w Chrzanowie (2013 r.).....	39
Tab. 27. Tereny zieleni - wskaźniki (2013 r.)	39
Tab. 28. Użytkowanie terenu (2014 r.).....	42
Tab. 29. Odcinki dróg powiatowych w złym stanie technicznym.....	46
Tab. 30. Obiekty wpisane do gminnej ewidencji zabytków	50
Tab. 31. Obiekty zabytkowe wymagające remontu	54
Tab. 32. Zasoby mieszkaniowe gminy na tle województwa, powiatu i sąsiednich miast	57
Tab. 33. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje (2013 r.).....	57
Tab. 34. Mieszkania komunalne Gminy na tle województwa, powiatu i sąsiednich miast.....	59
Tab. 35. Mieszkania w zarządzie MZZK (31 marca 2015).....	59
Tab. 36. Mieszkania gminne w budynkach wspólnot mieszkaniowych i TBS	59
Tab. 37. Liczba budynków administrowanych przez MZZK i ZB, w których planowane są prace remontowe	60
Tab. 38. Wskaźniki degradacji społecznej	62
Tab. 39. Przekroczenia dopuszczalnych norm środowiska	64
Tab. 40. Obszar rewitalizacji w Gminie Chrzanów.....	70

9.10 Spis rycin

Ryc. 1. Położenie Gminy Chrzanów	5
Ryc. 2. Liczba ludności i gęstość zaludnienia w Gminie Chrzanów w 2015 r.....	7
Ryc. 3. Zmiana liczby ludności w Gminie Chrzanów w latach 2001-2016	8

Ryc. 4. Struktura wiekowa ludności - odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w 2015 r.....	9
Ryc. 5. Średni wynik sprawdzianu po szkole podstawowej w latach 2015-2016	10
Ryc. 6. Poziom bezrobocia w osiedlach i sołectwach (2015 r.)	16
Ryc. 7. Poziom bezrobocia długotrwałego w osiedlach i sołectwach (2015 r.)	18
Ryc. 8. Korzystający z pomocy społecznej w osiedlach Chrzanowa (2015 r.).....	19
Ryc. 9. Korzystający z pomocy społecznej z powodu ubóstwa w osiedlach Chrzanowa (2015 r.)	20
Ryc. 10. Korzystający z pomocy społecznej z powodu z powodu ciężkiej lub długotrwałej choroby w osiedlach Chrzanowa (2015 r.).....	21
Ryc. 11. Korzystający z pomocy społecznej z powodu z powodu niepełnosprawności (posiadających orzeczenie o niepełnosprawności) w osiedlach Chrzanowa (2015 r.).....	22
Ryc. 12. Liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych (liczba decyzji o przyznaniu świadczenia)	23
Ryc. 13. Liczba eksmisji z zasobów komunalnych orzeczonych w 2015 r.....	25
Ryc. 14. Przestępstwa stwierdzone w rejonach służbowych dzielnicowych.....	27
Ryc. 15. Wykroczenia stwierdzone w rejonach służbowych dzielnicowych	28
Ryc. 16. Korzystający z pomocy społecznej z powodu uzależnienia od alkoholu lub narkotyków	29
Ryc. 17. Rodziny, którym przyznano świadczenie z funduszu alimentacyjnego w 2015 r.....	30
Ryc. 18. Przekroczenia dopuszczalnych stężeń dobowych PM10	36
Ryc. 19. Przekroczenia dopuszczalnych stężeń rocznych pyłu PM 2,5	37
Ryc. 20. Narażenie mieszkańców na zanieczyszczenia powietrza.....	37
Ryc. 21. Przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu	38
Ryc. 22. Obszary chronione i tereny zieleni w Gminie Chrzanów	41
Ryc. 23. Zagospodarowanie terenu	45
Ryc. 24. Liczba wskazań w ankiecie na miejsca występowania zjawisk kryzysowych.....	47
Ryc. 25. Liczba wskazań w ankiecie na miejsca- wizytówki i z pozytywną atmosferą.....	48
Ryc. 26. Ochrona zabytków – obiekty wpisane do rejestru i ewidencji zabytków i strefy ochrony konserwatorskiej w gminie Chrzanów (oznaczenia stref ochrony konserwatorskiej wg tekstu) ..	55
Ryc. 27. Ochrona zabytków – obiekty wpisane do rejestru i ewidencji zabytków i strefy ochrony konserwatorskiej w śródmieściu Chrzanowa	56
Ryc. 28. Ulice z koncentracją palenisk na paliwa stałe	58
Ryc. 29. Syntetyczny wskaźnik degradacji	63
Ryc. 30. Ocena stanu nawierzchni dróg w obszarach degradacji społecznej - październik 2015	66
Ryc. 31. Potrzeby remontowe – Śródmieście.....	67
Ryc. 32. Potrzeby remontowe – os. Stella i os. Rospontowa	68
Ryc. 33. Położenie obszarów zdegradowanych	69